

ΕΛΕΥΘΕΡ

ΔΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗ-
ΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟ-
ΔΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΗΜΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛ-
ΛΗΝΙΔΩΝ ΜΑΙΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 20

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Λ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΤΡΙΝΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΜΑΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ "ΑΣΥΛΟΝ ΑΝΙΑΤΩΝ,,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Χ. ΚΑΣΔΑΓΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 70, ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΔΡΧ. 40, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛ. 5. ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡΧ. 12
ΕΤΟΣ Δ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 20

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1961

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Υπόμνησις και εύχαι ἐπὶ τῶ νέῳ ἔτει	Σελ.	1
Π. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Τὸ κλιμακτῆριον [1].....	»	2
᾽Ωκυτοκίνη ἢ ὄξυτοκίνη;	»	4
Κ. ΧΩΡΕΜΗ, Ἐκ τῆς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς υἱείας τοῦ παιδιοῦ τῆς σήμερον ἐξαρτᾶται ἡ ἄρμονία τοῦ κόσμου τῆς αὔριον [2].....	»	5
Διαλέξεις διὰ τὰς Μαίας	»	13
Λ. ΚΥΡΙΑΚΗ, Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Δεοντολογικοῦ Κανονισμοῦ Μαιῶν	»	14
Δεοντολογικὸς Κανονισμὸς Μαιῶν.....	»	15
ΜΑΡΙΑΣ ΔΙΟΥΛΙΑ-ΤΣΙΤΣΙΑΩΝΗ, Τὸ 12ον Διεθνὲς Συνέδριον Μαιῶν[2]	»	17
Ψυχικαὶ νόσοι καὶ ψυχικὴ υἱεινὴ εἰς τὸν κόσμον σήμερον.....	»	21
ΑΝΝΑΣ ΣΤΕΛΕΤΑΡΗ, Ἡ Ἑλληνίδα Μαῖα καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλή- ματα [1]	»	25
ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Τὸ Ἡμερολόγιον μιᾶς Μητέρας[7]	»	27
ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ, Florence Nightingale—Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς [7].....	»	29
᾽Απὸ τὸν Κόσμον μας	»	31
Διεθνῆ Νέα.....	»	32
Ἐρωτήσεις-Ἀπαντήσεις	»	33

ΔΙΑ ΤΑ ΒΡΕΦΗ
ΚΑΙ
ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

DROPS

Φιαλ. τών 10 c.c.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ :

"Έκαστον κ. έκ. τών σταγόνων (Drops) ή
10 κ. έκ. τού σιροπίου περιέχουν :

Vitamin A	8330 ΔΜ
Vitamin D	2000 ΔΜ
Vitamin E	1,67 mg
Vitamin C	100 mg
Vitamin B ₁	3,33 mg
Vitamin B ₂	2,5 mg
Vitamin B ₆	1,67 mg
Niacinamide	16,67 mg
Pantothenic Acid	5 mg
Choline Chloride	20 mg
Inositol	8,3 mg
καί Vitamin B ₁₂	5 mcg

NEO-MANIVITA-B₁₂

ΥΔΡΟΔΙΑΛΥΤΑ ΔΙΑΛΥΜΑΤΑ 12 ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΒΙΤΑΜΙΝΩΝ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥ ΓΕΥΣΕΩΣ

ΔΙΑ
ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ.

ΔΙΑ
ΤΑΣ ΕΓΚΥΟΥΣ ΚΑΙ ΘΗΛΑ-
ΖΟΥΣΑΣ.

Φιαλ. τών 120 c.c.

SYRUP

ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΙ Δ^{ος} ΚΟΛΟΚΥΘΑ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 52 - ΤΗΛ. 524.610

Δι' έντονον ενίσχυνον του οργανισμού εις βιταμίνας και μέταλλα. Άπαραίτητον εις περιόδους εντάσεως του οργανισμού (κνήσις, γαλουχία, προεγχειρητική άγωγή, λοιμώξεις και λοιπαί δοκιμασίαι).

10 ΒΙΤΑΜΙΝΑΣ

Vitamin A	25,000 units (7.5 mg.)
(as synthetic vitamin A acetate)	
Vitamin D	1,000 units (25 mcg.)
Thiamine Mononitrate	10 mg.
Riboflavin	10 mg.
Nicotinamide	35 mg.
Pyridoxine Hydrochloride	1.5 mg.
Pantothenic Acid	5 mg.
(as calcium pantothenate)	
Vitamin B ₁₂	5 mcg.
Folic Acid	0.25 mg.
Ascorbic Acid	150 mg.

Σύνδεσις

έκαστον δισκίον περιέχει:

10 ΜΕΤΑΛΛΑ

Ferrous Sulfate	33.4 mg.
Calcium Phosphate,	
supplying :	
Calcium	100.0 mg.
Phosphorus	77.0 mg.
Copper Sulfate	2.8 mg.
Calcium Iodate	0.19 mg.
Potassium Sulfate	11.0 mg.
Cobalt Sulfate	0.49 mg.
Manganese Sulfate	3.0 mg.
Magnesium Sulfate	40.0 mg.
Zinc Sulfate	3.9 mg.
Sodium Molybdate	1.08 mg.

Abbott

Οίκονομικωτέρα φαρμακευτική άγωγή βιταμινών και μετάλλων
 'Αποφυγή καθορισμού πολυπλόκου Ιατρικής έντολής.

ABBOTT LABORATORIES C. A.
 PHARMACEUTICAL AND CHEMICAL PRODUCTS
 39, ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 35.741

ΕΛΕΥΘΕΡ

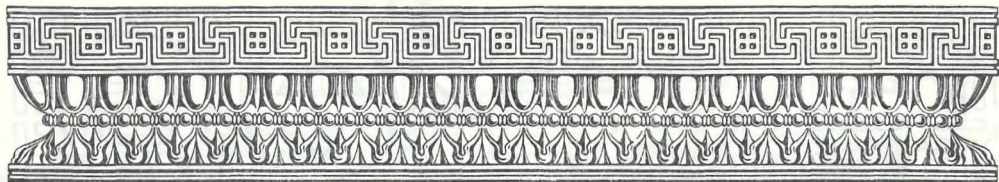
ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΙ ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ

Τὸ ἔτος 1960 παρέδωκεν ἤδη τὴν σκυτάλην τοῦ χρόνου εἰς τὸ ἔτος 1961. Ὅχι, βέβαια, ὑπὸ θαυμασίους οἰωνοὺς διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κόσμον ὀλόκληρον, ἀλλὰ πάντως μὲ πολλὰς ἐλπίδας ὅτι κατὰ τὴν διαδρομὴν του καὶ μετ' αὐτὴν, κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, ἡ Χώρα μας καὶ ἡ ἀνθρωπότης ὀλόκληρος θὰ γνωρίσουν καλύτερας καὶ εὐτυχεστέρας ἡμέρας. Τοῦτο εἶναι εὐχή, προσδοκία καὶ πόθος πανανθρώπινος. Τὸ ὄραμα μιᾶς εὐτυχισμένης Ἑλλάδος καί, περαιτέρω, μιᾶς ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐημερίᾳ διαβιώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅσον καὶ ἂν, καθ' ἕκαστον νέον ἔτος, τὸ βλέπομεν ἀπομακρυνόμενον, δὲν παύει ἐν τούτοις ν' ἀποτελεῖ τὸ σταθερὸν σημεῖον προσανατολισμοῦ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἐπιδιώξεις τοῦ ὁποίου, καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνη, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν φθάνη εἰς τὴν πλήρη πραγμάτωσιν, δίδει νόημα καὶ περιεχόμενον εἰς τὴν ζωὴν.

Οἱ πόθοι ὅμως μόνον διὰ μίαν καλύτεραν αὔριον, δι' ἓνα εὐτυχισμένον μέλλον, δὲν φθάνουν. Χρειαζέται νὰ ἐνώσωμεν, ὅλοι καὶ ὅλαι, τὰς προσπάθειάς μας διὰ νὰ γίνῃ κάποτε τὸ μέλλον αὐτὸ ζωντανή

πραγματικότης. Ὁ σκοπὸς εἶναι μέγας. Ἡ πραγμάτωσις του ὅμως—καὶ δὲν πρέπει οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ μᾶς διαφεύγῃ τοῦτο—θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς καθολικῆς, συλλογικῆς προσπάθειάς ὅλων μας. Ἐκαστος, ὅπου ἐτάχθη, ὀφείλει νὰ ἐπιτελῇ τὸ καθήκον του μετ' ἐπιμελείας καὶ εὐσυνειδησίας, διότι μόνον οὕτω θὰ ἔλθῃ ἡ εὐτυχία τὴν ὁποίαν ἀναμένομεν καὶ ἐπιδιώκομεν. Χρειαζέται εἰς ὅλους μας μία ἀνωτέρα συνείδησις χρέους καὶ εὐθύνης ἔναντι τῶν συνανθρώπων μας. Τὸ μερίδιον τῆς εὐτυχίας ποῦ ἐπιδιώκομεν—καὶ ἄς μὴ πλανώμεθα σχετικῶς—ὀφείλομεν ὅλοι νὰ τὸ προπληρώσωμεν μὲ τὸ ἀντίτιμον τοῦ μόχθου μας, τῆς ἐργασίας μας καὶ τῆς ἐπακριβοῦς ἐπιτελέσεως τοῦ καθήκοντός μας ἔναντι τῆς κοινωνίας καὶ τῶν συνανθρώπων μας ἐν γένει.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ «Ἐλευθώ», πλεον τῶν ἀνωτέρω γενικῶν εὐχῶν καὶ διαπιστώσεων, δὲν παραλείπει ν' ἀπευθύνῃ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει πρὸς ὅλον τὸν Μαιευτικὸν κόσμον καὶ ἰδιαιτέρως τὰς Μαίϊας τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς τῆς καὶ διὰ τὴν προσωπικὴν εὐτυχίαν των.

ΤΟ ΚΛΙΜΑΚΤΗΡΙΟΝ

Ἑπὶ

Π. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ἑκτάκτου Καθηγητοῦ

Διευθυντοῦ Β' Μαιευτικῆς Κλινικῆς

Μαιευτηρίου «Μαρίνα Ἡλιάδης»

Τὸ τελευταῖον φυσιολογικὸν γεγονός μείζονος ἔνδοκρινολογικῆς σημασίας εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἐνηλίκου ἀνθρώπου εἶναι τὸ γῆρας. Ἡ πάροδος τῆς ἡλικίας εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα διαδοχὴ ἐξεργασίων, αἵτινες ἐπηρεάζουν ὅλα τὰ κύτταρα τοῦ ὄργανισμοῦ, μολονότι ὠρισμένοι ἴστοι γηράσκουν ἑνωρίτερον, ἑνῶ ἄλλοι ἀργότερον. Τὸ γεροντικὸν σῶμα ἔχει παραβληθῆ πρὸς ἑκεῖνο ἐνὸς ὑποφυσεκτομηθέντος ζώου καί, ἀληθῶς εἰπεῖν, τὸ γῆρας χαρακτηρίζεται ὑπὸ βαθμιαίως ἀναπτυσσομένης ἀνεπαρκείας καὶ ἀτροφίας τῶν περιφερικῶν ἀδένων. Εἶναι ἐπομένως πλήρως κατανοητόν, ὅτι τὸ γῆρας δυνατόν νὰ εἶναι ἢ κατάληξις μιᾶς προοδευτικῆς ἐξαντλήσεως τῆς ὑποφυσικῆς λειτουργίας. Κατὰ τὸν πανυποφυσισμὸν τοῦ ἐνήλικος, δηλαδὴ τὴν νόσον τοῦ Simmonds, ἡ ἐξεργασία αὕτη τῆς περιφερικῆς ἀδενικῆς ἐκπτώσεως συμβαίνει σχετικῶς ταχέως καί, εἰς τὰς τυπικὰς καταστάσεις, ὁδηγεῖ εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γεροντικῆς παλινδρομήσεως. Ὁ Korenchevsky εὑρεν ὅτι συνδεδεασμένη θεραπεία διὰ γεννητικῶν ὁρμονῶν καὶ θυροξίνης ἀνεχαίτιζε τὴν παλινδρόμησιν ὠρισμένων ὀργάνων, τὴν ἐπακολουθοῦσαν τὸν ἐνδοχρισμὸν ἐπὶ ποντικῶν. Εἰς ποῖον βαθμὸν ἡ ἐκπτώσις τῆς λειτουργίας τῆς ὑποφύσεως συμβάλλει εἰς τὸ φυσιολογικὸν γῆρας δὲν εἶναι καθωρισμένον, πιθανῶς ὅμως εἰς τοῦτο νὰ συμβάλλουν καὶ χημικαὶ ἐξεργασίαι τοῦ πρωτοπλάσματος τῶν κυττάρων, ἀνεξάρτητοι τῆς ἀδενικῆς λειτουργίας.

Ἡ γῆρας τῶν κυττάρων καὶ ἐξαντλήσις τῶν ἀδένων εἶναι πιθανῶς φυσιολογικὰ πρωτοπλασματικὰ φαινόμενα, τὸ ἐπὶ πόσον χρόνον δὲ οἱ ἔνδοκρινεῖς ἀδένες εἶναι ἱκανοὶ νὰ πραγματοποιοῦν τὰς λειτουργίας των φαίνεται νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐγγεγραμμένης εἰς αὐτοὺς βιολογικῆς δυνάμεως, ἥτις εἶναι γενετικῶς προσδιορισμένη, πιθανῶς δὲ καὶ ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐρεθισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον οὗτοι ἐκτίθενται διαρκούσης τῆς ζωῆς. Ἐξ ἄλλου, πλημμελῆς ζωικότης καὶ θάνατος δυνατόν νὰ ὀφείλωνται εἰς τὸν σχηματισμὸν παραπροϊόντων τοῦ φυσιολογικοῦ μεταβολισμοῦ, τοιουτοτρόπως δὲ νὰ ἀντιπροσωπεύουν χημικὰ φαινόμενα.

Τὸ πρόωρον γῆρας εἶναι ἐπομένως ἡ ἔκφρασις μιᾶς κατωτερότητος τῆς κυτταρικῆς συστάσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν συμβάλλουν γενετικοὶ καὶ πιθανῶς ἀδενικοὶ παράγοντες. Μερικοὶ ἴστοι, εὐαίσθητοι εἰς τὰς αἰτίαις καὶ ρήξεις, ὑφίστανται γεροντικὰς μεταβολὰς εἰς πρῶμον ἡλικίαν. Ὁ φακὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ, π.χ., συνήθως δεικνύει σημεῖα σκληρύνσεως (πρεσβυωπία) εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν γενικὰ σημεῖα γήρατος ἀπουσιάζουν ἐξ ὀλοκλήρου. Ὁμοίως, ἡ λεύκασις τῶν τριχῶν καὶ ἡ φαλάκρωσις εἶναι γεροντικαὶ μεταβολαί, δυνάμεναι νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἑνωρίς, συχνὰ δὲ ἀντιπροσωπεύουν οἰκογενειακὰ χαρακτηριστικά. Ἄλλα σημεῖα πρῶμου γήρατος εἶναι ἢ πρῶμος ἀρτηριοσκληρυνσις καὶ μείωσις τῆς μνήμης, ἢ πρῶμος φυσικῆ, διανοητικῆ καὶ σεξουαλικῆς ἐκπτώσις, ἰ-

σως δὲ καὶ ἡ πρῶμος ὑπερπλασία τοῦ προστάτου μὲ συμπτώματα προστατισμοῦ.

Ἡ γεροντική παλινδρόμησις τῶν φοθηκῶν εἶναι ἕν φυσιολογικὸν φαινόμενον ἰδιαίτερας σημασίας. Φυσιολογικῶς συμβαίνει μεταξύ τοῦ 40οῦ καὶ τοῦ 50οῦ ἔτους, καὶ δὴ ἐνωρίτερον ἀπὸ γεροντικῶς μεταβολᾶς εἰς ἄλλους ἀδένας καὶ ἰστούς. Ὁ Zondek ὑπέθεσεν ὅτι αὕτη δυνατὸν νὰ ὀφείλεται εἰς ἐξάντλησιν τοῦ ὑπάρχοντος φουθλακικοῦ κυτταρικοῦ ἴλικου. Ἀντίστοιχοι μεταβολαὶ δὲν παρατηροῦνται εἰς τοὺς γεννητικὸς ἀδένας τοῦ ἀνδρός, μολονότι σημεῖα γοναδικῆς παλινδρομήσεως, τὰ λεγόμενα δηλαδὴ κλιμακτηρῖκά συμπτώματα, δυνατὸν νὰ συμβοῦν εἰς ἀμφοτέρα τὰ φύλα.

Ἡ πλεον ἐκδηλος ἐξωτερίκευσις τοῦ φαινομένου τούτου εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι ἡ παῦσις τῆς ἐμμηνορρυσίας, ἡ ἐμμηνόπαισις. Ἡ φθοκία παύει ταῦτοχρόνως ἢ προωριώτερον, δυνατὸν ὅμως νὰ συνεχίζεται ἐπὶ τινα χρόνον ἀνωμάλως. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ἐλάχιστα φάρια δύνανται νὰ ὀριμώσουν κατὰ τὸ κλιμακτηρῖον καὶ νὰ συμβάλουν εἰς κυήσεις ἐπὶ ἐμμηνοπαυσικῶν γυναικῶν, αἵτινες οὐδέποτε προηγουμένως συνέλαβον. Ἐὰν ἡ φθοκία σταματήσῃ πρὶν ἢ παύσῃ ἡ ἐμμηνορρυσία, προηγούμεναι διὰ τινα χρόνον τῆς ἐμμηνοπαύσεως ἀφωτοκικαὶ ἐμμηνορρυσίαι (μονοφασικοὶ κύκλοι).

Ἡ ἐμμηνόπαισις δυνατὸν νὰ συμβῇ πρόωρως. Οἰκογενειακὴ τάσις πρὸς πρόωρον ἐμμηνόπαισιν εἶναι συχνάκις παροῦσα, αἱ κλινικαὶ δὲ ἐντυπώσεις ἀφίουν νὰ ὑποθέσωμεν σχέσιν τῆς πρῶμου ἐμμηνοπαύσεως πρὸς ὄψιμον ἐμμηναρχήν. Τὸ εὔρημα τοῦτο ὁμιλεῖ ὑπὲρ μιᾶς βιολογικῆς κατωτέρας τῶν φοθηκῶν ἢ μιᾶς ἀδυναμίας τοῦ μηχανισμοῦ ἐκκρίσεως γοναδοτρόπων ὁρμονῶν τῆς ὑποφύσεως.

Πρῶμον κλιμακτηρῖον παρατηρήθη εἰς περιπτώσεις ὑποθυροειδισμοῦ.

Καθυστερημένη ἐμμηνόπαισις δὲν εἶναι ἀσυνήθης, εἰς σπανίας δὲ περιπτώσεις ἐφθασε νὰ συμβῇ εἰς τὸ 70ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Αἱμορραγία, ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον κανονικῆς ἐμμηνορρυσίας, ὑπὲρ τὸ 55ον

ἔτος, ἀπαιτεῖ λεπτομερῆ καὶ προσεκτικὴν κλινικὴν ἐξέτασιν τῆς γυναικός, πρὸς ἀποκλεισμὸν κακοήθους νεοπλασματος τῆς μήτρας ἢ τῶν φοθηκῶν.

Τὰ κλιμακτηρῖκά συμπτώματα δυνατὸν νὰ προηγούμεναι τῆς πραγματικῆς ἐμμηνοπαύσεως, ἐνίοτε ὅμως δὲν παρατηροῦνται εἰμὴ ἀρκετὰ ἔτη μετὰ τὴν παῦσιν τῆς καταμηνίου αἱμορραγίας. Εἰς ἄλλας γυναῖκας, τὸ ποσοστὸν τῶν ὁποίων, κατὰ Bishop, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 15%, σαφῆ συμπτώματα κλιμακτηρίου δὲν παρατηροῦνται.

Τὰ κλιμακτηρῖκά συμπτώματα δυνατὸν νὰ παρουσιάζονται διὰ βραχὺ χρόνικὸν διάστημα, νὰ ὑποτροπιάζουν μετὰ διάστημα εὐεξίας ἢ νὰ διαρκοῦν ἐπὶ ἔτη. Ὑπάρχει σχεδὸν ἀπόλυτος ὁμοφωνία ἐπὶ τοῦ ὅτι τὰ κλιμακτηρῖκά συμπτώματα εἶναι σοβαρώτερα μετὰ τεχνητὴν ἐξαιρέσιν τῶν φοθηκῶν, παρὰ μετὰ τὴν φυσικὴν ἐμμηνόπαισιν. Ἐμμηνορρυσιακαὶ διαταραχαί, ὅπως π.χ. ἀκανόνιστος αἱμορραγία, καθυστερήσεις τῆς περιόδου ἢ μείωσις τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς διάρκειας τοῦ αἵματος ταύτης, συχνάκις προηγούμεναι τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς ὀριστικῆς ἀμνηρορίας.

Αἱ γυνῶμαι διαφέρουν ὡς πρὸς τὸ ἐὰν ἢ ἔλλειψις ἐκκρίσεως φοθηκικῶν ὁρμονῶν ἢ ἡ ὑπερέκκρισις γοναδοτρόπων τοιούτων ἐκ μέρους τῆς ὑποφύσεως, ἥτις ἀκολουθεῖ τὴν ἐμμηνόπαισιν καὶ διαρκεῖ ἐπὶ τινα ἔτη, εἶναι ἡ αἰτία τῶν κλιμακτηρικῶν ἐνοχλημάτων. Ἡδξημένη ἐκκρίσις γοναδοτρόπου Α (ὁρμόνης ὀριμώσεως) εἶναι χαρακτηριστικὸν εὔρημα τόσον ἐπὶ ἐμμηνοπαυσικῶν γυναικῶν, ὅσον καὶ ἐπὶ τοιούτων μετ' ἐξαιρέσιν τῶν φοθηκῶν. Ὑπάρχουν λόγοι νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ ὑπερπαραγωγή γοναδοτρόπου Α δύναται νὰ εἶναι μία τῶν αἰτιῶν τῶν παρατηρουμένων κατὰ τὸ κλιμακτηρῖον ἐξάψεων. Ἡ ὁμοιότης μεταξύ τῶν συμπτωμάτων τῆς ἐμμηνοπαύσεως καὶ ἐκείνων τῆς ἡβης ἐπιτρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ ἐκκρίσις τῶν γοναδοτρόπων καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τῶν φοθηκικῶν ὁρμονῶν αἱ αἰτίαι τῶν κλιμακτηρικῶν συμπτωμάτων, ἀλλὰ μᾶλλον μία διαταραχὴ τῆς ἰσορρο-

πίας μεταξύ ὑποφυσικῆς καὶ φoθηκικῆς λειτουργίας. Ὁ Zondek ἔδειξεν ὅτι ὑφίσταται ἓν πρῶμον στάδιον ὑπεροιστρι-σμοῦ, κατὰ τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται ἠὲ ξημένη ἀπέκκρισις οἰστρογόνων εἰς τὰ οὖρα, ἐξηγουμένη ἴσως ἐξ ἀδυναμίας τοῦ ὀργανισμοῦ νὰ μεταβολίσῃ τὴν οἰστρογόνον κατὰ τὸν φυσιολογικὸν τρόπον. Μικρὰ ποσὰ οἰστρογόνου δυνατόν ν' ἀνιχνεύωνται εἰς τὰ οὖρα ἐπὶ μακρὸν χρόνον μετὰ τὴν ἐμμηνόπαυσιν, ἀλλ' ἡ οἰστρογόνος αὕτη πιθανῶς εἶναι ἐξωγεννητικῆς

(φλοιοεπινεφριδικῆς) προελεύσεως. Ἐπίσης, πολὺ μικρὰ ποσὰ Πρεγνανδιόλης ἐκκρίνονται διὰ πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν ἐμμηνόπαυσιν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἶναι ὁμοίως φλοιοεπινεφριδικῆς προελεύσεως. Φαίνεται ἐπομένως ὅτι ὁ φλοιὸς τῶν ἐπινεφριδίων εἴτε συνεχίζει νὰ λειτουργῇ ἢ αὐξάνει τὴν λειτουργίαν του μετὰ τὸ κλιμακτήριον. Ὑπερλειτουργία καὶ τῆς μυελώδους οὐσίας τῶν ἐπινεφριδίων κατὰ τὸ κλιμακτήριον ἐπίσης φαίνεται ὅτι συμβαίνει.

(Συνεχίζεται)

ὨΚΥΤΟΚΙΝΗ ἢ ΟΞΥΤΟΚΙΝΗ;

Τελευταίως ἠγέρθη ζήτημα ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ δρῶσα ἐπὶ τῶν λείων μυϊκῶν ἰνῶν τῆς μήτρας καὶ προκαλοῦσα συστολήν αὐτῆς ὀρμόνη τοῦ ὀπισθίου λοβοῦ τῆς ὑποφύσεως (ἡ ὀρισμένων πυρήνων τοῦ ὑποθαλάμου) πρέπει νὰ ὀνομάζεται *ὠκυτοκίνη* ἢ *δξυτοκίνη*, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν πάντοτε τοῦ ταχέως ἐπερχομένου ἀποτελέσματος τῆς πρὸς τοκετόν.

Λοιπόν: ἀμφότεραι αἱ ὀνομασίαι τῆς εἶναι ὀρθαί. Τὸ *ὠκός-έος* ἐσήμαινεν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γρήγορος, δξύς. Εἰς τὸν Ὑμνον τοῦ Ἑρμοῦ ἀπαντᾶται ἡ φράσις *ὠκὸ νόημα*, δηλαδὴ τὸ ταχέως συλλαμβανόμενον ἐν νῷ. Ὁ Πίνδαρος γράφει: *θνατῶν φρένες ὠκύτεραι*, ταχυκίνητος ὁ νοῦς τῶν θνητῶν. Ὁ ἴδιος ἀναφέρει *ὠκύτατον γάμον*, ταχέως δηλαδὴ γενόμενον.

Τὸ θηλυκὸν ἢ *ὠκύτης*, σημαίνει ταχύτης, δξύτης, σπουδῆ. Πλάτων: *Εἰ γὰρ οὕτως ἔχει, ὠκύτητος δεῖ* = ἂν συμβαίνουν ἔτσι τὰ πράγματα, πρέπει νὰ σπεύσωμεν.

Ἐξ ἄλλου, τὸ *δξός* παρ' ἀρχαίους ἐσήμαινε

καὶ «ταχύς». Εἰς τὴν *Ἰλιάδα* ὁ Ἄρης ἀναφέρεται ὡς δξύς, ἦτοι ταχύς εἰς θυμόν. Καὶ σήμερον χρησιμοποιοῦμεν τὴν φράσιν «δξύθυμος», δηλ. ὁ εὐκόλος, ὁ ταχύς εἰς θυμόν. Ὁ Θεόγνις ὁ Μεγαρεύς γράφει: *δειλῶν τοι καρδία δξυτέρη*, ἦτοι ἡ καρδία τῶν δειλῶν ξεσηκῶνεται ταχύτερον, μεῖ ἄλλας λέξεις οἱ δειλοὶ ἐξοργίζονται γρηγορώτερα.

Εἰς τὴν *Ἰλιάδα* ἀναφέρεται: *δξὸ νόησε Διὸς θυγάτηρ*, δηλαδὴ ταχέως ἀντελήφθη ἡ θυγάτηρ τοῦ Διός.

Ἡρόδοτος: *Ἴπποι δξεῖς* = Ἴπποι γοργοπόδαροι.

Ἀριστοφάνης: *δξὸς ἱερακίσιος* = γρήγορος σὺν γεράκι.

Ὀνήσανδρος: *δξὸς καιρὸς* = ταχύς, γρήγορος, σύντομος καιρὸς.

Τέλος ὁ Ἴπποκράτης κλείει τὴν συζήτησιν μετὰ τὸ ἀπόφθεγμά του: *Ὁ βίος βραχύς, ὁ δὲ καιρὸς δξύς*, ταχέως (φεῦ!) παρερχόμενος.

Ἔστω, καὶ *ὠκυτοκίνη* καὶ *δξυτοκίνη*.

Π. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΕΚ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ Η ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΥΡΙΟΝ*

Ἰπό

Κ. ΧΩΡΕΜΗ

Καθηγητοῦ τῆς Παιδιατρικῆς
εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν
Ἀκαδημαϊκοῦ

Ἀνώριμος δηλαδή ἡ παιδικὴ ψυχὴ καὶ ἀπροετοίμαστος διὰ τὴν εἰσοδοχὴν τῆς εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον θὰ ἐμφανίζῃ αἰχμᾶς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ κοινωνία ἀντιλαμβάνεται μόνον ἐκείνας αἰ ὁποῖαι τὴν θίγουν ἢ ἄλλως τὴν τραυματίζουσι περισσότερο, ὡς εἶναι ἡ ἐγκληματικότης τῶν ἀνηλίκων κλπ. Πέρα ὅμως αὐτῶν ὑπάρχουσι σιωπηλαὶ τραγωδία, τῶν ὁποίων μόνον ὅσοι ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος εὐρίσκονται ἐγγύς, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμῆσουσι τὴν ἔκτασιν καὶ αἰσθανθοῦν τὴν θλιβεράν ἀπήχησιν. Ἀλλοίμονον ὅμως, καὶ αὐτοὶ ὡς σιωπηλοὶ πολλοὶ καὶ ἀνίσχυροὶ θεαταί.

Οὗτω κατέστη σήμερον προφανὲς ὅτι ἡ παθολογία τοῦ μέλλοντος θὰ κυριαρχῆται κυρίως ἀπὸ νοσήματα τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καὶ ἡ τόσον ποθουμένη ἀρμονία τοῦ κόσμου, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ὠνειρεύθη ὡς τελικὸν σκοπὸν καὶ ἐπιστέγασμα τῶν προσπαθειῶν του καὶ ἡ ὁποία τοῦ ὑπόσχεται κάποιαν εὐτυχεστέραν αὐριον, δὲν φαίνεται τοιούτοιον νὰ εἶναι ἐγγύς.

Τοῦ περιφύμου ὄθεν ἀξιώματος κοῦς ὕλης ἐν σώματι ὕγιεῖ ἐὰν τὸ κῦρος δὲν κλονίζεται, ἐν τούτοις διὰ πρῶτην φοράν ὠρισμένοι ρωγαί, ἐμφανισθεῖσαι ἤδη, ἀμφισβητοῦν τὴν στεγανότητα τῆς ἀληθείας του.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι μεγάλαί εἶναι αἱ δυσχέρειαι τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ ὑπερνηκῶμεν, ἀναζητοῦντες συγκεκρι-

μένας λύσεις ἐπὶ τῶν νέων τούτων ὀρθομένων προβλημάτων. Ἐὰν δὲ πρὸς τὸ παρὸν ταῦτα παρ' ἡμῖν δὲν κατέστησαν τόσον ὀξέα, ὑφίστανται ὅμως καθημερινῶς ἐνδείξεις ὅτι δὲν θὰ τὸ ἀποφύγωμεν' καὶ ἴσως ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως εἰμεθα τυχερότεροι τῶν ξένων, διότι δυνάμεθα νὰ ἐκμεταλλευθῶμεν τῆς πείρας καὶ τῶν διδαγμάτων ἐκείνων τὰ συμπεράσματα. Προσπάθειαι πρὸς ἀναστολὴν ἢ καὶ ἐπιβράδυνσιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ζωῆς, πρὸς τὸν ὁποῖον ὠθεῖ ὁ σύγχρονος πολιτισμός, θ' ἀπετέλει οὐτοπλίαν ἢ καὶ ρωμαντικὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν τῶν παλαιότερων.

Δὲν ἀποκρύπτομεν ὅμως, ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος εὐρέθη ἀπροετοίμαστος διὰ νὰ συλλάβῃ τὸ σύνολον τοῦ δημιουργηθέντος προβλήματος. Ἐνῶ οὗτος μὲ εὐχέρειαν προχωρεῖ εἰς τὰς ἐνεργείας του πρὸς διασφάλισιν τῆς σωματικῆς ὑγείας τοῦ παιδιοῦ, ἢ προληπτικὴ δὲ ἰατρικὴ τοῦ ἐπιτρέπει κατ' ἄρτιον τρόπον καὶ μὲ σταθερότητα νὰ καταπολεμῇ τὰς σωματικὰς νόσους, εὐρίσκειται, ἀλλοίμονον, πολὺ μακρὰν ἀκόμη, ἔστω καὶ θεωρητικῶς, ἀπὸ τοῦ νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸν ἐλεγχόν του τὰς ἀπροσμετρήτους ἐκτροπὰς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Κατάλληλος πρὸς τοῦτο βυθοκόρος δὲν ἀνεκαλύφθη ἀκόμη. Ὁμαδικὰ μέτρα εἶναι ἀδύνατα. Ἐμβόλια καὶ ὑγειονομικοὶ περιορισμοί, τὰ ὁποῖα τόσον τελεσφόρα ἀπεδείχθησαν κατὰ τῶν σωματικῶν νόσων, εἶναι ἀνύπαρκτα, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅσον ἐγγύ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος.

τερον πλησιάζει ὁ ἐπιστήμων πρὸς τὰ ψυχικὰ προβλήματα τοῦ παιδιοῦ, τόσον βαθύτερον αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς ἀτομικῆς αὐτῶν ἀντιμετωπίσεως, ἀλλὰ καὶ πάλιν ὄχι μόνος· διότι πολλοὶ εἶναι οἱ παρεμβαίνοντες καὶ παρεμβαλλόμενοι παράγοντες εἰς τὴν ψυχικὴν τοῦ παιδιοῦ ἀνάπτυξιν.

Ἡ καταπληκτικὴ πολυμορφία, ὀργανικὴ καὶ λειτουργικὴ, τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ὠχρῖα πρὸ τοῦ ἀπυθμένου βάθους τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ ἴσως εὐκολώτερον ὁ ἀνθρωπος θὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Σελήνην, παρά θὰ ἐπιτύχῃ νὰ προσεγγίσῃ τὰ ἄδυστα τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως.

Καὶ ὅμως θὰ ἦτο ἀποκαρδιωτικὸν καὶ ἀπογοητευτικὸν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ.

Εὐτυχῶς αἱ προσαρμοστικαὶ ἰκανότητες τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπέραντοι. Προσωριναὶ ἀπογοητεύσεις χαρακτηρισρίζουν ἐνίοτε τὸν ἀνθρωπον ὡς ἄτομον, ὡς ἰδέαν ποτέ. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ φύσις θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν. Ἀρκεῖ μετὰ σεβασμοῦ νὰ παρακολουθήσωμεν καὶ νὰ βασίσωμεν τὰς ἐνεργείας μας εἰς τὰ ἴχνη της.

Δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ τὴν λακτίζωμεν, διότι αὕτη τότε ἐκδικεῖται καὶ ἡ ἐκδικησὶς της εἶναι σκληρά.

Καλούμεθα δηλαδὴ νὰ διαγράψωμεν καὶ καθορίσωμεν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, τὸν τρόπον καὶ τὰ μέτρα, δι' ὧν θὰ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ ἑναρμόνισις τῆς σωματικῆς πρὸς τὴν ψυχικὴν υἰαίαν τοῦ ἀτόμου πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὸ περιβάλλον, ὥστε αἱ αἰχμαὶ νὰ ρινίζωνται καὶ αἱ προπέτεια νὰ ἀμβλύνωνται, δημιουργοῦσαι οὕτω καταλλήλους προϋποθέσεις διὰ τὴν μεταξὺ τῶν ἀτόμων καί, περαιτέρω, μεταξὺ τῶν λαῶν συμβίωσιν. Διότι ἁρμονία δὲν ὑποδηλοῖ ἐξίσωσιν, τοιαύτη τις ἀντιστρατεύεται καὶ ἀποτελεῖ ἀντινομίαν πρὸς τὴν φύσιν, ἡ ὁποία μᾶς παρέχει τὸ ἰδανικὸν παράδειγμα αὐτῆς, ἀλλὰ ἐπιδιώκει ἑναρμόνισιν ἀντιθέσεων καὶ ὄχι ἰσοπέδωσιν τῶν σωματικῶν καὶ πολλὴν περισσότερον τῶν ψυχικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀτόμων. Μόνη ἡ ἀντίληψις αὐτῆς καὶ ἡ ἀρχὴ δύναται νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ ἀντιεπισημονικᾶς αἰρέσεις, ταχυδακτυλογίας

καὶ ἄλλας σχοινοβασίας, αἱ ὁποῖαι καθημερινῶς παρουσιάζονται ἢ ἔρχονται εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Πιστεύω ἀραδάντως, ὅτι ἡ κατὰ ξεχωριστὸν τρόπον καὶ μακρὰν τοῦ σώματος ἀντιμετώπισις τῶν νευροψυχικῶν ἐκτροπῶν τοῦ παιδιοῦ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς αὐτονομίας τῶν ψυχικῶν νόσων πρὸς τὴν ὁποίαν σύγχρονοι παιδαγωγικαὶ ἢ ἄλλης φύσεως μέθοδοι τείνουν, δὲν εἶναι μόνον ἀπλῶς ἐσφαλμένη, ἀλλὰ ἴσως ἐν μέρει ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν παιδαγωγικῶν τούτων μεθόδων δοκιμάζομεν τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα.

Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ, θὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι κοινὰ εἶναι τὰ ὅρια καὶ περιωρισμένα τὰ πεδία τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν ἀντιδράσεων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει, καὶ μόνον ἐξ ἀγνοίας του ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ τὰ παρίδῃ ἢ νὰ μὴ θελήσῃ ἐπ' αὐτῶν νὰ ἐδραιώσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν πρώτων αὐτοῦ θεραπευτικοπαιδαγωγικῶν μέτρων.

«Μία δὲ σωτηρία πρὸς ἄμιλλαν, μῆτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος, μῆτε τὸ σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἄμεινον γίνεσθαι ἰσορροπῶ καὶ ὕγια.» Ἀντίθετος ἐκδοχῆ, εἶναι βιολογικῶς ἀστήρικτος.

Ἐφ' ὅσον πάσαι αἱ ἐπιθυμίαι ἡμῶν, ἢ καὶ πάντα τὰ συναισθήματα, ἐκ τοῦ σώματος ἐκπορεύονται καὶ διὰ τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ ἐκδηλοῦνται, καὶ εἰς ἐσχάτην ἀνάλυσιν τούτου τὰς ἀνάγκας ἐπιζητοῦν νὰ ἰκανοποιήσουν, ἢ ρυθμίσις αὐτῶν μόνον ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς ἀρχικῆς των βιολογικῆς καταβολῆς δέον νὰ ἐρευνᾶται καὶ νὰ σπουδάζεται.

Βασικὸν καὶ θεμελιῶδες ἀξίωμα οἰοῦδῃποτε ζῶντος ὀργανισμοῦ, καὶ ἡ πρώτη αὐτοῦ ἐκδήλωσις πρὸς τὸν ἑξῶ κόσμον, εἶναι, ὡς γνωστὸν, ἡ ἰκανότης πρὸς σύλληψιν, ὡς πρωτόγονος καὶ ὑποτυπώδης λειτουργία πρὸς κατάκτησιν αὐτοῦ.

Εἶναι ἡ πρώτη λειτουργία τὴν ὁποίαν ἐκμανθάνει καὶ χρησιμοποιεῖ ἡ ἀμοιβὰς διὰ τῶν ψευδοποδίων, καὶ διὰ τῆς χειρὸς του τὸ βρέφος, ὅταν πλέον τοῦτο ἀποπειρᾶται νὰ δαμάσῃ καὶ καθυποτάξῃ τὰ ἐνστικτὰ του

καὶ ἐλεύθερον αὐτῶν κατακτῆσι· ὁ δὲ κόσμος εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποίαν κάποτε θὰ ὀνομάσωμεν βούλησιν. Ἰσως μάλιστα εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς πρωτογόνου ταύτης ἐνεργείας τῶν ὀργανικῶν ὄντων δὲν ὑποκρίπτεται μόνον, κατ' ἐμὲ, ἡ κατάκτησις καὶ ἡ ὑποταγὴ τοῦ ἔξω κόσμου, ἀλλὰ ἡ ἔστω καὶ κατὰ ἐγκεντρικὸν τρόπον ἐπιθυμία των πρὸς συγχρωτισμὸν καὶ ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ καὶ συνεπῶς καὶ τὰ πρῶτα σπέρματα ἢ αἱ πρῶται καταβολαὶ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ἀφυπνίσεως.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ αὐστηρῶς μονομερῆς πνευματικὴ ἀνάπτυξις καὶ καλλιέργεια τοῦ νοῦ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἰδίου ἐγῶ, ἐνῶ ἡ καλλιέργεια τῆς ψυχῆς ἀποσκοπεῖ καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων. Εἰς τοῦτο ἄλλωστε ἀποβλέπει καὶ ἡ ἀνατροφὴ τοῦ παιδιοῦ, εἰς τὴν ἡμερον μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς βιολογικῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν τοῦτο εὕρισκεται ἅμα τῇ ἐλεύσει του εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὸ ἐκάστοτε κοινωνικὸν αὐτοῦ περιβάλλον, χωρὶς διατάραξιν τῆς καθόλου αὐτοῦ εὐρυθμίας.

Πράγματι, μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου θὰ πεισθῇ οὗτος, ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ ὑπερτροφία τοῦ νοῦ, δι' ἧς ἡ βούλησις του θὰ μετουσιωθῇ μόνον εἰς αὐθαίρετον χρῆσιν τῆς δυνάμεώς του, θὰ ὠδήγει εἰς μόνωσιν· καὶ θὰ ἀντιληφθῇ ἀκόμη ὅτι, ὅσον ἐμβαθύνωμεν μέσα μας καὶ ἐπιζητοῦμεν νὰ στερεώσωμεν τὴν προσωπικότητά μας ἐπὶ σταθερωτέρων βάσεων, τόσο περισσότερο θὰ ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνάγκη τῶν δεσμῶν μας πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην κοινότητα, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ μας θὰ ἀπεδεικνύετο ἀδύνατος.

Ἐγκεντρικὸς ἡγεμὸν τοῦ Μεσαίωνος, ἀναφέρει ὁ θρύλος, ἠθέλησε κάποτε νὰ δοκιμάσῃ ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα ἐὰν βρέφῃ ἀφίνοντο ἐλεύθερα νὰ ἱκανοποιήσουν κάθε τους ὑλικὴν ἐπιθυμίαν, ἀπηγορεύετο ὅμως οἰαδήποτε ἄλλη πρὸς αὐτὰ ἐνασχόλησις καὶ οἰοδήποτε ἄλλο ἐρεθίσμα εὐχάριστον ἢ δυσάρεστον χαρᾶς ἢ λύπης. Δὲν γνωρίζω ἐὰν προμαντεύετο, ἢ ἀσφαλῶς θὰ προμαντεύετο, ποῖον ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ θάνατος. Χωρὶς βεβαίως νὰ φαίνεται

πιθανὴ ἢ ἀληθὴς ἡ μικρὰ αὕτη ἀνεκδοτικὴ ἱστορία, οὐδεὶς ὅμως διενόηθη ν' ἀμφισβητήσῃ πῶς ἐτερματίσθη· καὶ ἀκριβῶς ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος θρύλος ἀποκαλύπτει πόσον, ἀκόμη καὶ τὸ μικρὸ παιδί, τοῦ ὁποίου τὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα εἶναι τόσο περιωρισμένα, ἐκτὸς τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν φυτικῶν αὐτοῦ λειτουργιῶν, τῆς πείνης, δίψης, ἔχει ἀνάγκη καὶ ἄλλων ψυχικῶν ἢ πνευματικῶν ἐρεθισμάτων, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν διασφάλισιν καὶ τὴν δυνατότητα τῆς ἐπιβιώσεώς του.

Ἡ αὐστηρὰ δηλαδὴ αὕτη καὶ ὑπὸ βιολογικὸν μόνον πρῖσμα παρακολούθησις τῆς ἐξελιξέως τοῦ παιδιοῦ, ἂν καὶ εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν μελέτην τῶν ὀργάνων καὶ λειτουργιῶν, δὲν ἐπαρκεῖ· πολὺ δὲ περισσότερο δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ φραγμὸν διὰ τὸν ἐπιστήμονα. Συχνὰ οὗτος θὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀποσπάται ἀπὸ τὰ στενά ὄρια τῆς ἀνατομικῆς περιγραφῆς καὶ ἀπὸ τὸ πείραμα τοῦ φυσιολογοῦ· καὶ τότε, ἐλεύθερος πλέον, ἴσως κατορθώσῃ καὶ συλλάβῃ τὴν ἔννοιαν ἐνὸς ἄλλου ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἡ ἀνατομικὴ τράπεζα δὲν χωρεῖ· καὶ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ ἐντάξωμεν εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου.

Οὕτως ἡ ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου μοιραίως εὐρύνεται καὶ πλατύνεται μετὰ τὰ νοήματα βαθυτέρα, καὶ ἡ ἰδέα ἀνθρώπου καθίσταται πολὺ πλέον πολὺπλοκος ἐκείνης τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδαξεν ἡ Ἀνατομικὴ καὶ ἡ Φυσιολογία, χωρὶς ὅμως νὰ παύῃ ἡ τελευταία νὰ μᾶς ἐνδιαφέρει, ἀφοῦ τὸ σαρκικὸν περίβλημα αὐτοῦ θὰ εἶναι ὁ φορεὺς τῆς εὐτυχίας, διὰ τὴν ὁποίαν ἀγωνιζόμεθα καὶ φροντίζομεν.

Ἐπεκτείνοντες τὴν ἔρευναν ἡμῶν πέρα τῆς ἀναζητήσεως τῶν σωματικῶν καταβολῶν τὰς ὁποίας προσπαθεῖ νὰ καλλιεργήσῃ ἡ Εὐγονικὴ διὰ νὰ ἐδραιώσῃ τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς ἰσχυροῦ σώματος, θὰ ἀποκαλύψωμεν τότε καὶ θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ὑφίστανται καὶ ἀφανεῖς καταβολαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐξ ἴσου ἀπαραίτητοι διὰ νὰ θεμελιώσουν τὴν προσωπικότητα, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπίσης συνθέτουν πολῦτιμον κληρονομίαν διὰ τὸν νῦν, τῆς ὁποίας τὴν σπουδαιότητα καὶ σημασίαν οὐδέποτε πρέπει

νὰ παρίδωμεν. Δὲν πρόκειται ἴσως ποτὲ ἱστολογικῶς νὰ τὰς διαπιστώσωμεν, δὲν θὰ δυνηθῶμεν ποτὲ νὰ τὰς ψηλαφήσωμεν, καὶ ὅμως ὑπάρχουν· κάπου ἄλλου κρύπτονται, ἴσως νὰ συνυπάρχουν εἰς τὸ γονύλιον τῆς κληρονομικότητος, ὅπου μὲ τόσην καταπληκτικὴν πληρότητα περικλείονται αἱ μέλλουσαι σωματικαὶ καταβολαὶ τοῦ ἀτόμου· δὲν ἐξαφανίζονται, περισώζονται, καὶ ὅταν ὁ τάφος καὶ ἡ λήθη καλύψουν κάποτε τὸ ὄν, ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται, συνυφαίνουσαι τὸ ἄφθαρτον νῆμα διὰ τοῦ ὁποίου διατηρεῖται ἡ συνέχισις τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ μέλλον, ὄχι τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς. Εἶναι τοῦτο ἡ παράδοσις. Εἶναι ἡ πνευματικὴ προβολὴ τοῦ παρελθόντος, ὄχι μόνον ἐνὸς λαοῦ, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μιᾶς οἰκογενείας πρὸς τὸ ἄγνωστον μέλλον τοῦ νέου· εἶναι ἡ ἄυλος δύναμις ἡ ὁποία θὰ συμπληρώη τὰς σωματικὰς καταβολὰς, ἡ ὁποία θὰ περιφρουρῇ τὴν ψυχικὴν ἀσφάλειαν καὶ θὰ τὸν προφυλάσῃ ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τῆς ζωῆς καὶ τὰς ἀντιξοότητας τῆς τύχης. **Εἶ ν α ἰ ἡ εὐ γ ο ν ι κ ἡ τ ῆ ς ψ υ χ ῆ ς.**

Ὅπως μάλιστα ὑφίστανται διαφοραὶ ἀνθρωπολογικαί, φυλετικαὶ καὶ σωματικαὶ παραλλαγαὶ μεταξὺ τῶν διαφορῶν λαῶν καὶ ἀτόμων, οὕτω καὶ ἡ κρυφὴ αὐτὴ προἰξ τῆς παραδόσεως, ἡ ὁποία κληροδοτεῖται εἰς τὸ παιδί παρὰ τῶν γονέων ἢ τῶν προγόνων του, διαφέρει ἐκάστοτε, καὶ τοῦτο εἶναι οὐσιώδους σημασίας διὰ τὴν ἀνατροφὴν, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ψυχικῆς του ὑγείας, τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ ὁ παιδαγωγός.

Ἴσως, κατ' ἐμέ, ὑπῆρξε μεγάλο σφάλμα ἡ μεταφορὰ καὶ ἡ μετεμφύτευσις ξένων συστημάτων ξένων λαῶν εἰς τὴν ἀνατροφὴν, χωρὶς νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ ἰδιαιτέρα συνθήκαι τῆς διαβιώσεως παιδιοῦ ἐκάστου λαοῦ, ἡ μακρὰ αὐτοῦ Ἱστορία, ἐκείνη μὲ τὴν ὁποίαν οἱ πρόγονοι ἡμῶν καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἀνετρέφημεν, καὶ μᾶς παρασύρου ἴσως πέρα τοῦ δέοντος, ὥστε νὰ διακόψωμεν πᾶσαν πρὸς τὸ παρελθὸν ἐπαφὴν ἀναζητοῦντες εἰς χρεσινὰ καὶ ἀδοκίμαστα συστήματα μεθόδους διὰ ἀνάπτυξιν τῆς ψυχικῆς ὑγείας τῶν παιδιῶν μας. Δὲν ἀρ-

νοῦμαι ἢ συνεργασίαν των οὔτε ὑποτιμᾶ τὴν σημασίαν μερικῶν ἐκ τῶν νέων τούτων ἐπιστημονικῶν μεθόδων· ἀλλὰ θὰ χρειασθῇ κόπος καὶ μόχθος πολὺς διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν κάποιαν προσέγγισιν τῶν μεταξὺ μας ἀποψεων, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ποῦ θέτει ἡ σημερινὴ ὁμιλία μου. Ὅτι δὲν θὰ ἀρκέσῃ μόνον τοῦ παιδιάρχου ἢ προσπάθεια δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία· θὰ ὑπάρξῃ ἡ ἀνάγκη συνεργασίας πλείεστον παραγόντων. Ὁ εὐγονιστής, ὁ γενετιστής, ὁ δημογράφος, ὁ ψυχολόγος καὶ ὁ παιδαγωγός ἀκόμη θὰ κληθοῦν ἐπίσης νὰ συνεισφέρουν τῆς πείρας των τὰ διδάγματα, ἡ ἀξία ὅμως τῆς ἐπικουρίας αὐτῶν, ἀτυχῶς, ὡς θὰ ἴδωμεν, μέχρι τοῦδε ἀποδεικνύεται μᾶλλον περιωρισμένη.

Ὁ εὐγονιστής πιθανῶς νὰ πιστεύῃ ὅτι θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ μέσον βελτιώσεως τῶν κληρονομικῶν καταβολῶν τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐξύψωσις τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς.

Ὅσοι ὅμως ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γενετικὴν ἀσφαλῶς θ' ἀντιλαμβάνονται πόσον δύσκολον εἶναι τὸ ἐγχείρημα τοῦτο, ἀφοῦ ἕως σήμερα τὸ ἔργον αὐτῶν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἐξυγιάνσιν τοῦ σώματος, ἐνῶ περὶ τῆς ἐξυγιάνσεως τοῦ πνεύματος οὔτε σκέψεις κἂν ἀπετολήθησαν. Ἄλλωστε αἱ προσπάθειαι τῆς γενετικῆς δὲν ἐξίχθησαν μέχρι τοῦδε πέρα τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ τῆς μακροζωίας καὶ οὔτε κἂν διενόηθη ποτὲ αὐτὴ νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἠθικὴν σφαῖραν τοῦ ἀνθρώπου.

Μὴ λησμονῶμεν ὅτι τὰ αὐστηρῶς κληρονομικὰ νοσήματα εἶναι ἐλάχιστα καὶ ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ Καιάδα τῆς Σπάρτης, ἡ φύσις ἀποκαθαίρεται.

Ἵπεροβολικὴ δ' ὑπῆρξεν ἀσφαλῶς ἡ κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀποδοθεῖσα εἰς τὴν κληρονομικότητα σημασία ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ψυχικῶν νόσων, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, δὲν ἄφησεν ἀνεπηρέαστον τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν τέχνην. Οἱ ἥρωες τοῦ Ibsen εἶναι πλέον πεπερασμένοι.

Οἱ δημογράφοι διαβλέπουν τὸν κίνδυνον μόνον εἰς τὸν πληθυσμὸν τὸν ὁποῖον προεκάλεσεν ἡ πτώσις τῆς ἀνθρωπίνης θνησιμότητος, καὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἄγχους, διότι μετὰ ἀπὸ 100 ἔτη ἡ Γῆ δὲν θὰ ἔχῃ τὴν

δυνατότητα νὰ διαθρήψῃ τὰ τέκνα της, τὸν ἄνθρωπον. Ἐνῶ δὲ δὲν ἔχομεν σήμερον τὴν δύναμιν μιᾶς δικαιότερας κατανομῆς τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα παράγει ὁ μόχθος καὶ ὁ ἰδρώς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰ ὁποῖα μεταβάλλονται εἰς στάχτην καὶ καπνὸν διὰ τὴν συγκρατηθεῖν αἱ τιμαὶ των, ἐν ὅψει ὅμως τῶν ἐγκυμονουμένων μελλοντικῶν κινδύνων συνιστοῦν οὕτω τὴν ἀπὸ τοῦδε λῆψιν περιοριστικῶν μέτρων ἐπὶ τῶν γεννήσεων. Λησμονοῦν ὅτι ὁ περιορισμὸς αὐτῶν θὰ ἀπετέλει τὸ σκληρότερον πλήγμα κατὰ τῆς εὐγονίας, ἐφ' ὅσον εἶναι ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον, ὅτι αἱ μεγαλοφυΐαι οὐδέποτε σχεδὸν προέρχονται ἐκ μὴ πολυμελῶν οικογενειῶν, καὶ ὅτι ἡ φύσις, καθοδηγουμένη ὑπὸ ἀγνώστων δυνάμεων καὶ ὑπέκουσα εἰς ἀγνώστους μυστηριώδεις νόμους, ἔχει μόνον τὸ προνόμιον νὰ παρουσιάζῃ περιοδικῶς μεγαλοφυΐας, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐξυψώσῃ τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Θὰ ἔχουν ἴσως λησμονήσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Paul Valéry ἐπιγραμματικῶς ἔχει γράψῃ, ὅτι «τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπότης προάγεται, ἔστω καὶ κατὰ ἓνα βῆμα, ἀνήκει εἰς ἐλαχίστους, ἐνῶ ἡμεῖς οἱ ὑπόλοιποι χρησιμοποιοῦμεθα ἅπλως διὰ τὴν διατήρησιν αὐτῆς». Ἡ φύσις κατὰ τὴν ἀέναον πορείαν της κυριολεκτικῶς παίζει, καὶ ἄλλοτε μὲν θρυμματίζει, ἄλλοτε δὲ ἀνυψώνει τὰ δημιουργήματά της, χωρὶς ποτὲ νὰ λογοδοτήσῃ περὶ τούτου.

Εἶναι καταπληκτικὴ ἡ διαπίστωσις ὅτι ἡ ἀνθισις τῶν τεσσάρων παρελθουσῶν ἐκατονταετηρίδων, αἱ ὁποῖαι ἀναμφιβόλως ἀνήκουν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς λαμπρότερας περιόδους τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, μετὰ τὴν Ἀναγέννησιν ἢ τὴν Διαφωτισμὸν καὶ τὸν 19ον αἰῶνα, συνέπεσε μετὰ τὴν μεγαλύτεραν ἐξάπλωσιν μιᾶς ἐκ τῶν φοβερωτέρων μαστίγων πού ἐγνώρισεν ὁ κόσμος, τῆς συφιλίδος, τῆς ὁποίας, ὡς γνωστόν, ἡ βλάβη δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸ πάσχον ἄτομον, ἀλλὰ διὰ τῶν βροτολογιῶν αὐτῆς πλοκάμην μεταβιβάζεται καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Θὰ ἦτο βεβαίως δύσκολον καὶ τολμηρὸν διὰ τὸν ὑποφαινόμενον, ὡς παιδίατρον, νὰ ἀποτολμήσῃ μόνος νὰ χαράξῃ πρόγραμμα

καθολικῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ψυχικῆς υἱείας τοῦ παιδιοῦ. Πάντως δὲν διστάζει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι πᾶν ὅ,τι πρόκειται νὰ λεχθῆ περαιτέρω ἀπορρέει ἀπὸ τὴν βιοψυχικὴν περὶ ἀνθρώπου ἀντίληψίν του, τὴν ὁποίαν ὁ ὁμιλητῆς θεωρεῖ ὡς βásiν καὶ θεμέλιον τῶν σκέψεών του.

Ἡ ἐπιμελεὴς παρατήρησις τοῦ μικροῦ παιδιοῦ διαπιστώνει πολλάκις μετὰ πόσῃ ἀπλότῃ εἶναι ὠργανωμένη ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ καὶ μετὰ πόσῃ εὐρυθμίαν ἐξελίσσονται αἱ διάφοροι αὐτοῦ λειτουργίαι· ἀλλὰ καὶ μετὰ πόσῃ εὐκολίαν, παρὰ τὸ πολυπλοκὸν τῶν λειτουργιῶν, προσαρμόζεται τοῦτο πρὸς τὸ κοινωνικὸν αὐτοῦ περιβάλλον. Ὁ μακρόκοσμος τοῦ περιβάλλοντός του συγκλίνει συνεχῶς πρὸς τὸν μικρόκοσμόν του, τοῦ ὁποίου ἄλλωστε οὗτος, ὡς ἄτομον, ἀποτελεῖ ἐκάστοτε τὸν κεντρικὸν πυρῆνα, πρὸς μίαν ἐνότητα, καὶ ὅ,τι πρόκειται νὰ ἀποκαλέσωμεν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου δὲν εἶναι παρὰ ἡ προβολὴ καὶ ἁρμονία ἡμῶν τῶν ἰδίων πρὸς αὐτόν, πρὸς τὸ περιβάλλον μας, ἀφοῦ ἡμῶν τῶν ἰδίων θὰ ἀντικατοπτρίζῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰ νοήματα, θὰ τροφοδοτῆ τὰ συναισθήματα μετὰ χάραν ἢ λύπην, μετὰ ἀπογοητεύσεις καὶ ἐλπίδας· αὐτὸ θὰ καταρρίπτῃ τὰ τεῖχη τῆς μονώσεως, θὰ ἀνοίγῃ τὰς πύλας τῆς ψυχῆς πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας, ὥστε ἡ ἐρημία τοῦ παιδιοῦ νὰ μεταβάλλεται εἰς ὄρασιν, καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐπιζητῆ τοῦτο, θὰ ἐπαναπαύεται ἀσυνειδήτως εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἄλλων, τεῖνον πρὸς μίαν μυθικὴν, ὄχι μαθηματικὴν ἐξίσωσιν, ἀξίαν θείας τιμῆς.

Τὰ μέτρα ὅθεν τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ λάβωμεν θὰ σκοποῦν νὰ τορνεύσουν ἢ νὰ ἀμβλύνουν τὰς ἀτομικὰς αἰχμὰς τοῦ παιδιοῦ, τὰς ὁποίας μοιραίως δημιουργεῖ ἡ αἰωνία καὶ ἀτελεύτητος διαφοροποίησις τῆς φύσεως· καὶ αὐτὰ πρέπει οὐσιαστικῶς νὰ εἶναι ἀπλᾶ. Διότι, κατ' ἐμέ, θὰ διέπραττε σφάλμα ὁ παιδίατρος, εἰάν δὲν χαλιναγωγῆσῃ καὶ διοχετεύσῃ ἐγκαίρως τὴν περισσεύσαν τοῦ αἰσθηματικοῦ κόσμου τοῦ παιδιοῦ εἰς τὴν κολίτην τὴν ὁποίαν ἔχει χαράξει τῶν αἰώνων ἡ παρατήρησις καὶ αἱ συνθήκαι τοῦ πολιτισμοῦ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἀνατροφῆς του, ἀλλὰ ἀφήνει

τοῦτο ἀνεπηρέαστον, διὰ νὰ μὴ στραγγαλιζέται ἤδηθεν ἡ ἀνύπαρκτος ἀκόμη προσωπικότης του.

Διαφωῶ πρὸς τοὺς πιστεύοντας ὅτι τὸ παιδί πρέπει ν' ἀφήνεται ἐλεύθερον, καὶ λυποῦμαι ὅτι ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου θὰ κηρύξω, ὅτι τὸ πρῶτον παράγγελμα τὸ ὁποῖον τοῦτο θὰ διδασθῆ εἶναι τὸ μὴ, τὸ ὄχι, ἡ ἄρνησις, διότι τὸ ναὶ ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν του.

Ἡ χαλιναγωγῆσις τῶν ἐνστικτῶν καὶ ὁρμῶν αὐτοῦ ὡς πρωτογόνου μορφῆς τοῦ γνωστικοῦ του κόσμου εἶναι ἀπαραίτητος, ἄλλωστε ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη ἐνέργεια ἀπλῶς ὑποβοηθεῖ τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως προητοιμασμένην εὐρυθμίαν τῶν λειτουργιῶν του. Αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς, ἀπὸ τῶν πλεόν πρωτογόνων μορφῶν αὐτῆς μέχρι καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, δὲν εἶναι ἀδέσποτοι καὶ ἀπειθάρχητοι. Ὅσον μάλιστα ἀνερχόμεθα τὴν ζωολογικὴν κλίμακα, τόσο ἡ ἀλήθεια τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀποδεικνύεται αἰωνία: «Πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας τε καὶ ἑαρμοστίας δεῖται».

Ἐὰν ἀντιθέτως τὸ μικρὸ παιδί ἀφήνεται ἐλεύθερον νὰ παρασύρεται ἀπὸ τὰ ἐνστικτά του, δύσκολον εἶναι τοῦτο, ὅταν μεγαλώσῃ περισσότερο, νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ του περιβάλλοντος. Ἡ πειθαρχησις τῶν φυτικῶν του λειτουργιῶν θ' ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον βᾶθρον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον συνειδητόν του βῆμα, πρὸς τὸν αὐτοσεβασμόν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ μελλοντικὴ ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος δὲν εἶναι νοητῆ.

Ἡ ἔννοια τῆς τιμωρίας καὶ τῆς ἀμοιβῆς διὰ τὸ βρέφος καὶ τὸ νήπιον, ὅπως καὶ ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ περιορισμοῦ διὰ τὸν μεγαλύτερον νέον καὶ τὸν ἐνήλικα ἄνθρωπον, εἶναι ἔννοιαι ταυτῶσμοι· ἐρεῖδονται ἐπὶ τῶν ἰδίων βιολογικῶν βάσεων, καὶ ἄνευ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν οἰαδήποτε παιδαγωγικῆ εἶναι, κατ' ἐμέ, ἀδύνατος.

Ἡ ἀμοιβὴ καὶ ἡ τιμωρία τοῦ μικροῦ παιδιοῦ εἶναι τὰ ὅπλα τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ οἰκογένεια, ὁ παιδαγωγός, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὰς καταβολὰς τῆς ρυθμίσεως τῶν φυτικῶν λειτουργιῶν του,

αἱ ὁποῖαι κάποτε αὔριον θὰ εὐρυνθοῦν καὶ ἐξαυλωθοῦν εἰς τὸν πνευματικόν του κόσμον.

Εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι ἡ ὀρθὴ παρατήρησις, ἡ αὐστηρὰ ἐπιπληξις, καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἓνας ἤχηρὸς «μπάτσος» θὰ λύσουν πολλάκις κατὰ τὸν τρόπον ὀριστικῶν καὶ ἀμετάκλητων καὶ θὰ ἐξαφανίσουν ἐν τῇ γενέσει των πολλὰ ἀπὸ τὰ περιεργὰ ἐκεῖνα προβλήματα ἢ συμπλέγματα, τὰ ὁποῖα ἐφευρίσκει ἡ νοσηρὰ φαντασία μερικῶν ἀρχοσχόλων τυμβωρύχων τῆς παιδικῆς ψυχῆς διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ψυχικὰς παρεκτροπὰς τοῦ παιδιοῦ.

Ἡ ἀμοιβὴ καὶ ἡ τιμωρία, ὡς ἀποτεινόμεναι κυρίως εἰς τὸ βρέφος καὶ τὸ νήπιον περιορισμένων ἀκόμη πνευματικῶν ὀριζόντων καὶ διαστάσεων, ἐπιδιώκουν τὴν ρύθμισιν φυτικῶν λειτουργιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία αὐτῶν κρίνεται εὐκολώτερον ἢ πείνα, ἢ δίψα, ὁ ὕπνος καὶ αἱ λοιπαὶ αὐτοῦ ζωικαὶ ἀντιδράσεις, ὡς καθαρῶς φυσιολογικὰ φαινόμενα, ὑπάγονται εἰς ἕλεγχον αὐστηρότερον ἢ παρουσιάζουσι κριτήρια σταθερωτέρας ἐκτιμῆσεως· ἐνῶ ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας ἢ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀτόμου, ἐκ τῆς καλῆς χρήσεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ψυχικὴ αὐτοῦ ὑγεία, εἶναι ἀπείρως εὐρυτέρα, καὶ ὀρόσημα ἀντικειμενικὰ πρὸς καθορισμόν των σχεδὸν δὲν ὑφίστανται. Ἐν τούτοις ὅμως ὑπάρχουν, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξατομικεύσεις αὐτῶν εἶναι ἀπείρως μεγαλύτερα ἐκείνης τῶν σωματικῶν αὐτοῦ λειτουργιῶν· ἀποτελοῦν τὸ πνευματικὸν περίβλημα, τὴν ψυχικὴν προέκτασιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν οὔτε ἡ τράπεζα τοῦ Ἀνατόμου, ὡς ἐλέχθη, οὔτε τὸ πείραμα τοῦ Φυσιολόγου δύναται νὰ ἐλέγξῃ.

Δὲν πρόκειται αἱ διαφοραὶ αὗται νὰ ἐξισωθοῦν· πρόκειται ὅμως αὗται νὰ ἐναρμονισθοῦν, νὰ καταστοῦν ἀμβλύτεραι, διότι, ὅπως καὶ ἀρχικῶς ἐτόνισα, εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἁρμονίας δὲν ὑποκρύπτεται ἡ ἰσοπέδωσις, ἀλλὰ ἐναρμόνιαι τῶν ἀντιθέσεων καὶ πτωχῶσεων, ἢ ὁποῖα θὰ πληροῦν τὰ δημιουργούμενα κενὰ καὶ χάσματα, ὥστε αἱ ἀντιθέσεις, ἀντὶ νὰ συγκροῦνται, θὰ συμπληροῦν ἀλλήλας εἰς ἓνα θαυμαστὸν σύν-

ολον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ὑπάρχουν ρωγμαί, δὲν θὰ ὑπάρχουν προπέτειαι, ἀλλὰ θὰ βασιλεύῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἐπιδιώκει καὶ ἐπιζητεῖ, τῆς ψυχικῆς του καὶ σωματικῆς ἀσφαλείας τὸ αἶσθημα, διὰ νὰ περικλιεῖται τῆς εὐτυχίας του τὴν φευγαλέαν ὄπτασίαν.

Ἡ ἐπίτευξις ὅμως καὶ ἐκπλήρωσις ἢ πραγματοποίησις ἐνδὸς τόσον ὑψηλοῦ σκοποῦ δὲν εἶναι ἔργον μόνον τοῦ παιδιᾶτρου. Ἡ θέσις, ἄλλωστε, αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ αἱ σχέσεις του πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν δὲν εἶναι οἷαι ὑπῆρξαν κατὰ τὸ παρελθόν· ἔχει δημιουργηθῆ ἀπόστασις μεταξὺ αὐτῶν.

Θὰ χρειασθῆ ἡ θερμὴ συμπαράστασις τῆς Κοινωνίας, τοῦ Σχολείου, τῆς Πολιτείας.

Ἐπισημασθήτω, τοῦ Ἑλληνόπαιδος ἡ τύχη προδιαγράφεται σήμερον πλεονεκτικωτέρω, ἐφ' ὅσον ἀκόμη τῶν ἑλληνικῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐθίμων τὰς ρίζας δὲν ἔχει διαβρώσει καὶ καταπνίξει τοῦ πολιτισμοῦ τὸ ρεῦμα.

Ἡ σύνθεσις τῆς κοινωνίας καὶ ἡ μορφή της εἰς τὴν σύγχρονον ἀνθρωπίνην κοινότητα ἠλλάξεν ἄρδην· μετεβλήθη. Οὐδέποτε δ' ἄλλοτε ἡ δύναμις τῆς κοινωνικῆς πρωτοβουλίας προβάλλεται τόσον ἔντονος καὶ ἡ ἀποστολὴ της τόσον σημαντικὴ, ὅσον σήμερον.

Διότι ἐὰν διὰ τὴν πρόληψιν τῶν διαφορῶν σωματικῶν νόσων τοῦ παιδιοῦ ἐξαρκεῖ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ νόμου, διὰ τὴν προφύλαξιν αὐτοῦ ἐκ τῶν ψυχικῶν ἐκτροπῶν καὶ παρεκλίσεων, ἡ ἀντίδρασις τῆς Πολιτείας περιλαμβάνεται πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὴν ἐπισφράγισιν μόνον τῆς θλιβεραῆς τραγωδίας, τῆς ἀπομονώσεώς του εἰς ψυχιατρεῖα ἢ εἰς τὴν ἐγκάθειρξιν του εἰς τὰς φυλακάς.

Ἡ κοινωνία πρέπει νὰ ἐτοιμασθῆ διὰ τὰ νέα αὐτῆς καθήκοντα· πρέπει νὰ συνειδητοποιήσῃ τὰς νέας εὐθύναις της· διὰ νὰ δύναται δὲ νὰ τὰς ἀντιμετωπίσῃ, πρέπει αὐτὴ νὰ εὐρυνθῆ εἰς τὴν ἔννοιαν μιᾶς μεγάλης οἰκογενείας, ὥστε ἡ ἀναπόφευκτος χαλάρωσις τῆς τελευταίας νὰ ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς πρώτης. Πρέπει νὰ διαθρύπτεται ἀπὸ ἓνα πλούσιον συναισθηματικὸν κόσμον

ἀγάπης, καλωσύνης, φιλαλληλίας, στοργῆς καὶ δικαιοσύνης, ἀνοχῆς καὶ συγγνώμης, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον τὸ παιδί θὰ μπορῆ νὰ ἀναπνέῃ καὶ νὰ ἀναπτύσσεται.

«Διότι δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερος καὶ πλέον δυσβάστακτος ἢ βαθύτερος πόνος διὰ τὴν καρδιὰ ἐνδὸς μικροῦ παιδιοῦ, παρά ὅταν τοῦτο δὲν ἔχη κανένα νὰ ἀγαπᾷ, ἢ νὰ τὸ ἀγαπᾷ.» (Gottheelf)

Πρέπει μὲ κάθε τρόπον νὰ προλάβῃ τὴν ψυχικὴν ἐρημίαν τοῦ νέου, εἰς τὴν ὁποίαν οὗτος συχνὰ ἀναγκάζεται νὰ ζῆ καὶ νὰ μεγαλώνη, χωρὶς μάλιστα νὰ εἶναι ὑπεύθυνος, καὶ δὴ εἰς μίαν περιόδον ὅπου τὸ πᾶν εἰς αὐτὸν εἶναι πληθωρικὸν καὶ πλούσιον, καὶ αἱ ἐκρήξεις τοῦ συναισθηματικοῦ κόσμου, ἔνεκα τῆς κοινωνικῆς του ἀνωριμότητος, βίαιοι καὶ πολλὰκις ἐπικίνδυνοι.

Ἡ ἐπικρατοῦσα βιολογικὴ κατάστασις τὸν καθιστᾷ νέον ἀτίθασσον καὶ ἐν μέρει ἀχαλιναγωγῆτον καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζει ἀπὸ πράξεις καὶ ἐνεργείας, δι' ὧν ἐπιζητεῖται ἔστω καὶ κατὰ ἀνώμαλον τρόπον ἡ προβολὴ του εἰς τὴν εὐρυθμίαν τοῦ κοινωνικοῦ του περιβάλλοντος.

Τὸ παιδί δὲν σκέπτεται, δὲν λογικεύεται, ἐνῶ εὐκόλως τραυματίζεται ψυχικῶς καὶ ὑποφέρει περισσότερον. Ὁ μαγνήτης τῆς φιλοσοφίας δὲν τὸ ἐλκύει καὶ δὲν τὸ συγκινεῖ ἀκόμη. Ἴσως καὶ δὲν θὰ τὸ γοητεύσῃ ποτέ.

Ὁ θεσμὸς τοῦ νηπιαγωγείου, τὸν ὁποῖον ἐφαρμόζει ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς, ἀποτελεῖ ἓνα μέσον, μίαν λύσιν, χωρὶς νὰ εἶναι καὶ ἡ ἰδεώδης. Ἀσφαλῶς πρέπει νὰ εὐρυνθῆ, ἡ λειτουργία του ὅμως ἀπαιτεῖ μεγάλην προσοχήν. Τοῦτο θὰ διαδεχθῆ τὸ Σχολεῖον, ἢ Ἐκκλησία.

Δὲν εἶμαι παιδαγωγὸς καὶ δὲν πρόκειται νὰ κρίνω αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῆ· φρονῶ ὅμως ὅτι ἡ παιδεία, ἡ ὁποία, ποτισμένη μὲ τὰ νάματα τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐδημιούργησε τὸν σημερινὸν δυτικὸν πολιτισμὸν, εἶναι δύσκολον ν' ἀντικατασταθῆ. Διότι παρατηρεῖται κάποια τάσις, ὅπως τὰ σύγχρονα παιδαγωγικὰ συστήματα κρίνονται καὶ μελετῶνται ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς σημερινῆς οἰκονομοκρατίας,

ἢ ὅποια ὁμως μόνον τὰς ὕλικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου ἐξυπηρετεῖ, ἐνῶ ἀφίνει πλήρως ἀνικανοποιήτους τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ ἀπαιτήσεις καὶ ἐκδηλώσεις.

Ἄναμφιβόλως ἡ παιδεία δὲν ἀποτελεῖ θεσμὸν στατικόν, ἐφ' ὅσον ρυθμίζει τὰς δυναμικὰς σχέσεις τοῦ νέου πρὸς τὸ περιβάλλον του· μεταρρυθμίσεις καὶ ἀναμορφώσεις αὐτοῦ συνεπῶς εἶναι ἀναγκαῖαι καὶ καθίστανται ἀπαραίτητοι· ἀλλὰ θὰ ἦτο δι' ἐμὲ ἀκατανόητον νὰ συμφωνήσω πρὸς τὴν ὁλονὲν διαφανομένην σήμερον τάσιν, ὅπως ὑποτιμᾶται ἡ σημασία τοῦ ψυχικοῦ παράγοντος εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ὑπάρχει ἀτυχῶς βαθεῖα παρεξήγησις καὶ σύγχυσις μεταξὺ τῆς ἀξίας ἐνὸς μαθήματος ὡς μορφωτικοῦ μέσου, καὶ τῆς διδασκαλίας του ὡς παιδαγωγικοῦ, διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ διδασκόμενου.

Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἡ πρόοδος τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ἐπιβάλλει καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν γνώσεων ἡμῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου αὐτῶν.

Ἄλλὰ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ ὑψίστου σκοποῦ τῆς παιδείας δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς ὥρας διδασκαλίας τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μαθήματος, οὔτε καθορίζεται ἀπὸ τοῦ προγράμματος τὰς ξηρὰς διατάξεις, ἀλλὰ ἀπὸ κάτι βαθύτερον· ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ διδάσκοντος. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητος τοῦ μαθητοῦ ἀποτείνεται ἡ προσωπικότης τοῦ διδασκάλου, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ μαθήματος. Ἄλλὰ αἱ μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἔχουν σήμερον μεταβληθῆ, ἔχουν τυποποιηθῆ, ἔχουν ὑποστῆ τῆς μηχανῆς τὴν ἐπίδρασιν, ἔχουν ἀτονῆσει.

Τοῦ διδάσκοντος σήμερον ἡ φροντίς περιορίζεται συνήθως εἰς τὴν μεταλαμπάδευσιν γνώσεων, σπανίως ὁμως οὗτος συγκινεῖ τὸν διδασκόμενον.

Καὶ ὁμως πίσω ἀπὸ τῶν γωνιῶν τὴν ξηρότητα καὶ τῶν ἀριθμῶν τὴν ψυχρότητα ὑπάρχει εὐμορφία, ὑπάρχει κάλλος, ἀρκεῖ νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὸ ἀποκαλύψωμεν καὶ νὰ τὸ εὕρωμεν.

Ἡ γυνῶσις ὁμως σήμερον κατήντησε θεραπαιὶς τοῦ κέρδους, τοῦ ὀφέλους καὶ ἐκ-

δήλωσις τῆς σκαιᾶς καὶ στυγνῆς δυνάμεως τοῦ ἀτόμου· τοῦτο εἶναι σήμερον καθολικὴ διαπίστωσις· ἐνῶ, ἀκόμη καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, αὕτη ἔθαλπε τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ ἀναγωγὴ ὁμως τοῦ νέου πρὸς τὰς ἐξιδανικευμένας μορφὰς τῆς Ἱστορίας, αἱ ὁποῖαι ἐξύψωσαν τὸ ἐπίπεδον τῆς ζωῆς, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραλείπεται κατὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Ἄλλως, μύσται ἀγωνιστικοὶ ὑψηλῶν ιδανικῶν δὲν θὰ ὑπάρχουν, καὶ ἂν αὐτοὶ ἐκλείψουν, καὶ ἡ τελευταία τῆς ἀτομικῆς καὶ πνευματικῆς ἐλευθερίας ἐλπίς θὰ χαθῆ. Ἀποτελοῦν διὰ τὸν νέον τὴν συγκεκριμένην ἔκφρασιν τῶν ἰδανικῶν του, τὰ ὅποια καλεῖται οὗτος νὰ ἐγκολπωθῆ, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχουν, δημιουργοῦνται ὡς ἀναγκαῖα συνάρτησις διὰ τὴν ψυχικὴν του ἀνάπτυξιν.

Ἐνθυμοῦμαι πάντοτε μὲ συγκίνησιν, ὅταν νέος ἐδιάβαζα τὸν *Grünen Heinrich* τοῦ G. Keller, τί ἔλεγεν ὁ ἀνώριμος ἐκεῖνος νέος διὰ τὸν πατέρα τὸν ὁποῖον εἶχε χάσει προῶτως: «Ὅσον συγκεκριμένη ἐμφανίζεται ἡ παράστασις τὴν ὁποῖαν ἔχω ἀπὸ τὴν σωματικὴν του μορφήν, τίσον διαυγεστέρα καὶ φωτεινότερα εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἐσωτερικότητος του. Ἡ εὐγενὴς αὕτη μορφή ἀποτελεῖ δι' ἐμὲ μέρος τοῦ μεγάλου ἀπείρου ἐπὶ τοῦ ὁποίου στήριζονται καὶ αἱ τελευταῖαι μου σκέψεις καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ὁποίων προχωρῶ εἰς τὴν ζωὴν μου.» Καὶ σ' ἓνα μέρος τοῦ μεγάλου ἀπείρου πρέπει νὰ ἀναπαύεται ὁ νέος, ἐὰν θέλῃ νὰ αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀσφαλῆ.

Σήμερον ὁμως νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἀπομακρυνθῶ τῆς ἀληθείας, ἐὰν ἰσχυρισθῶ ὅτι ὁ ἀπόφοιτος τοῦ Γυμνασίου, ἐὰν δὲν ἀγνοῇ πλήρως τὰ ὀνόματα τῶν Descartes, Newton καὶ Leibnitz, ἀσφαλῶς δὲν θὰ γνωρίζῃ τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ὁποῖου τὰ ἐπιτεύγματα ἀπολαύει.

Ἡ ζωὴ τῶν ἀστέρων τοῦ κινηματογράφου καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ ποδοσφαίρου τὸν συγκινοῦν περισσότερο. Εἶναι ἄραγε ὁ μόνος ὑπεύθυνος δι' αὐτό;

Τὸ παιδί ὁμως θὰ μεγαλώσῃ καὶ ὁ νέος θ' ἀνδρωθῆ· ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ εἶναι ὑπο-

χρεωμένους καὶ αὐτὸς νὰ ἐμφανισθῆ μεταξὺ τῶν μυριάδων τροχῶν τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς, ἀπαραίτητος διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς. Καὶ θὰ περιδινηθῆ οὗτος εἰς τὸν στρόβιλον τῆς, ἀποτελὼν γνωστὸν ἢ ἀγνωστὸν αὐτῆς ἐξάρτημα. Χωρὶς νὰ ἔχη τὴν εὐκαιρίαν ἢ καὶ τὴν φιλοδοξίαν τῆς ἐκπληρώσεως ἑνὸς ἰδικοῦ του ὀνείρου, χωρὶς ἰδίαν προσωπικότητα. Ἄτροφικαὶ θὰ ἔχουν παρამεῖνει αἱ θρυαλλίδες τῶν ἰδανικῶν του, ἐὰν δὲν θὰ τὰς ἔχη μαράνει καὶ ἀποξηράνει ἐντελῶς τοῦ ἐκτυφλωτικοῦ φωτὸς τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ ἢ λάμπις. Τὸ ἀπόκρυφον φῶς τῆς μουσικῆς του κανδήλας, πού τόσο ποθεῖ διὰ νὰ τὸν φωτίζη, θὰ εἶναι σβυστό, δὲν θ' ἀνάπτῃ διὰ νὰ τὸν καθοδηγῇ εἰς τὸν δρόμον τῆς περισυλλογῆς καὶ τῆς γαλήνης του. Θὰ ἔχουν στειρεύσει τὰ στοχαστικὰ ραντίσματα διὰ νὰ δροσίζουσι τὸ μέτωπόν του.

Ὁ ἄνθρωπος θὰ αἰσθάνεται ἑαυτὸν μόνον, ξένον ἢ καὶ δραπέτην τῆς ζωῆς, ἀποστάτην τῆς ἁρμονίας τοῦ κόσμου· θὰ ζῆ, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι εὐτυχής.

Ἐκάπνιζον ἀκόμη τὰ ἐρείπια τῆς Ἑλλάδος, ὅταν, κληθεὶς νὰ συμμετάσχω εἰς τὸ ἐν Νέα Ὑόρκη συνελθὸν Συνέδριον τῆς Παιδιατρικῆς, ἐπεσκέφθην διὰ πρώτην φοράν τὴν πόλιν ταύτην. Δὲν ἀποκρύπτω τὴν καταπληκτικὴν ἐντύπωσίν μου ἀπὸ τὸν Νέον Κόσμον, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν μεγάλην αὐτὴν πόλιν, τὸ θαῦμα τοῦ συγχρόνου τεχνικοῦ πολιτισμοῦ.

Διὰ τὸ Συνέδριον εἶχον διατεθῆ οἱ χῶροι τοῦ μεγαλοπρεποῦς ξενοδοχείου *Waldorf Astoria*. Ἐκεῖ μίαν ἡμέραν, κατερχόμενος

εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον τοῦ ξενοδοχείου, παρετήρησα μίαν ἀπὸ τὰς αἰθούσας αὐτοῦ νὰ φωτίζεται περισσότερον καὶ νὰ εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν διαφόρου φύλου καὶ ἡλικίας ἄτομα. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον ἐβάδιζον μοῦ ἔκαμε ἐντύπωσιν. Ἐνόμισα ὅτι ἐπρόκειτο μᾶλλον περὶ ἐκκλησίας καὶ ἐτόλμισα νὰ εἰσέλθω. Εἰς τὰ καθίσματα, σιωπηλοὶ, ἀμίλητοι καὶ ἀγνωστοὶ μεταξὺ ἀλλήλων, οἱ παριστάμενοι παρηκολούθουν μὲ ἐντεταμένην προσοχὴν ἐπὶ τῆς δθόνης ἐναλλασσομένους ταχέως ἀριθμούς. Ἄντελήφθην ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῶν τιμῶν τοῦ περιφήμου Χρηματιστηρίου τῆς *Wallstreet*. Κάποια ἀγωνία διεγράφετο εἰς τὸ πρόσωπόν των, ἢ ὅποια ἄλλοτε μετετρέπετο εἰς ἰλαρότητα καὶ ἄλλοτε μετέπιπτεν εἰς δυσάρεστον μορφασμόν. Καὶ ἀπεχώρησα. Ἐπανειλημμένως ἔκτοτε ἐπεσκέφθην τὴν Νέαν Ὑόρκην. Τὰ βήματά μου μὲ ἔφεραν συχνά πρὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ξενοδοχείου τῆς *Park Avenue* καὶ ἀνεπόλουν τὴν παλαιὰν ἐκείνην σκηνήν. Καὶ ἐσκέφθην, ποῖος ἄραγε ἐκ τῶν ἀγνωστων ἐκείνων θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἀνέρχεται ἀκόμη τὴν κλίμακα τοῦ ναοῦ τούτου τῆς λατρείας του; καὶ διὰ πόσους ἐξ αὐτῶν αἱ ψυχιατρικαὶ κλινικαὶ καὶ τὰ ἄσυλα δὲν θὰ ἀποτελοῦν τὸ τελευταῖον καταφύγιον; Καὶ ἐσυλλογίσθην πάλιν: Δὲν θὰ μπορούσε ὁ ἄνθρωπος, δίπλα καὶ παράλληλα πρὸς τὸ Χρηματιστήριον τῶν ὑλικῶν ἀξιών, νὰ ἰδρῶσθαι καὶ ἕνα ἄλλο, εἰς τὸ ὅποιον ν' ἀναγράφονται αἱ πνευματικαὶ καὶ ἡθικαὶ αὐτοῦ ἀξίαι, καὶ οὕτω νὰ παρακολουθῆται καθημερινῶς τῆς ψυχικῆς του ὑγείας ἢ πρόοδος; Ἴσως!

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΜΑΙΑΣ

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν Μαιῶν, ὅτι ὁ Ἀξιότιμος Καθηγητῆς κ. Νικ. Λοῦρος, ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ποικίλων προσπαθειῶν του, τόσον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐπαγγελματικῶν ζητημάτων τῶν Μαιῶν ὅσον καὶ πρὸς ἐνημέρωσιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν νεωτέρων ἐξελίξεων τῆς Μαιευτικῆς Ἐπιστήμης, δίδει καθ' ἑκάστην πρώτην Τρίτην ἑκάστου μηνὸς καὶ ἄρα τὴν 8-9 μ.μ. διαλέξεις διὰ τὰς Μαίας ἐπὶ θεμάτων τῆς Μαιευτικῆς Ἐπιστήμης καὶ τῶν νεωτέρων ἐξελίξεων αὐτῆς εἰς τὸ Ἀμφιθέατρον τοῦ Μαιευτηρίου «Ἀλεξάνδρα». Ἡδῆ, ἔχουν γίνεαι δύο διαλέξεις ἐπὶ λίαν ἐνδιαφερόντων θεμάτων.

Νομίζομεν, ὅτι περιττεῖει πᾶσα σύστασις πρὸς τὰς Μαίας, ὅπως παρακολουθῶσιν ἀνελλιπῶς τὰς διαλέξεις τοῦ Ἀξιότιμου Κυρίου Καθηγητοῦ. Πολλὰ θὰ ἀφελθῶσιν ἐξ αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΜΑΙΩΝ

Υπό

Α. ΚΥΡΙΑΚΗ

Εκτάκτου Καθηγητού

Διευθυντού Α' Μαιευτικής Κλινικής
Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ήλιάδη»

Εἰς τὸ δημοσιευθὲν τὴν 14/9/1960 Βασιλικὸν Διάταγμα τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας περὶ Δεοντολογικοῦ Κανονισμοῦ Μαιῶν περιλαμβάνεται καὶ ἐν ἄρθρον τὸ ὁποῖον καθορίζει τὰ φάρμακα ποὺ ἐπιτρέπεται ἢ Μαῖα νὰ χρησιμοποιήσῃ κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ επαγγέλματός της.

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ἡ Διπλωματοῦχος Μαῖα κατὰ τὴν ἐκπαίδευσίν της καὶ τὴν πρακτικὴν της ἐξάσκησιν εἰς τὰ Μαιευτήρια εἶχε τὴν εὐκαιρίαν, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν Ἱατρῶν καὶ τῶν Προϊσταμένων Ἀδελφῶν, νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπανειλημμένως ὅλα τὰ ἐπιτρεπόμενα ὑπὸ τοῦ Νόμου φάρμακα.

Δὲν πρέπει, ἐν τούτοις, ποτὲ νὰ ξεχνοῦμε ὅτι καὶ τὰ πιὸ ἀκίνδυνα φάρμακα μπορεῖ κάποτε νὰ μὴ εἶναι ἀνεκτὰ ἀπὸ ὄλους τοὺς ὀργανισμοὺς καὶ προκαλοῦν ἀντιδράσεις ἀνόμαλες καὶ παρενέργειες ἐπικίνδυνες. Δὲν εἶναι π.χ. σπάνιο νὰ ἴδῃ κανεὶς ἀντίδρασι ἀφυλακτικὴ ἀπὸ τὴν χορήγησιν τῆς ἐργοτίνης, μεθερζίνης, τῶν σουλφοναμιδῶν καὶ τῶν ἀντιβιοτικῶν, ποὺ κάποτε ἐκθέτουν εἰς σοβαρὸ κίνδυνον τὴν ζωὴν τῶν ἀρρώστων καὶ μπορεῖ νὰ καταλήξῃ καὶ σὲ θάνατον.

Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραλείπωμε νὰ ρωτοῦμε τὴν ἀσθενῆ πρὸ τῆς χορηγήσεως τοῦ φαρμάκου ἐὰν παρουσιάσῃ εὐαισθησίαν σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ.

Ἡ μεγαλύτερη ὁμως προσοχὴ τῆς Μαίας εἶναι ἀπαραίτητη προκειμένου νὰ χορηγήσῃ τὸ χλωριούχον αἰθύλιον.

Τὸ φάρμακο αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ τοξικὸ καὶ δυνατόν νὰ προκαλέσῃ ἀνακοπή καὶ θάνατον λόγω ταχείας ἀπορροφῆσεως.

Τὸ φάρμακο αὐτὸ ἐπίσης ἀλλοιώνεται ὅταν παραμείνῃ ἀχρησιμοποίητο ἐπὶ μακρὸν, ὁπότε γίνεται πολὺ τοξικώτερον, καὶ τότε πρέπει νὰ ἀπορρίπτεται.

Ἡ Μαῖα, επομένως, θὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ χλωριούχον αἰθύλιον μόνον σὲ ἀπόλυτον ἀνάγκη, ὅπως π.χ. σὲ περίπτωσι ἐκλαμψίας ἢ ἐπὶ ἐπικειμένης ρήξεως τῆς μήτρας συνεπείᾳ τετανικῶν συσπάσεων αὐτῆς.

Γενικὰ πρέπει νὰ εἴμεθα φειδωλοὶ στὴ χορήγησιν οἰοδύηποτε φαρμάκων, καὶ τοῦ πιὸ ἀθώου ἀπὸ αὐτὰ. Συχνὰ βλέπουμε νὰ χορηγοῦνται φάρμακα χωρὶς ἔνδειξι καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀπόλυτος ἀνάγκη.

Ἡ κατάχρησις ἐπίσης τῶν ἀντιβιοτικῶν ποὺ χορηγοῦνται προληπτικὰ ἀπὸ φόβον γιὰ τὴν πρόληψιν τῆς μόλυνσεως ἀκόμη καὶ μετὰ φυσιολογικοῦς τοκετοῦς, δὲν εἶναι σήμερα παραδεκτὴ, διότι μᾶς στερεῖ τὴν καλὴν τους δράσιν ὅταν θὰ παρουσιασθῇ μία πραγματικὴ ἀνάγκη, ἐπειδὴ ὁ ὀργανισμὸς ἐθίζεται σὲ αὐτὰ ἀπὸ τὴν συχνὴν χρῆσιν καὶ ἡ ἀντοχὴ τῶν μικροβίων γίνεται πολὺ μεγαλύτερα.

"Αρθρον 1

Τὸ μαιευτικὸν ἐπάγγελμα, ἀντικείμενον καὶ σκοπὸν ἔχον τήν, συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους, παροχὴν ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὸ παιδί, διὰ παρακολούθησews τῆς ἐγκύου, προετοιμασίας τοῦ φυσιολογικοῦ τοκετοῦ, ἐκτελέσεως αὐτοῦ, διαπαιδαγωγήσεως τῆς μητρὸς διὰ τὴν περαιτέρω ὑγιεινὴν ἀνάπτυξιν τοῦ βρέφους κλπ. δὲν εἶναι μόνον ἀπλοῦν βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, ἀλλ' ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ καὶ γενικωτέραν ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποστολήν.

"Αρθρον 2

Ἡ Μαῖα, ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός της, δέον νὰ συμμορφοῦται αὐστηρῶς πρὸς τὰς διατάξεις τῶν εἰς αὐτὸ ἀναφερομένων Νόμων καὶ Διαταγμάτων, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ἀποφεύγουσα πᾶσαν πρᾶξιν ἢ παράλειψιν δυναμένην νὰ παραβιάξῃ τὴν τιμὴν καὶ ἀξιοπρέπειαν τοῦ μαιευτικοῦ ἐπαγγέλματος ἢ νὰ κλονίσῃ τὴν πρὸς αὐτὸ πίστιν τοῦ κοινοῦ.

Ἰδίᾳ ἡ Μαῖα ὑποχρεοῦται, συμφώνως καὶ πρὸς τὸν ὑπ' αὐτῆς διδόμενον ὄρκον, νὰ ἐργάζεται μετ' ἀφοσιώσεως, νὰ διάγῃ βίον ἐνάρετον, νὰ πράττῃ πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ γοήτρου τοῦ ἐπαγγέλματός της, νὰ τηρῇ ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν διὰ πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἀντιληφθῆναι ἢ ἤθελεν ἀνακοινωθῆναι αὐτῇ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων της καὶ νὰ βοηθῇ πιστῶς τὸν Ἰατρόν.

"Αρθρον 3

Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Μαΐας παρέχονται κατ' ἀρχὴν ἐπ' ἀμοιβῇ, ὀφείλει ὅμως αὕτη, προσκαλουμένη ἐπὶ ἐπειγουσῶν περιπτώσεων, νὰ παρέχῃ τὴν συνδρομὴν της, ἀσχέτως εὐπορίας ἢ ἀπορίας, καὶ τὰς ὑπηρεσίας της δωρεὰν εἰς προφανῶς ἀπόρους οἰκογενείας. Αἱ Μαῖαι αἱ ἐργαζόμεναι ὡς ἔμμισθοι ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους ἢ Δήμων ἢ Κοινοτήτων ἢ ἄλλων Ὄργανισμῶν ὑποχρεοῦνται ἐκτὸς τῶν ἀποδοχῶν των νὰ μὴ δέχωνται δῶρα εἴτε εἰς εἶδος εἴτε εἰς χρῆμα.

"Αρθρον 4

Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις (πολέμους, πανδημίας, θεομηνίας) ἡ Μαῖα, καλουμένη ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν, προσφέρει δωρεὰν τὰς ὑπηρεσίας της.

"Αρθρον 5

Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Μαΐας παρέχονται ἀδιακρίτως φυλῆς, ἐθνικότητος, θρησκευματος, κοινωνικῆς θέσεως ἢ πολιτικῶν πεποιθήσεων.

"Αρθρον 6

Ἡ Μαῖα ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων της ὀφείλει νὰ ἐμφορῆται ἀπὸ πνεῦμα στενῆς καὶ ἀρμονικῆς συνεργασίας μετὰ τῶν Ἰατρῶν, τῶν συναδέλφων της καὶ Ὑγειονομικῶν Ἀρχῶν.

"Αρθρον 7

Ἀπαγορεύεται εἰς τὴν Μαῖαν ἡ ἀναγραφὴ συνταγῆς καὶ ἄνευ ἐντολῆς τοῦ Ἰατροῦ χορήγησις φαρμάκων ἢ ἡ διακοπὴ τῆς χορηγήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Ἰατροῦ διαταχθέντων. Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται ἡ ἀναγραφὴ καὶ χορήγησις φαρμάκων καὶ ἀναληθικῶν μέσων καθοριζομένων ὑπὸ τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 2593/53 Β. Διατάγματος.

"Αρθρον 8

Ἡ Μαῖα ὀφείλει ν' ἀποφεύγῃ ἀπατηλὰ μέσα πρὸς προσέλκυσιν πελατείας. Ὡσαύτως ἀπαγορεύονται αὐτῇ παραπλανητικαὶ διαφημίσεις εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον, κινηματογράφους ἢ ραδιόφωνον, ἢ κατ' οἶον δῆποτε τρόπον πρὸς προσέλκυσιν τῆς προσοχῆς τοῦ κοινοῦ. Δύναται αὕτη νὰ δημοσιεῖ τὸ ὄνομά της, τὴν διεύθυνσίν της, ἀριθμὸν τηλεφώνου καὶ ιδιότητά της ὡς Μαΐας. Ὁμοίως δύναται νὰ τοποθετῇ πινακίδα ἐν τῷ οἰκήματι διαμονῆς της, μετὰ ἄνω στοιχεῖα.

"Αρθρον 9

Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς Μαΐας ἡ ἀσκήσις ἄλλων ἐπαγγελμάτων, ἐφ' ὅσον ἐκ τῆς ταύτης ἀσκήσεως θίγεται ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ

ἐπαγγέλματός της ἢ μειοῦται ἢ δυνατότης εὐσυνειδήτου ἀσκήσεως αὐτοῦ.

Ἔθρον 10

Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς Μαίαις νὰ συγκαλύπτουν διὰ τοῦ ὀνόματός των καὶ νὰ προστατεύουν καθ' οἰονδήποτε τρόπον πρόσωπα παρανόμως ἀσχοῦντα τὸ ἐπάγγελμα τῆς Μαίαις ἢ νὰ συνεργάζονται μὲ τοιαῦτα πρόσωπα.

Ἔθρον 11

Μαῖα, ἀντιλαμβανομένη συνάδελφόν της παραβιάζουσαν τὰς ἐκ τῶν κειμένων Ν6-

μων ἢ τοῦ παρόντος ὑποχρεώσεις της, ὀφείλει ν' ἀναφέρῃ αὐτὴν εἰς τὸν οἰκείον Σύλλογον καὶ τὸ ἀρμόδιον Ἑγειονομικὸν Κέντρον.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὁσάκις ἀντιλαμβάνεται πρόσωπον παρανόμως ἀσχοῦν τὸ μαιευτικὸν ἐπάγγελμα.

Ἔθρον 12

Ἡ Μαῖα εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον της ὀφείλει νὰ διάγῃ κατὰ τρόπον ἐνάρετον, σεβομένη τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ ἀντιλήψεις τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας.

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 687

Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Μαιῶν χορηγομένων φαρμάκων καὶ ἀναλγητικῶν μέσων, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τούτων χρησιμοποιουμένων βοηθητικῶν ἐργαλείων

Ἔθρον μόνον

Ἐπιτρέπομεν εἰς τὰς Ἐπιστήμονας Μαίαις τὴν δι' ἀναγραφῆς συνταγῶν χορήγησιν μόνον τῶν κατωτέρω ἀναγραφομένων φαρμάκων καὶ ἀναλγητικῶν μέσων, ὡς καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποίησιν τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων βοηθητικῶν ἐργαλείων:

A' Φάρμακα καὶ ἀναλγητικά μέσα:

- 1) Βιταμίναι-Ἀσβέστιον.
- 2) Ἐργοτίνη ἐνδομυϊκῶς καὶ διὰ τοῦ στόματος.
- 3) Méthergine ἐνδομυϊκῶς καὶ ἐνδοφλεβίως.
- 4) Καρδιοτονωτικά περιφερικῆς καρδιοτονώσεως (καμφοροῦχον ἔλαιον, καρδιαζόλη, κοραμίνη).
- 5) Λοβελίνη.
- 6) Σουλφοναμίδια.
- 7) Ἀντιβιοτικά.
- 8) Ἀσπιρίνη (Novalgine) διὰ τοῦ στόματος καὶ ἐνδομυϊκῶς.
- 9) Ἀντισηπτικά (Βάμμα ἰωδίου, Dettol, Cétavlon κλπ.).
- 10) Χλωραιθόλιον.

B' Βοηθητικά ἐργαλεῖα:

- 1) Κοιλιοσκοπίον.
- 2) Πυελόμετρον.
- 3) Σφυγμομανόμετρον
- 4) Κολποδιαστολεῖς Douer πρόσ- ζεύγη
θιον-ὀπίσθιον 1
- 5) Λαβίδες Κόχερ 4
- 6) » Ἀνατομικῆς 2
- 7) » Χειρουργικῆς 2
- 8) » Κολπολαβίδες 1
- 9) » Μητρολαβίδες 4
- 10) » Ἐφαρμογῆς ἀγκτήρων 2
- 11) » Ἐξαγωγῆς ἀγκτήρων 2
- 12) Ψαλίδια 2
- 13) Καθετῆρες μετάλλιοι μεγάλοι 2
- 14) Προσώπια ναρκώσεως Schim- 2
mebuseh

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ἑφουπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος B. Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου 1960.

ΠΑΥΛΟΣ Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Κοιν. Προνοίας Ἑφουπουργὸς
I. ΨΑΡΡΕΑΣ

ΤΟ 12^{ον} ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΜΑΙΩΝ *

Υπό

ΜΑΡΙΑΣ ΛΙΟΥΛΙΑ - ΤΣΙΤΣΙΛΩΝΗ

Διδασκούσας Μαιευτηρίου
«Μαρίκα Ἡλιάδη»

Στὸ προηγούμενον τεύχος τοῦ περιοδικοῦ μας δώσαμε μία γενικὴ εἰκόνα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου Μαιῶν, πού ἐγινε στὴ Ρώμη. Σήμερα συνεχίζουμε τὸ θέμα πάνω στὶς διάφορες ὁμιλίες πού ἐγιναν καὶ στὶς συζητήσεις πού ἐπηκολούθησαν.

Ἐντύπωσι ἐξαιρετικὴ ἐπροκάλεσε ἡ μεγίστου ἐνδιαφέροντος ὁμιλία τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Μαιευτικῆς τῆς Ἰνδουησίας Sarwono Pravitothargzio, γύρω ἀπὸ τὴν Μαῖα τοῦ μέλλοντος.

Ἦταν ἓνα εἶδος εἰσαγωγῆς στὶς διάφορες ὁμιλίες πού ἐπηκολούθησαν. Ὁ σοφὸς Καθηγητὴς, ἀφοῦ ἔκανε μία ἱστορικὴ ἀναδρομὴ τῆς ἐξελίξεως τῆς Μαιευτικῆς, ἀνεφέρθη στὴ σημερινὴ ἐκπαίδευσι, τὴν θέσι καὶ τὴν κοινωνικὴ ἐργασία τῆς Μαίας, ὁμιλήσας μὲ τὴν μεγαλυτέραν αἰσιοδοξία γιὰ τὴν Μαῖα τοῦ μέλλοντος· μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων εἶπε καὶ τὴν ἐξῆς χαρακτηριστικὴν φράσιν: «Ἡ ἐπιστήμη τῆς Μαίας ποτὲ δὲν θὰ παύσῃ νὰ ὑπάρχῃ ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ἔμβρυον μέσα στὴν μήτρα».

Αἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Ἰσπανίας, τῆς Φιλανδίας, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Τουρκίας (τὴν ὁποίαν ἀντιπροσώπευσεν ἡ Miss Deane), τῆς Βραζιλίας, τῆς Χιλῆς, τῆς Γκάνα, τοῦ Μαρόκου, τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τῆς Νορβηγίας ἀνεφέρθησαν πάνω στὸ θέμα: «Τὸ ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐργασίας τῆς Μαίας».

Ἡ Miss A. M. Rulkens (Ὀλλανδία) ὁμιλήσας ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ λέγουσα μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι ἡ Μαιευτικὴ ἀποτε-

λεῖ μία εἰδικότητα τῆς ἰατρικῆς, γι' αὐτὸ θὰ πρέπει ἡ ἐκπαίδευσις τῆς Μαίας νὰ εἶναι εἰδικὴ καὶ νὰ λαμβάνῃ ὅλα τὰ ἐφόδια διὰ τὴν διεθνῆ διατήρησιν τῆς υγείας μητέρας καὶ παιδιοῦ.

Πρὸ 60-70 ἐτῶν ἡ Μαῖα ἦτο τὸ μόνο ὑγειονομικὸν πρόσωπον τὸ ὁποῖον εἶχε ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὶς οἰκογένειες. Σήμερα ὑπάρχει τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις, ὁ κινηματογράφος, πού πολλὰ φορὰς μαζὺ μὲ τὴν ὀρθὴν καθοδήγησιν δίδουν καὶ ἐσφαλμένην τοιαύτην.

Ἡ Miss Maria Garcia Martin (Ἰσπανία) ὁμιλήσας ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος δίδουσα μία γραφικὴ εἰκόνα τῶν δυσκολιῶν πού συναντᾷ μέχρι σήμερα ἡ Μαῖα εἰδικῶς εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν.

Μαῖες προὔπηρχον, ἀλλὰ τὸ 1450 ἐξεδόθη τὸ πρῶτον νομοθετικὸν διάταγμα. Πολλὰς ἀλλαγὰς ἐγιναν ἔκτοτε, διότι ἡ Μαῖα θεωρεῖται ὡς τὸ πλέον ἐνδιαφέρον πρόσωπον διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς υγείας.

Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς πρέπει νὰ εἶναι πλήρης, διὰ νὰ ἔχῃ ἐπίδρασι ἐπὶ τοῦ κοινοῦ. Κατέληξε δὲ μὲ τὴν φράσιν ὅτι «ὅπου ὑπάρχει μαιευτικὴ ἐργασία, εἶτε σὲ Ἰατρεῖον εἶτε σὲ Κλινικὴ ἢ Νοσοκομεῖον, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ Μαῖα».

Ἡ Miss Eni Sormas (Φιλανδία) ἀνέφερε ὅτι ὑπάρχει μεγάλη αὐξήσις Κέντρων Ὑγείας εἰς τὴν Φιλανδία. Τὸ 1958 ὑπῆρχον περὶ τὰ 3.331 τοιαῦτα. Τὰ ἐπιδόματα μητέρων ἔχουν αὐξηθῆ, καὶ ὑπάρχει ἐξαιρετικὴ παρακολούθησις τῶν ἐπιτόκων. Τὸ 1945 μόνον ἓνα ποσοστὸν 27,7% προσήρχετο διὰ παρακολούθησιν, ἐνῶ τὸ 1958 97,6%. Ἐτσι δίδεται ἡ εὐκαιρία τῆς ἐγ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον καὶ τέλος.

καίρου διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν παθολογικῶν καταστάσεων, καὶ εἰδικῶς τῆς φυματιώσεως, ποὺ εἶναι ἡ ἐθνικὴ νόσος τῆς Φιλλανδίας.

Κύριον αἷτιον μητρικῆς θνησιμότητος εἶναι ἡ τοξιναιμία τῆς κηῆσεως. Ἡ ἐμβρυϊκὴ καὶ νεογνικὴ θνησιμότης ἔχει ἐλαττωθῆ κατὰ πολὺ, καὶ μόνο ἓνα 5% προῶρων τοκετῶν ὑπάρχει.

Ὅλα τὰ ἀνώμαλα περιστατικὰ παραπέμπονται εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Ἡ Μαῖα τῆς Φιλλανδίας εἶναι ἐνήμερη διὰ τὰ πάντα καὶ γνωρίζει ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντά της καὶ πῶς θὰ τὰ ἀσκήσῃ.

Ἡ Mrs Fuku Yokoyama (Ἰαπωνία) ἔδωσε μία συνοπτικὴ εἰκόνα τῆς ἱστορίας τῆς Μαιευτικῆς εἰς τὴν Ἰαπωνίαν. Τὸ πρῶτον Ν.Δ. εἶχε ἐκδοθῆ τὸ 1874, καὶ ἔκτοτε ἡ Μαιευτικὴ ἔχει προοδεύσει κατὰ πολὺ. Ὑπάρχουν περίπου 143 Κέντρα Ὑγείας, τὰ ὁποῖα περιθάλπουν δωρεὰν μητέρας καὶ παιδιὰ. Εἰς τὰ Κέντρα αὐτά, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸ 1958 αὐξάνονται κατὰ 50 κατ' ἔτος, νοσηλεύονται καὶ λεχωίδες καὶ συνήθως συντηροῦνται ἀπὸ τὰ Ὑγειονομικὰ Κέντρα.

Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἡ μαιευτικὴ περιθαλψὶς εὐρίσκειται σὲ πολὺ ὑψηλὸ ἐπίπεδον.

Ἡ Miss Deane ὠμίλησε ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας, διότι διὰ λόγους πολιτικούς δὲν εἶχον παρευρεθῆ εἰς τὸ Συνέδριον αἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Τουρκίας.

Τὸ κύριον πρόβλημα εἰς τὴν Τουρκίαν εἶναι ἡ ἔλλειψις Νοσοκομείων. Κέντρα Ὑγείας ὑπάρχουν περὶ τὰ 20 στίς μεγάλας πόλεις, 11 σὲ μικρότερες καὶ 117 περίπου εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιφέρειας, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπαρκοῦν, ἀλλὰ πολὺ σύντομα θὰ αὐξηθοῦν.

Ἡ Senorita M-T. Sebastiany (Βραζιλία) ἦταν ἡ τελευταία ἡ ὁποία ὠμίλησε ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ. Ἀφοῦ ἔκαμε μία μικρὴ ἀνασκόπησι τῆς γεωγραφικῆς καὶ τῆς πληθυσμιακῆς καταστάσεως τῆς τεραστίας χώρας της, ποὺ καταλαμβάνει σχεδὸν τὸ ἕμισυ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, εἶπεν ὅτι ὑπάρχουν 200.000 κρεβάτια διὰ 60 ἐκατομμύρια κατοίκους. Τὰ 7% εἶναι μαιευτικὰ καὶ γυναικολογικά. Ἐνας δὲ ἰατρός ἀντιστοιχεῖ εἰς 28.000 κατοίκους, καὶ σὲ

ὄλην τὴν χώραν ὑπάρχουν 1.700 Μαῖαι καὶ δύο Μαιευτικαὶ Σχολαί. Τὰ 80% τῶν τοκετῶν γίνονται χωρὶς μαιευτικὴ βοήθεια, καὶ ἡ νεογνικὴ θνησιμότης εἶναι περίπου 17%. Ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη Μαιῶν καὶ μαιευτικῆς περιθάλψεως εἰς τὴν χώρα αὐτὴ μὲ τις τεράστιες δυνατότητες ταχείας ἀναπτύξεως στὸ ἄμεσο μέλλον.

Ἡ Χιλὴ καὶ ἡ Γκάνα παρουσίασαν σχεδὸν τὴν ἴδια εἰκόνα μὲ τὴν Τουρκία καὶ Βραζιλία, ὅτι δηλαδὴ χρειάζονται περισσώτεροι Μαῖαι καὶ ἡ ἐκπαίδευσις αὐτῶν νὰ εἶναι καλυτέρα.

Ἡ Madama Alami Thami (Μαρόκο) ὠμίλησε γύρω ἀπὸ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου εἰς τὸ παρελθὸν μὲ τις διαφορὰς προλήψεως καὶ κακοδομιονίεσ. Σήμερα ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἔχει μεταφερθῆ ἐκεῖ, καὶ περὶ τὰ 60 ἐκπαιδευτικὰ κέντρα ὑπάρχουν εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν ὅπου ἐκπαιδεύονται νέες γυναῖκες καὶ κορίτσια εἰς τοὺς ὑγιεινοὺς ὄρους διαβιώσεως, τὴν φροντίδα τοῦ παιδιοῦ, οἰκοκυρικὰ καὶ θρησκευτικὰ, ὥστε νὰ καταστοῦν ἱκανὲς νὰ ἀντιμετωπίζουσι τὰ διαφορὰ κοινωνικὰ τους καθήκοντα. Εἰδικῶς ἡ θέσις τῆς Μαιᾶς εὐρίσκειται σὲ πολὺ ὑψηλὸ ἐπίπεδον.

Ἡ Miss Amne Schmit (Λουξεμβούργο) εἶπε ὅτι τὸ Λουξεμβούργο εἶναι μία ἀνεξάρτητος χώρα μὲ μεγάλο ἐθνικισμό. Πρὶν ἑκατὸ χρόνια ὅλοι ἦσαν γεωργοί. Σήμερα τὰ 50-70% ἀσχολοῦνται μὲ τὴν βιομηχανία, ἡ ὁποία προμηθεύει ἀνοικοδόμησιν καὶ Μαιευτήρια.

Εἰς τὴν ὑπαιθρον, μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Νοσοκομείων κλπ., πολὺ λίγες Μαῖες ἐξασκοῦν τὸ ἐπάγγελμα, διότι αἱ ἐπίτοκοι προτιμοῦν τὰ Νοσοκομεῖα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Μαιευτήρια, ὑπάρχουν καὶ μικρὲς ἰδιωτικὲς κλινικὲς Μαιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλέγχονται ἀπὸ τὸ Ὑ.Κ.Π. Ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ δύο πολὺ μεγάλα Νοσοκομεῖα, τὸ ἓνα Ἰδιωτικοῦ Δικαίου καὶ τὸ ἄλλο Δημοσίου.

Ὁ ἐκπαιδευτικὸς ρόλος τῆς Μαιᾶς εἶναι δύσκολο νὰ συζητηθῆ, διότι ἡ Μαῖα ἐκεῖ βλέπει τὴν ἐπίτοκο μόνον τὴν ὥρα τοῦ τοκετοῦ, καὶ ἡ ὄλη παρακολούθησις τῆς ἐπιτόκου εἶναι εἰς τὰ χέρια τῶν ἰατρῶν.

Προβλέπεται μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν

Μαιῶν ἡ Μαῖα πιθανὸν νὰ ἐξαφανισθῇ, καὶ τοῦτο θὰ τὸ δείξῃ τὸ μέλλον.

Ἡ Miss Ingrid Stavnem (Νορβηγία) εἶπε ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπάρχουν δύο Σχολὲς Μαιῶν, ἡ μία 140 ἐτῶν καὶ ἡ ἄλλη 100.

Ἡ Μαῖα τῆς Νορβηγίας κατέχει πολὺ καλὴν θέσι. Κάποιος εἶπε ὅτι «τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν εἶναι νὰ γίνῃς μητέρα καὶ μετὰ Μαῖα».

Σήμερα προτιμοῦν οἱ ἐπίτοκες τὰ Νοσοκομεῖα, διότι ὁ τοκετὸς εἶναι περισσότερο ἀσφαλὴς καὶ στοιχίζει ὀλιγώτερον, καὶ ἐπὶ πλεόν εἶναι σχεδὸν ὅλοι ἀσφαλισμένοι.

Οἱ περισσότερες τῶν Μαιῶν ἐργάζονται εἰς τὰ Νοσοκομεῖα καὶ πολὺ ὀλίγαι εἰς τὴν ὑπαιθρο.

Διορίζονται πολλὲς εἰς τὴν ὑπαιθρο ὡς ἀδελφὲς Σχολεῖων καὶ εἰς ἄλλες ἀπασχολήσεις ὄχι εὐχάριστες.

* * *

Εἰς τὸ θέμα: «Ἐπίδρασις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῆς Μαῖας» ὠμίλησαν αἱ κάτωθι:

Signora F. Frittelli (Ἰταλία). Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνέφερε ὅτι ἡ Μαῖα πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπαρκεῖς γνώσεις ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν τὴν ὑγείαν τῶν ἀτόμων, καὶ ὅτι οἱ φυσιολογικοὶ τοκετοὶ πρέπει νὰ λαμβάνουν χώραν κατ' οἶκον, καὶ μόνον τὰ παθολογικὰ περιστατικά εἰς τὰ Νοσοκομεῖα.

Ὁ Ἰατρὸς Straetmans ὠμίλησεν ἐκ μέρους τῶν Μαιῶν τοῦ Βελγίου. Ἡ Μαῖα πρέπει νὰ ἔχῃ μία καλὴ γενικὴ βασικὴ ἐκπαίδευσιν. Ἡ κοινωνία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐκπαιδευμένης Μαῖας καὶ αἱ γνώσεις τῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐπαρκεῖς, ὄχι μόνον ἀπὸ μαιευτικῆς πλευρᾶς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς.

Εἰς τὸ Βέλγιον οἱ περισσότεροι τοκετοὶ γίνονται εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ καὶ ὁ κατ' οἶκον τοκετὸς. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὴν Μαῖα:

- 1) Καλὴ παρακολούθησις κυήσεως.
- 2) Νὰ διεκπεραιώσῃ ἓνα φυσιολογικὸ τοκετό.
- 3) Νὰ γνωρίζῃ πότε θὰ καλέσῃ τὸν ἰατρόν.

4) Νὰ δώσῃ πρώτη βοήθεια σὲ περίπτωσι ἀνάγκης.

5) Νὰ διατηρῇ πλήρη στοιχεῖα.

Ἡ Μαῖα πρέπει νὰ εἶναι ἐφοδιασμένη μετὰ σύγχρονα φάρμακα καὶ ἐργαλεῖα.

Ἡ Miss M. Cannon (Μεγάλῃ Βρετανία) ἀνέφερε τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῆς Μαῖας.

α) Ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ὑγείας

Ὁ σπουδαιότερος ρόλος τῆς Μαῖας εἶναι ἡ διατήρησις τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας τῆς μητέρας κατὰ τὴν κύησιν, τοκετὸν καὶ λοχείαν. Αὐτὸ θὰ τὸ ἐπιτύχῃ μετὰ τὴν κατάλληλην δίαιταν τοῦ θὰ συστήσῃ, μετὰ τὸν ἐκπαιδευτικὸν τρόπον, μετὰ τὴν ἔγκαιρον διάγνωσιν παθολογικῶν περιπτώσεων, καὶ μετὰ τὸ νὰ φροντίσῃ τὴν διατροφήν τοῦ φυσιολογικοῦ νεογνοῦ.

β) Ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς

Κατὰ τὴν κύησιν, μετὰ τὴν θεραπείαν τῶν παθολογικῶν περιστατικῶν.

Κατὰ τὸν τοκετόν, μετὰ τὸν ἀνώδυνον τοκετόν, τὴν πρόληψιν αἱμορραγιῶν καὶ τὴν πρόληψιν μολύνσεων.

Κατὰ τὴν λοχείαν, διατήρησις καλῆς ὑγείας, θεραπεία ἀσθενειῶν μετὰ αἷτιον τὸν τοκετόν, προώθησις καὶ ἔλεγχος τοῦ θηλασμοῦ.

γ) Ἐπὶ τοῦ ἐφοδιασμοῦ

Χρησιμοποίησις κυτίων ἀποστειρώσεως, συσκευῆς ὀξυγόνου, θερμοκοιτίδος καὶ ἀκτινογραφίας.

Τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν ἐλλεῖπουν ἀπὸ τὰς ἀγροτικὰς περιφερείας, ἐνῶ ἡ Μαῖα τῆς πόλεως ἔχει ὅλα τὰ μέσα αὐτὰ διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός της.

Ἡ Miss Andrée Reymond (Ἑλβετία) εἶπε ὅτι οἱ τοκετοὶ ἔχουν αὐξηθῆ εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, καὶ τόσο ἡ μητρικὴ ὅσο καὶ ἡ βρεφικὴ θνησιμότης ἔχουν ἐλαττωθῆ κατὰ πολὺ. Εἰς τὰς πόλεις, σχεδὸν ὅλαι αἱ ἐπίτοκοι πηγαίνουσι εἰς τὰ Νοσοκομεῖα ἢ Κλινικάς, ἐνῶ εἰς τὴν ὑπαιθρο ἡ Μαῖα συνεχίζει τὸ ἔργον της. Ἡ Μαῖα τοῦ Νοσοκομείου πολλὰς φορὰς δὲν ἀσχολεῖται μετὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀσθενῶν, πρέπει ἐπομένως

μόνη της νὰ ἐξυψώσῃ τὸ ἐπίπεδό της καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰς νέας μεθόδους. Αἱ λεχωίδες ἐπιστρέφουν εἰς τὸ στίτι των τὴν ἑξῆς ἡμέρα, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν ἀρκεταὶ ἐπισκέπτριαι. Ἐπίσης ἔχουν αὐξηθῆ πολλοὶ οἱ πρόωροι τοκετοί, καὶ ὁ θηλασμός ἔχει ἐλαττωθῆ.

Εἰς τὴν ὑπαιθρον ὑπάρχει μεγάλη ἔλλειψις ὑλικοῦ, ἐνῶ εἰς τὰς πόλεις, καὶ εἰδικῶς εἰς τὰ Ἰδρύματα, ἡ Μαῖα ἔχει ὅλη τὴν δυνατότητα νὰ χρησιμοποιῇ καὶ νὰ μαθαίνῃ τὰς νέας μεθόδους.

* * *

Εἰς τὸ θέμα: «Ὁ ἐκπαιδευτικὸς ρόλος τῆς Μαίας ἐν σχέσει μὲ τὸ ἄτομον καὶ τὴν οἰκογένειαν» ὠμίλησαν:

Ἡ Miss M. Schwietzke (Γερμανία). Ἡ Μαῖα εἶναι κάτι περισσότερον ἀπὸ τὸ νὰ ἐκτελῆ μόνον τοὺς τοκετούς. Τῆς δίδεται μεγάλη εὐκαιρία νὰ διδάξῃ τὴν ἐπιτόκον καὶ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀρμονίαν ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας.

Ἡ Μαῖα πρέπει νὰ βοηθῆται ἀπὸ τις τοπικὰς ἀρχάς, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ διεκπεραιώσῃ εὐκόλως τὴν ἐργασίαν της.

Ἐπίσης πρέπει νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας τοῦ συνόλου.

Ἡ Miss Lisa Svenson (Σουηδία) εἶπε ὅ-

τι ἡ μητρικὴ θνησιμότης πρὸ 100 ἐτῶν ἦτο 10%, ἐνῶ σήμερον εἶναι 0,3%. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν φροντίδα ἢ ὅποια λαμβάνεται κατὰ τὴν κύησιν, τοκετὸν καὶ λοχείαν καὶ τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον διαβιώσεως.

Ἡ μέλλουσα μητέρα εἰς τὴν Σουηδία ἐξετάζεται τρεῖς φορές ἀπὸ τὸν ἰατρὸν καὶ τὸ ὀλιγώτερον δέκα φορές ἀπὸ τὴν Μαῖα κατὰ τὴν φυσιολογικὴ πορεία τῆς κυήσεως.

Παράλληλα μὲ τὴν ρουτίνα τῆς παρακολουθήσεως τῆς ἐπιτόκου, ἡ Μαῖα εἶναι ὑπεύθυνος καὶ γιὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς μητρικῆς τέχνης καὶ τὴν γυμναστικὴ τῆς ἐπιτόκου.

Τὰ 80% περίπου τῶν τοκετῶν διεξάγονται εἰς τὰ Νοσοκομεῖα. Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς Μαίας εἶναι 3½ χρόνια καὶ συμπεριλαμβάνει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων μαθημάτων, ψυχολογία, γυμναστικὴ καὶ ψυχοσωματικὴ.

Μετεκπαίδευσις Μαιῶν γίνεται συστηματικὰ. Εἰς τὴν Σουηδίαν πιστεύομεν ὅτι ὁ τοκετὸς μὲ τὴν διδασκαλίαν αὐτὴν γίνεται εὐκολώτερα.

Ἡ Miss C. Banghart (Η.Π.Α.) εἶπεν ὅτι μόνον 400 περίπου Μαῖαι ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐλπίζει ὅτι πολὺ σύντομα θὰ ἀναγνωρισθῆ ἡ ἀξία της εἰς τὴν Ἀμερικὴν, διότι ὡς φίλος καὶ ὡς δάσκαλος ἡ Μαῖα θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπιβληθῆ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ἽΟ μικρός.— Γράψατε: Τέκνα δύο. Ἡ μαμά μόλις μεταφέρθηκε στὸ Μαιευτήριο.

ΨΥΧΙΚΑΙ ΝΟΣΟΙ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΣΗΜΕΡΟΝ

Ἡ Dr Telma Rega de Agosta λέγει ὅτι αἱ υγιεῖς βάσεις κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν ἐντὸς τῆς ὁποίας τὸ παιδί ἀνατρέφεται καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοὺς ὁποίους περιστοιχίζεται. Ἡ ἀγάπη, ἡ κατανόησις καὶ ὁ σεβασμός, μαζὶ μὲ σταθερὰν καὶ λογικὴν πειθαρχίαν, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ φθάσῃ εἰς τὴν αὐστηρότητα, εἶναι τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ νὰ ἀναθρέψωμεν τὰ παιδιὰ μας καὶ νὰ τὰ κάμωμεν ψυχικῶς γερά.

Τί συμβαίνει μεταξὺ τῶν παιδιῶν ἡλικίας δύο ἕως ἑξ ἑτῶν καὶ μεταξὺ τῶν παιδιῶν τῶν ἑξ ἕως δώδεκα ἑτῶν; Πρὸς τί ὁμοιάζουν τὰ παιδιὰ καὶ ὑπὸ τίνας συνθήκας ζοῦν εἰς ἡλικίαν δύο, ἑξ καὶ δώδεκα ἑτῶν;

Εἰς ἡλικίαν δύο ἑτῶν τὸ παιδί ὁμιλεῖ, περιπατεῖ, ἀρχίζει νὰ παίρῃ τὴν τροφήν του μόνο του καὶ ν' ἀποκτᾷ συνθηεῖας ὡς πρὸς τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ καθαριότητα. Οἱ γονεῖς καὶ τὸ σπίτι εἶναι ὁ κόσμος του. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου μέχρι τοῦ ἔκτου ἔτους τὸ παιδί καθίσταται ὁσημέραι ἱκανὸν νὰ κάμῃ διάφορα πράγματα διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ φροντίζῃ διὰ τὰς ἰδικὰς του ἀμέσους καὶ στοιχειώδεις ἀνάγκας, ὁ κοινωνικὸς του κύκλος εὐρύνεται, δὲν εἶναι πλέον τόσο τρυφερό καὶ συνηθίζει εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις, τὰς ἐπιπλήξεις καὶ τὰς τιμωρίας.

Εἰς τὸ ἕκτον ἔτος του πηγαίνει εἰς τὸ σχολεῖον. Εἶναι εἰς θέσιν καὶ πρέπει ν' ἀναλαμβάνῃ εὐθύνας. Ἔχει τὴν ψυχικὴν δύναμιν νὰ μανθάνῃ, αἰσθάνεται χαρὰν νὰ παίξῃ ζωηρὰ παιγνίδια μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ καὶ ἀρχίζει νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὴν ζωὴν καὶ νὰ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ μίαν πολὺ μεγαλυτέραν ὁμάδα κοινωνίας ἐν συγκρίσει μὲ τὴν οἰκογένειάν του.

Παρ' ὅλα αὐτά, τὸ σπίτι του καὶ οἱ γο-

νεῖς του ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι οἱ σπουδαιότεροι παράγοντες εἰς τὴν ζωὴν του καὶ εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος του.

Νὰ βοηθήσωμεν τὸ παιδί νὰ μεγαλώσῃ

Εἰς ἡλικίαν δώδεκα ἑτῶν τὸ παιδί ἐγκαταλείπει τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον. Κατευθύνεται πρὸς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν καὶ ἀντιμετωπίζει τὰ πρῶτα προβλήματα τῆς ἡλικίας ταύτης μὲ τὸ ἐρώτημα τί θὰ κάμῃ ὅταν μεγαλώσῃ.

Ὅλα αὐτὰ σημαίνουν ὅτι τὸ παιδί, βαθμηδὸν ἀλλὰ ἀσφαλῶς, ἐγκαταλείπει τὴν ἐξάρτησιν ἐκ τῶν γονέων του, τὴν ἀνικανότητα, καὶ ἀναπτύσσει κερχωρισμένως προσωπικότητα, ἰδικὴν του ζωὴν. Αὐτὸς εἶναι ὁ κεντρικὸς παράγων εἰς τὴν ἀτομικὴν του ἀνάπτυξιν. Ὅσον ὠριμάζει ἀναπτύσσει νέον ἐνδιαφέρον, νέαν δρᾶσιν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ καθοδηγῆται, νέους τρόπους ἀγωγῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ λάβῃ τὴν ὀρθὴν γραμμὴν. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὑπάρχει μία διαρκῆς συνεργασία προσώπων—γονεῖς, ἀδελφοί, ἀδελφαί, παπποῦς, γιαγιά, διδάσκαλοι, φίλοι καὶ σύντροφοι—ἡ ὁποία παρέχει ἀφ' ἐνὸς ἀγάπην, ἀσφάλειαν καὶ πείραν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀλληλοσυγκρούσεις καὶ ἀντιθέσεις ἀρχῶν. Δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἐξέλιξις τῆς ζωῆς χωρὶς προβλήματα πρὸς ἐπίλυσιν. Διὰ τὴν βοηθήσῃ ὁ γονεὺς τὸ παιδί νὰ μεγαλώσῃ, τὸ μόνον ποῦ πρέπει νὰ κάμῃ εἶναι νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ προβλήματα μὲ ἡρεμίαν πνεύματος καὶ νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μοῖρα τοῦ παιδιοῦ εἶναι πολὺ διάφορος τῆς μοίρας τῶν γονέων του, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ ἰδεώδους τὸ ὁποῖον οἱ γονεῖς ἔθεσαν ὡς σκοπὸν τοῦ βίου των.

Οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες δυσκολεύονται εἰς τὸ νὰ δεχθοῦν τὸ γεγονός ὅτι κατὰ φυσικὸν ροὴν τῶν πραγμάτων τὰ παιδιὰ βαθμιαίως ἀπομακρύνονται ἐξ αὐτῶν

καὶ γίνονται ἀνεξάρτητα. Ὅσάκις τὸ παιδί, εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, συναντᾷ πάσης φύσεως ἀντίδρασιν, ὁ χαρακτήρ του ὑφίσταται διαστρέβλωσιν. Οἱ γονεῖς δοκιμάζουν βαθεῖαν ἱκανοποίησιν ὅσάκις ἀντιλαμβάνονται ὅτι τὰ παιδιὰ των δὲν μποροῦν νὰ κάμουν χωρὶς αὐτούς, ὅτι δὲν μποροῦν νὰ στερηθοῦν τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν των, ἀκόμη καὶ διὰ τὰ πλεόν ἀσήμαντα πράγματα. Τὸ παιδί βεβαίως γνωρίζει καὶ πρέπει νὰ αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅτι δύναται πάντοτε νὰ ὑπολογίζῃ εἰς τοὺς γονεῖς του διὰ συμβουλὰς καὶ βοήθειαν. Τοῦτο παρέχει εἰς τὸ παιδί ἐμπιστοσύνην καὶ εὐστάθειαν εἰς τὰς ριψοκινδύνους ἐξορμήσεις του.

Παρὰ ταῦτα, τὸ παιδί πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ἴδιαν πείραν καὶ νὰ δοκιμάσῃ τὰς ἴδιαις αὐτοῦ δυνάμεις καὶ ἱκανότητας, ν' ἀναπτύξῃ πρωτοβουλίαν.

Ὁ πατέρας δὲν πρέπει νὰ ὑποκαθιστᾷ τὸν υἱὸν του καὶ νὰ πράττῃ ὅτιδήποτε διὰ λογαριασμόν του, μετ' ὅτι δικαιολογητικὸν ὅτι τὸν διευκολύνει διότι αὐτὸς γνωρίζει καλύτερα ποῖον εἶναι τὸ συμφέρον τοῦ παιδιοῦ του. Ἐφ' ὅσον συμβαίνει τοιοῦτον τι, τὸ παιδί πιθανὸν ν' ἀναπτυχθῇ διανοητικῶς, ἀλλὰ, ὡς ἄτομον, θὰ παραμείνῃ ὑπὸ ἐξάρτησιν καὶ θὰ εἶναι ἀνίκανον πρὸς δρᾶσιν. Κατὰ τὴν ἀνάπτυξίν του, τὸ παιδί, ἐφ' ὅσον παρουσιάζεται ὅτι ἔχει τὴν ἄλφα ἢ τὴν βῆτα ἱκανότητα, πρέπει νὰ τοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία ν' ἀναπτύξῃ σχετικὴν πρωτοβουλίαν.

Ὅλα τὰ παιδιὰ κατὰ τὴν σχολικὴν περίοδον πρέπει ν' ἀποκτήσουν τὴν ἱκανότητα νὰ λαμβάνουν μόνα τὴν τροφήν των, νὰ ἐνδύωνται μόνα των καὶ νὰ φροντίζουν διὰ τὸν ἑαυτὸν των εἰς τὴν καθημερινήν των ζωήν, νὰ συνηθίζουν νὰ παίξουν μετ' ἄλλα παιδιὰ καὶ νὰ ἀσκοῦνται σωματικῶς ἀναλόγως μετὰ τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν των. Ὅσάκις συναντοῦν δυσκολίας, δὲν πρέπει ν' ἀφήνονται νὰ τὰς ὑπερπηθῶσιν μόνα των, ἀλλὰ νὰ καθοδηγοῦνται ἀπὸ τοὺς γονεῖς των πῶς θὰ δυνηθοῦν νὰ τὰ ὑπερνικήσουν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων.

Τὸ παιδί πρέπει νὰ βασίζεται εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις

Κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη, ἐφ' ὅσον ὑπάρχῃ πλήρης κατανόησις καὶ σεβασμὸς εἰς τὸν ρυθμὸν τῆς ἐξελίξεως, τὸ παιδί βαθμηδὸν μανθάνει νὰ στηρίζεται εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις, νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά του χωρὶς νὰ ὑπενθυμίζεται τοῦτο εἰς αὐτό, νὰ παρέχῃ τὴν βοήθειάν του εἰς ἐλαφρὰς ἐργασίας, νὰ συνεργάζεται μετὰ ἄλλα παιδιὰ ἐπὶ εὐρυτέρας βάσεως καὶ νὰ ἀπασχολῆται μετὰ ἀκόμη περισσότερον περίπλοκα ζητήματα.

Ὁ Λουδοβίκος ἀποτελεῖ παράδειγμα τῶν συνεπειῶν ποῦ ἔχει ὁ μεγάλος περιορισμὸς ἀτενεργείας. Εἶναι ὀκτῶ ἐτῶν καὶ ἡ μητέρα του τὸν ἔφερε εἰς τὴν κλινικὴν διότι εἶναι πολλὸ νευρικός. Πολλὰς φορὰς εἶναι βίαιος, ἀπότομος καὶ, ὅταν τὸν ἐπιπλήττουν, σχίζει καὶ θραύει διάφορα ἀντικείμενα. Δὲν ὑπακούει. Εἶναι μοναχοπαιδί, οἱ δὲ γονεῖς του εἶναι μετρίας οἰκονομικῆς καταστάσεως. Οἱ γονεῖς του δὲν τὸν ἀφήνουν νὰ παίξῃ εἰς τὸν δρόμον, ἀλλὰ αὐτὸς τὸ σκάζει ὅσάκις εἶναι ἀπασχολημένος. Ὅσες φορὲς τὸ σκάζει ἐπιδίδεται εἰς ζωηρὰ παιγνίδια, καὶ ὅταν ἡ μητέρα του ἐπὶ τέλους ἐπιτυγχάνει νὰ τὸν φέρῃ στὸ σπίτι, εἶναι «κατακουρασμένος». Αὐτῇ, ἀπὸ τὸν φόβον μήπως ἀρρωστήσῃ, ἐξασκεῖ ὅλον ἐν μεγαλυτέραν πίσειν διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ τὸ σκάσῃ καὶ νὰ παίξῃ μετὰ τὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς του.

Ὅταν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἱατροῦ καλῆται διὰ νὰ βγάλῃ τὰ ροῦχα του διὰ νὰ ἐξετασθῇ, ἡ μητέρα του τοῦ κάμει φασαρία διὰ νὰ βγάλῃ τὰ ὑποδήματά του, τὸν βοηθεῖ νὰ βγάλῃ τὰ ροῦχα του καὶ λέγει ὅτι εἶναι πολλὸ νευρικός, ἀτακτος καὶ πολλὸ ὀκνηρὸς διὰ νὰ ψάξῃ νὰ εὕρῃ ὅτιδήποτε ποῦ ἔχει χάσει. Κάθε πρᾶι τοῦ βάζει τὰ ροῦχα του διὰ νὰ εἶναι ἔτοιμος ἐγκαίρως. Ὅλη αὐτὴ ἡ διαδικασία συνοδεύεται ἀπὸ μακρὰν νουθεσίαν. Κάποτε ἀκόμη καὶ τοῦ δίδει νὰ φάγῃ. Εἰς τὸ σχολεῖο εἶναι καλὸς μαθητῆς, ἡσυχος καὶ ὑπάκουος. Παίξῃ τὴν ὥρα τῶν διαλειμμάτων, μελετᾷ ἀρκετά, οἱ δὲ διδάσκαλοι του ἔχουν καλὴν γνώμην δι' αὐτόν.

Ὁ Λουδοβίκος ὁμιλεῖ μὲ μνησικακίαν διὰ τοὺς γονεῖς του. Δὲν τὸν ἀφήνουν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν καὶ ἀποδοκιμάζουν πᾶν ὅ,τι κάμει. Ἡ μητέρα του ποτὲ δὲν φαντάζεται ὅτι ἡ ὀκνηρία τοῦ Λουδοβίκου ὀφείλεται εἰς τὴν συνήθειαν τῆς μητρός του νὰ μὴν τὸν ἀφήνῃ νὰ κάμῃ τίποτε μόνος του ἄφ' ὅτου ἀκόμη οὗτος ἦτο πολὺ μικρός, καὶ ὅτι ἡ μεγάλη ζωηρότης του ὀφείλεται εἰς τὴν συνεχῆ παρεμπόδισιν ἀπὸ τοῦ νὰ κάμῃ κάτι μόνος του, εἰς τὴν ἐπίπληξιν καὶ ἀποδοκιμασίαν ἢ ὅποια συνοδεύει κατὰ κανόνα κάθε πρᾶξιν του.

Ἐνοχλητικαὶ ἐρωτήσεις

Ὅσον τὸ παιδί μεγαλώνει, τόσον καὶ ἡ εὐφυΐα του ἀναπτύσσεται, ὅποτε αἰσθάνεται ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ κάθε τι ὀλόγυρά του. Πῶς ἐργάζεται αὐτό; ἐκεῖνο; τί αἰτία προκαλεῖ αὐτό, ἐκεῖνο, κλπ.; Τὸ παιδί συνεχῶς ὑποβάλλει ἐρωτήσεις κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς του προτοῦ ἀκόμη νὰ φοιτήσῃ εἰς τὸ σχολεῖον.

Κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον οἱ γονεῖς δύνανται νὰ συνεισφέρουν πολλὰ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κρίσεώς του καὶ νὰ τοῦ δώσουν μιὰ ἰγιᾶ εἰκόνα τοῦ κόσμου. «Τί νὰ κάμωμεν, λέγουν οἱ γονεῖς, ὅταν τὸ παιδί μας ἐρωτᾷ ἐνοχλητικὰς ἐρωτήσεις;» Ἀπαντήσατε εἰς τὸ παιδί σας, εἶπατέ του τὴν ἀλήθειαν ἀνάλογα μὲ τὴν πνευματικὴν ἰκανότητά του, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ σᾶς ἀντιληφθῇ.

Ὅταν τὸ παιδί εἶναι 3-4 ἐτῶν, ἐρωτήσεις ὡς «ἀπὸ ποῦ προέρχονται τὰ παιδιὰ» καὶ «ποία ἡ διαφορὰ τῶν φύλων» τίθενται συνήθως. Ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ μωρά, ἀπὸ ποῦ βγαίνουν; Ἡ ὀρθὴ ἀπάντησις εἶναι ἡ καλύτερα: «Ζοῦν μέσα στὴν κοιλιὰ τῆς μητέρας των μέχρις ὅτου μεγαλώσουν ἄρκετά καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ζήσουν στὸν ἔξω κόσμῳ». Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ζῶα. Τὰ πουλιὰ βγαίνουν ἀπὸ τὰ αὐγά, τὰ ὅποια πάλι βγαίνουν ἀπὸ τὴν μητέρα.

Ἀργότερα θὰ τεθῶσιν ἄλλα ἐρωτήματα, χωρὶς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν νὰ εἶναι ἐνοχλητικόν, ἐφ' ὅσον, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸ

πρῶτον, δοθῇ εἰς τὸ παιδί ὀρθὴ ἀπάντησις.

Ἀργότερα, ἡ μελέτη τῆς Φυσικῆς εἰς τὸ σχολεῖον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ κατανοήσῃ τὸ παιδί τὸν ρόλο τὸν ὀποῖον διαδραματίζει ὁ πατέρας εἰς τὴν διαίωσιν τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἀντιληφθῇ ἡρέμῳ καὶ σαφῶς τὰς σεξουαλικὰς σχέσεις. Τὸ παιδί τοῦ ἀγροκτήματος, φυσικά, ἀντιλαμβάνεται εὐκολώτερον, διότι τὸ φαινόμενον παρουσιάζεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ὑπὸ τὴν ρεαλιστικὴν του μορφήν.

Αἱ ἀπαντήσεις πρέπει νὰ εἶναι ἀπλαῖ, ἄνευ διαστροφῆς τῶν γεγονότων. Τὰ κορίτσια, εἰς τὰ ὅποια αἱ μητέρες των, ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ ἐμπνεύσουν ἀγάπην καὶ σεβασμὸν διὰ τὴν μητρότητα, λέγουν ὅτι ἡ γέννησις ἀπαιτεῖ ἐγχείρησιν, ἡ ὅποια πάλιν συνεπάγεται ἀπεριγράπτους ὠδίννας, μοῦ ὠμολόγησαν ὅτι ἔχουν τρομοκρατηθῆ ἀπὸ τὴν γυναικείαν φύσιν καὶ τίποτε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὰς παρακινήσῃ νὰ ἔλθουν εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ νὰ ὑποφέρουν τοιαύτας ὠδίννας.

Παροξυσμοὶ θυμοῦ

Κατὰ τὰ προσχολικά ἔτη ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀγοριοῦ πολλάκις ἐρεθίζει τὸν πατέρα: τοῦτο παρουσιάζει παροξυσμοὺς θυμοῦ, ἔλλειψιν σεβασμοῦ, βίαιον συμπεριφορὰν, ἀποκτὰ τὴν συνήθειαν νὰ παίξῃ μὲ τὰ γεννητικὰ του ὄργανα καὶ νὰ ἔχη κατὰ περιόδους ὑπερβολικὰς ἀνησυχίας καὶ φόβους.

Ἐφ' ὅσον ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ εἶναι ἀπλῶς παροδικὴ καὶ ἄνευ παροξυσμῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς φυσιολογικὴ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ. Ἐφ' ὅσον εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐπιδεικνύεται στοργὴ ἐκ μέρους τῶν γονέων, ἐφ' ὅσον ὁ πατέρας συμπαρίσταται καὶ ἀπομακρύνει τοὺς φόβους του, ἐφ' ὅσον ἐξασφαλίζει εἰς τὸ παιδί ἰκανὸν χρόνον διὰ τὸ παιγνίδι, ἐφ' ὅσον προσποιεῖται ὅτι δὲν δίδει σημασίαν εἰς τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ θυμοῦ του καὶ δὲν ἀφήνει τὸ παιδί νὰ τοὺς χρησιμοποιῇ ὡς ὄπλον ἐκπληρώσεως τῶν ἰδιοτροπιῶν του, οἱ γονεῖς ἐπιτελοῦν τὸ καθήκον των καὶ βοηθοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ παιδί των.

Ἐφ' ὅσον ὁμως τὰ συμπτώματα παροξυσμοῦ ἐπιμένουν, καὶ μάλιστα ἐπιδεινούνται, παρίσταται ἀνάγκη νὰ προσκληθῆ ὁ εἰδικός, ἵνα τὸ παιδί ὑποβληθῆ εἰς τὴν ἀναγκαίαν θεραπείαν. Κατὰ κανόνα τὰ ἀδέλφια καὶ αἱ ἀδελφαὶ γεννῶνται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Τὸ παιδί δὲν φαίνεται νὰ εὐχαριστῆται τόσον πολὺ ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τῆς ἀδελφῆς του ὅσον ἐλπίζουν οἱ γονεῖς του. Πολλάκις διάκειται ἐχθρικῶς καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ νεογεννήτου, κάποτε δὲ καὶ κατὰ τῆς μητέρας. Εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὸ παιδί δεικνύει σημεῖα λύπης, περιορίζεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, δὲν δεικνύει ἐνδιαφέρον διὰ τὰ παιγνίδια του καὶ τὴν καθημερινὴν ζωὴν καὶ συμπεριφέρεται ὅπως ὅταν ἦτο κατὰ πολὺ μικρότερον τὴν ἡλικίαν.

Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας πρέπει νὰ περιβάλλωμεν τὸ παιδί μὲ ἀγάπην, νὰ παίζωμεν μαζί του καὶ νὰ καταβάλλωμεν κάθε προσπάθειαν εἰς τὸ νὰ μὴ διεγείρωμεν τὴν ζηλοτυπίαν του, ἢ ὅποια εἶναι φυσικὴ καὶ δὲν ἀποτελεῖ σύμπτωμα διεφθαρμένου χαρακτῆρος. Ἐφ' ὅσον τὸ παιδί βεβαιωθῆ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν γονέων του, θὰ ἀναλάβῃ βαθμιαίως, κυρίως ἂν ἀναφερθῆ εἰς αὐτὸ ἐκ τῶν προτέρων ἢ γέννησις τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τῆς ἀδελφῆς του καὶ ἐὰν τὸ νεογέννητον δὲν πρόκειται νὰ ἐκτοπίσῃ αὐτὸ ἀπὸ τὴν θέσιν πού κατέχει τώρα. Ἐπὶ παραδείγματι, δὲν ἐνδείκνυται κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἀδελφοῦ νὰ ἀπομακρύνεται τὸ παιδί ἀπὸ τὸ ὑπνοδωμάτιον τῶν γονέων του, ἐφ' ὅσον προηγουμένως ἐκοιμᾶτο εἰς τοῦτο. Εἶναι προτιμώτερον τὸ παιδί νὰ κοιμᾶται εἰς ἰδιαιτέρον δωμάτιον τοῦλάχιστον μόλις γίνῃ ἐνὸς ἔτους, ἀλλὰ ἡ μετακίνησις του αὐτῆ οὐδόλως πρέπει νὰ συνδέεται μὲ τὴν γέννησιν τοῦ ἄλλου παιδιοῦ καὶ νὰ μὴ ἐκλαμβάνεται παρ' αὐτοῦ ὡς τρόπον τινὰ ἐκτοπισμός.

Σωματικὴ ποιηὴ

Πολλάκις τίθεται τὸ ἐρώτημα «τίνι τρόπῳ εἶναι δυνατόν τὸ παιδί νὰ ὑπακούῃ». Οἱ πλεῖστοι τῶν σημερινῶν γονέων δὲν θέλουν νὰ καταφεύγουν εἰς σωματικὰς ποινὰς ἢ εἰς ἀπειλὰς ὅπως «θὰ φονάζω

τὸν μπαμποῦλα νὰ σὲ φάγῃ» καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς συνεχῶς ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξεύρουν κάποιον ἀποτελεσματικὸν τρόπον διαπαιδαγωγήσεως, ἐνίοτε χρησιμοποιοῦν πλέον ἡπια πιεστικὰ μέτρα. «Ἐὰν δὲν καθίσσης καλὰ ὅταν θὰ λείπω καὶ πειράξης τὴν μικρούλα σου ἀδελφή, δὲν θὰ ξαναγυρίσω» λέγει ἡ μητέρα στὴν τετραετῆ κόρη της ὅταν πρόκειται νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ σπίτι ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρες. Τὸ κορίτσι, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς ἐξύλιζε τὴν ὀκτῶ μηνῶν ἀδελφήν του, ἢ δὲ συμπεριφορὰ του ἀπέναντί της ἦτο εὐμετάβλητη, συμπεριεφέρθη κατὰ παραδειγματικὸν τρόπον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας τῆς μητρός του καὶ ἐφρόντισε πάρα πολὺ διὰ τὸ βρέφος. Ἡ φροντίς αὕτη συνεχίσθη οὕτως κατὰ λίαν ἀξιοσημείωτον τρόπον καὶ μετέπειτα, πλὴν ὁμως τὸ παιδί ἤρχισε νὰ δεικνύῃ σημεῖα τρόμου χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ εὐλόγοι ἀνῆς λόγος, νὰ κραυγάζῃ τὴν νύκτα καὶ βαθμηδὸν ἔγινε λιγόνυχο καὶ ἀνήσυχο.

Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι, αἰσθανόμενον κατὰ βάθος ὅτι τρέφει ἐχθρικὰ αἰσθηματά πρὸς τὴν ἀδελφήν του, ζῆ μὲ τὸν διαρκετὴ φόβον ὅτι ἡ μητέρα του θὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὴν ἀπειλήν της καὶ θὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ. Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ μητέρα του θὰ παύσῃ νὰ τὸ ἀγαπᾷ, ὅτι θὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ στὸ σπίτι εἶναι διὰ τὸ παιδί τιμωρία πολὺ περισσότερον σκληρὴ ἀπὸ μίαν οἰανδήποτε ἐλαφρὰν σωματικὴν ποινήν.

Διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸ παιδί ὑγιεῖς βάσεις κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τοῦ βίου του πρέπει νὰ διατηρήσωμεν μὲ αὐτὸ στενὸν δεσμὸν ἀγάπης, νὰ σεβασθῶμεν τὰς ἀνάγκας του, αἱ ὁποῖαι ὀσημέραι ἀδξάνουν, καὶ τὴν ἀνάγκην πού αὐθορμήτως αἰσθάνεται διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀτομικότητά του. Ἡ ἐκπαίδευσίς του πρέπει ν' ἀκολουθῆ σαφῶς προκαθορισμένην καὶ συνεπῆ κατεύθυνσιν, οἱ δὲ περιορισμοὶ οἱ ὁποῖοι θὰ τεθῶσιν εἰς τὸ παιδί πρὸς τὸ συμφέρον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ ζοῦν μὲ αὐτό, θὰ πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται μὲ σταθερότητα ἀλλὰ χωρὶς ἀσθηρότητα.

Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΜΑΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Υπό

ΑΝΝΑΣ ΣΤΕΛΕΤΑΡΗ

Διπλωματούχου Μαίας Μαιευτηρίου
«Μαρίκα Ήλιάδην»

Ἐνάμεσα σὰ γυναικεῖα κοινωνικά ἐπαγγελματά που ἔχουν ἀναπτυχθῆ τὴν τελευταία εἰκοσαετία στὴν πατρίδα μας, πρωτεύουσαν ἀσφαλῶς θέσιν κατέχει τὸ ἐπάγγελμα τῆς Μαίας.

Καὶ εἶναι κοινωνικὸν τὸ ἐπάγγελμα τῆς, διότι τὴν φέρνει σὲ στενὴ ἐπαφή καὶ τὴν συνδέει μὲ δυνατοὺς δεσμοὺς κάθε φορὰ μὲ μία μητέρα καὶ μὲ μία οἰκογένεια. Πολὺ συχνὰ δὲ αὐτὴ ἢ μητέρα καὶ αὐτὴ ἢ οἰκογένεια κρύβει καὶ ἀπὸ ἓνα κοινωνικὸν πρόβλημα, ὄχι σπάνια δέ, δύο καὶ τρία μαζί. Ἡ ἔγκυος γυναῖκα βλέπει στὴν Μαῖα ὄχι μόνον τὴν ἐπιστήμονα ποὺ θὰ τὴν συμβουλεύσῃ γιὰ τὴν ἔγκυμοσύνην τῆς καὶ θὰ τῆς συμπαραστῆ στὴν δύσκολη ὥρα τοῦ τοκετοῦ τῆς, ἀλλὰ βλέπει καὶ ἀναζητᾷ κάτι περισσότερο, μία ἐμπιστὴ φίλη ἴσως, μία ἀδελφικὴ ψυχὴ, στὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκμυστηρευθῆ ὅ,τι τὴν βαρβαίνει καὶ ὅ,τι εἶναι μπροστὰ τῆς καὶ γύρω τῆς ἄλυτο καὶ τραγικὸ πολλές φορὲς πρόβλημα.

Ἡ ἔγκυμοσύνη καὶ ὁ τοκετὸς εἶναι ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα γεγονότα στὴν ζωὴ μιᾶς γυναίκας, ὅσες φορὲς καὶ ἂν ἐπαναληφθοῦν. Ὀλόκληρος ὁ σωματικὸς, ὁ ψυχικὸς καὶ ὁ πνευματικὸς τῆς κόσμος ὑφίσταται τὸν ἀντίκτυπο αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Ἡ στιγμή τῆς μητρότητος εἶναι ἢ μεγάλη, ἢ μοναδικὴ τῆς στιγμή ποὺ ὀλοκληρώνεται ἢ προσωπικότητος τῆς μέσα σ' αὐτὴν τὴν γεμάτη πόνο καὶ ἀγῶνα προσφορά ἐνδὸς ἀκόμη ἀνθρώπου στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία. Καὶ μέσα σ' αὐτὴν τὴν τόσο ἰδιαίτερη ψυχολογικὴ τῆς κατάσταση, σ' αὐτὴν τὴν με-

γάλη καὶ δύσκολη στιγμή τῆς, κοντὰ τῆς, πολὺ κοντὰ τῆς, βρίσκει, καὶ ἀπὸ θέσιν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀνθρώπινη ἀλληλεγγύη, τὴν Μαῖα.

Τὴν Μαῖα ὡς ἐπιστήμονα, ἀλλὰ ἐπίσης τὴν Μαῖα ὡς γυναῖκα ποὺ νιώθει τὰ προβλήματα μιᾶς ἄλλης γυναίκας. Τὴν Μαῖα σὰν κοινωνικὴ λειτουργὸ ποὺ ἀντιλαμβάνεται τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς ποὺ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἔχει μέσα στὴν κοινωνία.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ποὺ θὰ συναντηθοῦν, ἀπὸ τὰ πρῶτα λόγια ποὺ ἡ Μαῖα θὰ τῆς πῆ, ἀπὸ τὸ πρῶτο χαμόγελο, ἡ ἔγκυος γυναῖκα αἰσθάνεται νὰ ξεδιπλώνεται ὄλος ὁ ψυχικὸς τῆς κόσμος καὶ νὰ ζητᾷ νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ ἐκδηλωθῆ. Ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ ποὺ θὰ τῆς πᾶρη, ἀβίαστα τὶς περισσότερες φορὲς, θὰ ξεπηδήσῃ ἀνάγλυφο τὸ πρόβλημα τῆς, ὅλη ἢ ψυχικὴ τῆς κατάσταση.

Σὲ καμμιά ἄλλη περίπτωσι καὶ σὲ κατένενα ἄλλο πρόσωπο δὲν εἶναι εὐκόλο ἢ γυναῖκα νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ ἐκδηλωθῆ μὲ τόση εὐλιχρίνεια. Ὑπάρχουν δράματα κοινωνικά καὶ προβλήματα οἰκογενειακά ποὺ μόνον ψυχικὲς καταστάσεις ποὺ δημιουργοῦνται σὲ τόσο εἰδικὲς περιπτώσεις, ὅπως ἡ ἔγκυμοσύνη καὶ ὁ τοκετὸς, κάνουν τὴν γυναῖκα μὲ τὴν τόση εὐαισθησία καὶ συναισθηματικότητα νὰ ἀφήσῃ νὰ ἀποκαλυφθοῦν.

Καὶ ἡ Μαῖα, ὅταν γνωρίζῃ νὰ ἀπευθύνεται καὶ νὰ ἀσχολῆται μὲ τὸν «ἔθλον ἀνθρώπου», δὲν μπορεῖ νὰ παραμερίσῃ καὶ νὰ ἀδιαφορήσῃ ἐμπρὸς σ' αὐτὴν τὴν ψυχικὴ ἀνάγκη ποὺ εἶναι τόσο στενὰ συνυφασμένη

μέ τὴν ἐγκυμοσύνη καὶ τὸν τοκετὸ τῆς πελάτισσάς της. Διότι τὸ ἐπάγγελμά της εἶναι βαθιὰ καὶ σὲ ὅλες του τις ἐκφράσει ἀνθρώπινο. Καὶ ἡ Μαιευτικὴ, ὅπως καὶ ὁ κλάδος τῆς Ἰατρικῆς, διὰ νὰ εἶναι ἀνθρωπινὴ πρέπει νὰ εἶναι συγχρόνως κοινωνικὴ. Τὸ κοινωνικὸν εἶναι ἀδύνατον νὰ διαχωρισθῆ ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο. (Ἀπὸ τὸ βιβλίον *Ἡ ἀρρώστια καὶ ἡ ψυχὴ*, τοῦ Ἰνστιτούτου Ἰατρικῆς Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς.) Κοινωνικὸν λοιπὸν εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τῆς Μαίας, καὶ ἐπομένως ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ κάθε κοινωνικὸν πρόβλημα ποῦ συνδέεται, δημιουργεῖται ἢ ἐπιδεινώνεται ἀπὸ τὴν ἐγκυμοσύνη καὶ τὸν τοκετό.

Κοινωνικά προβλήματα εἶναι πάρα πολλὰ καὶ δημιουργοῦνται λόγῳ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ἢ ὅποια χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν εἰδίκευσιν, τὴν καθ' ὁμὰδας ὀργανωσιν καὶ τὴν ἀλληλοεξάρτησίν των ἐπὶ τῇ βίᾳ τῶν νόμων τοὺς ὁποίους κάθε κοινωνία τάσσει. Τὰ σπουδαιότερα δὲ ἀπὸ τὰ προβλήματα αὐτά, ποῦ καὶ συχνότερα θὰ συναντήσῃ ἡ Μαῖα, εἶναι τὰ ἐξῆς: 1) Ἡ φτώχεια μὲ ὅλα της τὰ ἐπακόλουθα. 2) Τὸ ἐξώγαμο παιδί. 3) Τὰ κοινωνικὰ νοσήματα. 4) Οἱ ἀνθυγιεῖνοι ὄροι ἐργασίας τῆς ἐγκύου καὶ τῆς θηλαζούσης γυναίκος, καὶ 5) Ἡ ἄγνοια τῆς σωστῆς ὑγιεινῆς καὶ διαιτητικῆς ἀγωγῆς κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνη, καθὼς καὶ ἡ ἄγνοια τῶν ὑγιεινῶν ἐν γένει ὄρων διαβιώσεως.

* *

1) Ἡ φτώχεια: Ἡ φτώχεια μὲ ὅλες της τίς συνέπειες καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι τὸ πρῶτο καὶ μεγαλύτερο κοινωνικὸ πρόβλημα ποῦ θὰ συναντήσῃ ἡ Μαῖα, καὶ μάλιστα ἡ Μαῖα τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Κοινοτικοῦ καὶ Ἀγροτικοῦ Ἰατροῦ. Ἐμπρὸς σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο πρόβλημα δύο εἶναι οἱ βασικότεροι τρόποι ἐνεργείας ποῦ θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Μαῖα διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἐγκυο γυναῖκα ποῦ τὸ ἀντιμετωπίζει: α) Νὰ μάθῃ καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ τί εἶδους δημόσιες καὶ ἰδιωτικὲς πρωτοβουλίες ὑπάρχουν στὴν πόλιν ἢ στὴν κοινότητα ὅπου ζῆ καὶ οἱ ὅποῖες ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ὑλικὴ ἀλλὰ καὶ ἠθικὴ συμπαράστα-

σι τῆς οἰκογενείας, νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζὺ τους καὶ νὰ συνδέσῃ μὲ αὐτὲς τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας ποῦ τὴν ἀπασχολεῖ, καὶ β) Νὰ συμβουλευθῇ, νὰ καθοδηγήσῃ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ στὴν ἐγκυο πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐκμεταλλευθῆ μόνη της ὅ,τι εὐκαιρία ὑπάρχει γύρω της γιὰ νὰ βελτιώσῃ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν, νὰ κἀνῃ ἀνετώτερο τὸ περιβάλλον της καὶ νὰ ἡρεμήσῃ τόσο τὸν ἑαυτὸν της ὅσο καὶ τοὺς γύρω της.

Θὰ ἀναφέρω λοιπὸν ἐδῶ μερικὲς ἀπὸ τίς σπουδαιότερες δημόσιες ὑπηρεσίες ποῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν προστασίαν τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ, τῆς οἰκογενείας γενικώτερα, καὶ πῶς μπορεῖ νὰ ἀποταθῆ ἡ Μαῖα σ' αὐτές. Καθὼς ἐπίσης καὶ μερικὲς σκέψεις διὰ τίς ἰδιωτικὲς πρωτοβουλίες ποῦ εὐκολώτερα καὶ συχνότερα μπορεῖ νὰ χρησιμοποιήσῃ.

Καὶ πρῶτον, τὸ Π.Ι.Κ.Π.Α. Στὴν κεντρικὴ τοῦ ὑπηρεσία ὑπάρχουν δύο γραφεῖα ποῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν χορήγησιν ἐπιδομάτων σὲ ἄπορες οἰκογένειες, μάλιστα δὲ σὲ οἰκογένειες πολυτέκνων ἢ μὲ πατέρα ἀνεργο, φυματικὸ, ἀνάπηρο κλπ. Ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα τῆς οἰκογενείας αὐτῆς πρέπει νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν πρὸς τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. (Ἰπποκράτους 5, Ἀθήνας). Ἡ αἴτησις πρέπει νὰ ἀναφέρῃ σαφῶς τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας, δηλαδὴ πόσα παιδιά ἔχει, ἂν ὑπάρχῃ πατέρας ἀεργος, ἀνάπηρος, ἀρρωστος κλπ., καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν κατάστασιν τῆς κατοικίας, ἂν ὑπάρχουν σ' αὐτὴν βασικὲς ἐλλείψεις, ὅπως σπασμένα τζάμια, ἐτοιμόρροποι τοῖχοι κ.ἄ. Ἡ αἴτησις πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ πιστοποιητικὸν ἀπορίας καί, ἂν ἀναφέρῃ ἀρρώστια, ἀπὸ ἱατρικὴν βεβαίωσιν. Τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα, ἀφοῦ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ὄσων ἀναφέρει ἢ αἴτησις, θὰ ἀποφασίσῃ διὰ τὴν χορήγησιν ἐπιδόματος ἀναλόγου μὲ τίς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας. Ἡ Μαῖα ποῦ θὰ συνδέσῃ τὴν οἰκογένειαν μὲ τὸ Π.Ι. πρέπει βέβαια νὰ εἶναι ἐνήμερη γιὰ ὅλες αὐτὲς τίς ἄμεσες ἀνάγκας, οὕτως ὥστε νὰ μπορῇ νὰ συμβουλευθῇ τὴν μητέρα πῶς θὰ διαθέσῃ περισσότερο σωστὰ αὐτὰ τὰ χρήματα.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ *

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

1 Μαΐου 1942

“Ολες οί έορτές κι οί ξεχωριστές μέρες του χρόνου πήραν μέ τον έρχομό σου, παιδί μου, τ' άληθινό νόημά τους. Παραμονή Πρωτομαγιάς χτές, κι ένοιωσα πρώτη φορά έπιταχτικά τήν ανάγκη νά κόψω λουλούδια και νά σου φέρω. Κι όταν τό βραδάκι βγήκαμε περίπατο, ζήτησα ένα τριαντάφυλλο και σου τ'όδωκα. “Ολος ό κόσμος σέ κοιτούσε. Τό μεγάλο τριαντάφυλλο στό χέρι σου ζητούσε νά συναγωνιστή τά μάγουλά σου στό χρώμα.

Και σήμερα πάλι, όπως και κάθε μέρα, χόρτασες τά «λουλού» στον κήπο του Σχολείου. Τώρα πιά περπατάς ελεύθερα, κι αν δέν φοβόμουν μήν πέσης, θά σ' άμολούσα, όπως τό θέλεις, στό περιβόλι. “Ομως χτές έφαγες μιá τούμπα μέσα στα χώματα κι έσκασες στό κλάμα, μικρέ χαϊδεμένη. Τώρα τρέχεις πιά σ' όλο τό σπίτι, και τά ρυθμικά βηματάκια σου άντηχούν από κάμαρα σέ κάμαρα, μ' αντίλαλο τούς παλμούς τῆς καρδιάς μας. Τά ποδαράκια σου, όπως γίνεται μέ τά περισσότερα παιδιά σαν αρχίζουν νά περπατάνε, είναι λίγο καμπυλωτά, κι ή άνησυχία μου πάλι έγινε άφορμή νά ξανακούσω τό χιλιοειπωμένο «τρελλομένα».

Οί νέες σου λέξεις δέν καταγράφονται, γιατί λές άράδα ό,τι ακούσουν τά κοχυλάκια σου. Μά τό πιο άστείο είναι τό μπέρδεμα στ' όνομά μου. Μ' έλεγες «μαμά» κι εγώ σούμαθα νά μέ λές «μάνα». Για λίγον καιρό τά κατάφερες, μά τότε τότε ξαναθυμόσουν και τό παλιό σ... “Υστερα τ'άμπλεξες και τά δυό, και τώρα μέ λές—τί άστείο! —«μαμάνα»! Μ' άρέσει, γιατί είναι πρωτότυπο. Κανένα παιδάκι, σίγουρα, δέ φώναζε έτσι τῆ μητέρα του. Είναι όλοτελα δι-

κή σου αυτή ή λέξη. Κι είναι ή γλυκύτερη πού άκουσαν τ' αυτιά μου! “Αρχισες πιά νά συγκρατῆς δυό λέξεις μαζί. “Ο γλωσσικός θησαυρός σου άποτελείται τό πιο πολύ από οδσιαστικά. Τά ρήματα «πάει», σαν φεύγη κανένας, και «καίει», σαν κατεβάζουμε από τῆ φωτιά τό φαί σου, νομίζω πώς δέν είναι όλοτελα συνειδητά. Μερικά τά ξαναλές άκούοντάς τα, κι άλλα, όπως τό «πάει», εχεις αρχίσει νά νοιώθης τί ακριβώς σημαίνουν. “Εχουμε κι ένα δυό έπιρρήματα: «άπάνω», «κάτω», «εκεί». Κι αυτά τάχεις άφομοιώσει μέ τις πραγματικές έννοιές τους. “Ακόμη λές και μερικές άντωνυμίες: «τούτο» και «τάλλο». Αυτό τό «ο» στό τέλος, τί όλοστρόγγυλο πού τό λές και σουρώνεις τόσο χαριτωμένα τό σγουρό στοματάκι! Κείνο τό μπουμπουκάκι τό τριαντάφυλλο, πού κλείνει μέσα στα πέταλά του μιá φλύαρη μελισσούλα, πού ζουζουνίζει όλη τήν ώρα μέ τῆ μελένια φωνή τῆς!

31 Μαΐου 1942

Κυριακή σήμερα, των Άγιων Πάντων. Νάναι βοήθεια σου, αγόρι μου, όλοι και ξεχωρα ένας-ένας. Είναι γιορτή μεγάλη στήν ένορία μας, και καθώς χτυπούσαν άπανωτά οί καμπάνες και σ' περνούσες μέ τό καρότσι σου, χάλασες τον κόσμο απ' τις φωνές: «Ντιν ντάν, τό ντάν!» , κι όλο μέ κοιτούσες και μούδειχνες. Πήγαμε άπόψε στή θάλασσα, όπως γίνεται σχεδόν κάθε Κυριακή. “Από τον ίδιο δρόμο όμως σέ πήγε, πριν δέκα μέρες, ό παππούς στό «ποτάμι», και σ' τό θυμήθηκες σήμερα. «Πού πάει;» είπες μονάχο σου, κι όταν σέ ρώτησα κι εγώ «πού πάει», μ' άπάντησες «στό ποτάμι». Τώρα λές και μικρές φρασούλες από άνάμνηση, μισονοιώθοντας τό πραγματικό νόημά τους: «Τί κάνει;» Κι όταν σέ ρωτού-

* Συνέχεια από τό προηγούμενο φύλλο.

με: «Εἶσαι καλά, Ἀντωνάκη;» μᾶς ἀποκρίνεσαι «καλιὰ... καϊτῶ»: καλά, εὐχαριστῶ. Τὴν Κατίνα τὴν εἶπες στὴν ἀρχὴ «Κακανίνα»—ἀπὸ τὰ πιὸ ἀστεία λογάκια σου—ὕστερα ὅμως τὴν ἔμαθες σὲ δυὸ μέρες: Κατίνα, ὀλοξεκάθαρα.

Ἡ ἄρθρωσή σου εἶναι περιφρημὴ κι ἡ ἀντίληψή σου ὄλο καὶ προδεύει. Δοξασμένος νᾶναι ὁ Θεός. Προχωρεῖς καλά καὶ γίνεσαι ἀγόρι χαριτωμένο. Στὸ δρόμο ὅλοι σὲ καμαρώνουν. «Ἐνα κοριτσάκι ἀπόψε, ἐφτὰ χρονῶν, σὲ πλησίασε κι εἶπε ἀθόρητα ἀγκαλιάζοντάς σε: «Τί ὄμορφο ποῦναι!» Πῶς χαίρομαι, ἀγοράκι μου. Ἐγίνες ἡ τελευταία κι ἡ μόνη μου πιά φιλοδοξία! Θαρρῶ πῶς μαζὺ μὲ τ' ἄλλα, πού σοῦ χρωστῶ, εἶναι καὶ τοῦτο, τὸ μεγαλύτερο: Μὲ λύτρωσες ἀπὸ κάθε ἐγωισμό. Κάνοντάς με νὰ ξεχάσω τὸ ἄτομό μου, μὲ σώζεις ἀπὸ τὸν πιὸ ἐπικίνδυνο ἀντιπαλὸ μου. Γιατὶ κανένας δὲν ξέρει τόσο τίς μυστικές μας χορδὲς νὰ τίς θίξη, ὅταν χρειάζεται, σὰν τὸν ἑαυτό μας τὸν ἴδιο. Ἐμένα ὅμως αὐτὸς ὁ κύριος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μ' ἐλέγξῃ πιά, γιατί δὲν ὑπάρχει παρὰ μέσα σὲ σένα. Καὶ μὲ τὴ συντροφιά σου καὶ σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ φροντίδα σου, ἐλπίζω πῶς δὲν τοῦ δίνω αἰτία γιὰ ἔλεγχο.

Εἶναι εἴκοσι μέρες τώρα πού βάζεις τὸ ἄρθρο «τὸ» στίς σὺδότερες λέξεις: «τὸ ντάν», «τὸ νινί», «τὸ λουλούδι». Πῶς τὰ συνδύασες, ἄγνωστο! Ξεχάσαμε καὶ κάτι σπουδαῖο. Ἐφάνηκε, τρεῖς μέρες τώρα, τὸ ὄγδοο δοντάκι! Ἐ, τώρα σὲ λίγο θ' ἀρχίσουν κι οἱ τραπεζίτες. Ἄν πέσουν στὸ καλοκαίρι, ἡ Παναγία μαζὺ σου. Τρέμω νὰ μὴ σὲ βसानίσουν κι ἐπηρέασουν τὸ στομαχάκι σου... Τὸ δεύτερο καλοκαίρι σου!... Ἄς εἶναι χωρίς περιπέτεια, Θεέ μου!, ἀνάλαφρο σὰν μπαμπάκι καὶ μυρωμένο σὰν τὰ «λουλούγια», πού τόσο λατρεύεις.

14 Ἰουνίου 1942

Ἀρχισες νὰ γκρινιάζεις, Ἀντώνη. Τί σοῦ φταίει; Ἡ ζέστη πού μπῆκε ἀπότομα, ἡ κανένας τραπεζίτης πού ἀρχίζει νὰ φουσκώνῃ; Ἐβγαλες, δέκα μέρες τώρα, τὸν ὄγδοο κοπιτήρα καὶ τελείωσε ἡ ὀδοντοφυΐα τοῦ πρώτου χρόνου. Τώρα θ' ἀρχίσουν οἱ

τραπεζίτες. Περαπαῖς ἀρεκτὰ καλά τώρα καὶ τὰ ποδαράκια ὄλο ἰσιώνουν. Τὴ σκάλα πού φώναζες «ἀπάνω» κι ἔπρεπε νὰ σὲ βοηθήσουμε νὰ τὴν ἀνέβης, τώρα πιάνεσαι μὲ τὰ δυὸ χεράκια στὸ σκαλοπάτι καὶ τ' ἀνεβαίνεις. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ξανακατεβαίνεις ἀνάποδα. Οἱ μαθήτριες τοῦ σκολειοῦ μου, πού τέλειωσαν δασκάλες τῆς οἰκοκυρικῆς, προσφέρθηκαν νὰ ράφουν τὴν καλοκαιρινὴ γκαριταρόμπα σου. Σοῦκοφαν τέσσερις φουφούλες, δυὸ μὲ τιράντες πού ἄφηναν γυμνὸ τὸ κορμάκι στὸ στήθος καὶ δυὸ πιὸ κλειστές. Σοῦραφαν ἀκόμη πανταλονάκια ἀπὸ ἓνα ἄσπρο λινὸ τοῦ πατέρα σου καὶ μπλουζίτσες ἀπὸ παλιὲς μεταξωτὲς δικές μου. Ἐκοψα τὴ γαλάζια σου κουνουπιέρα καὶ σοῦραφα δυὸ χαριτωμένα φορεματάκια. Εἶσαι τόσο ὠραῖο μέσ' στὰ καινούρια φορέματά σου! Σοῦκαμα ἀκόμα ἓνα νυχτικούλι μὲ δαντελένιο νωμίτη, μακρὸ μακρὸ σὰν πυτζάμα. Ἡ θεία Πόπη σοῦ ἔγραψε ἓνα ἄσπρο καπέλλο ἀπὸ μιὰ παλιὰ πικεδένια μου μπλουζά, κι ἐνῶ στὴν ἀρχὴ δὲν ἠθέλες νὰ τὸ δῆς, τώρα τὸ φορᾷς εὐχαρίστως καὶ προφυλάσσεις ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸ κεφαλάκι σου. Βλέπεις, δὲ σ' ἀγόρασα τίποτα καινούριο. Εἶναι πανάκριβα ὄλα, κι ὁ κόσμος τώρα κοιτάζει νὰ τὰ βολέψῃ ἀπ' ὅ,τι ἔχει.

Ἡ ζωὴ σου, στίς γενικὲς γραμμές, ἀκολουθᾷ πάντα τὴν ἴδια κανονικὴ τροχιά. Ξυπνᾷς στίς 6½, τρῶς στὸ περιβόλι, καὶ κατὰ τίς 8½ βγαίνεις περίπατο μὲ τὸ καρτσάκι. Στὸν κῆπο τοῦ Σχολείου ὄλοι σὲ καρτεροῦν μὲ λαχτάρα καὶ συννερίζονται ποῖος νὰ σὲ πρωτοπάρῃ στὰ χέρια. Λὲς τόσο νόστιμα τὰ λογάκια σου, πού σὲ κάνουν γούστο. Μιὰ καθηγήτρια σὲ βάζει νὰ λὲς καὶ νὰ ξαναλὲς τὸ τόσο χαριτωμένο: «Ἡ Παναγίτσα νὰ μὲ φυλάξῃ». Δὲ σοῦ μαθαίνουμε μωρουδίστικα, σοῦ λέμε τίς λέξεις σωστές, γιατί ἔχεις περιφρημὴ ἄρθρωση κι εἶναι περιττὸ τώρα πιά νὰ μαθαίνῃς δυὸ γλῶσσες. Λὲς «ποδήτοτο» τ' ἄτοδιλάτο, «παπούνα» τὴν παπαρούνα, μὰ ἄλλες λέξεις πάλι τίς λὲς ὀλόιδιες: «μανούλα», «παπουῖτσι», «φυτζάνι», «φύλλα». Περίεργο πῶς μαθαίνεις καὶ τοποθετεῖς ὅπου πρέπει τὰ ρήματα.

(Συνεχίζεται)

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Ἔπο

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Βλέπομεν πῶς ἡ Florence Nightingale εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας πού σήμερον μᾶς φαίνονται ἀπαραίτητοι διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν ἐνὸς νοσοκομείου, διότι ὅλα ἔκτοτε ὀργανοῦνται ἐπὶ τῆς γραμμῆς αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἐχάραξεν ἐκείνη. Καὶ συνεχίζει: «Δὲν ἔχομεν χειρουργεῖον, δὲν ἔχομεν νεκροτομεῖον. Νεκροψίαι γίνονται σπανιώτατα, καὶ δὲν τηροῦνται στατιστικαί ἐμφαίνουσαι τὴν ἡλικίαν τῶν ἀσθενῶν καὶ ὧσων ἀποθνήσκουν, τὸ εἶδος τῆς νόσου, τὴν θεραπείαν πού ἐφαρμόσθη, καὶ ὅλα τὰ κυριώτερα σημεῖα τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὸ νὰ θεωρῆται ἡ θεραπευτικὴ μέσον πρὸς σωτηρίαν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, καὶ ὄχι, ὅπως σὲ μᾶς, ἀπλῶς μία τυπικὴ ὑποχρέωσις. Τὰ μητρῶα μας εἶναι τόσο ἐλλιπῆ, ὥστε πολλάκις ἀπλῶς ἀναγράφουν: ἕνας στρατιώτης ἀπέθανε τὴν τάδε ἡμερομηνίαν.» Ἀπὸ τὰς ὁδηγίας αὐτὰς καὶ τὰς συμβουλὰς, ἄλλαι μὲν εἰσακούονται, ἄλλαι ἄλιν, δυστυχῶς διὰ τὸ στράτευμα, παρέρχονται τότε ἀπαρατήρητοι. Στενὸς συνεργάτης τῆς Florence Nightingale, καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐκστρατείας, ἔλεγε περὶ αὐτῆς: «Εἶναι, κατ' ἐμέ, τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου αὐτοῦ ἀπέδειξε περισσότερο οἰουδήποτε ἄλλου τί θαύματα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελέσῃ ἡ ἐνεργητικότης ὀδηγομένη ἀπὸ ὀρθὴν καὶ ὑγιᾶ κρίσιν.»

Ἄπειροι εἶναι αἱ ἀφηγήσεις αὐτοπτῶν μαρτύρων περὶ τῆς σωματικῆς ἀντοχῆς, τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας τῆς. «Ἀψηφᾶ τελείως διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς τὸν κίνδυνον τῆς μεταδόσεως ἀσθενειῶν», γράφει ὁ ἕνας. «Τὴν εἶδα νὰ μένῃ δέκα ὀκτῶ καὶ εἴκοσι ὥρας ὀρθὴ παρὰ τὸ φορεῖον χολεριῶντος, καὶ ὅσον ἦτο ὀξυτέρα ἡ νόσος, τόσοσ τὴν ἔβλεπα ἀκατάπαυστα σκυμμένην

ἐπάνω ἀπὸ τὸ προσκέφαλον τοῦ πάσχοντος, νὰ δροσίζῃ τὰ χεῖλη του καὶ νὰ τὸν παρηγορῇ. Ἀπομακρύνεται μόνον ἀφοῦ ὁ θάνατος καθιστᾶ πλέον τὴν παρουσίαν τῆς περιττῆν. Τὴν νύκτα ἀναλαμβάνει ἡ ἴδια τὴν νοσηλείαν τῶν βαρέως τραυματισμένων, παλαίει πρὸς τὸν θάνατον, καὶ προσπαθεῖ νὰ τοὺς τονώσῃ, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνθέξουν εἰς χειρουργικὴν ἐπέμβασιν, ὅπου εἶναι ἀνάγκη. Ὅταν ὅλοι οἱ ἱατροὶ ἔχουν ἀποσυρθῇ τὴν νύκτα, καὶ σιωπῇ καὶ σκοτάδι περιβάλλουν τὴν ἀτέλειωτην σειρά τῶν ἀσθενῶν, τότε κάμνει μόνη, ἀθρόβως, μὲ τὸ λυχνάρι τῆς, σὰν παρήγορος ἄγγελος, τὸν γύρον τῶν θαλάμων. Τὰ πονεμένα παλικάρια φιλοῦν τὴν σκιάν τῆς, τὰ πρόσωπά τοὺς φωτίζει μία λάμψις γεμάτη λατρείαν καὶ εὐγνωμοσύνην, καὶ μὲ ἀνακούφισιν καὶ καινούργιο θάρρος ἀκουμποῦν καὶ πάλιν ἐπάνω εἰς τὸ προσκέφαλόν τοὺς.»

Καὶ τῆς γράφει μία δυστυχισμένη μητέρα πού ἔχασε τὸ παιδί τῆς: «Πολλὰ σκληρὰ μὲ βασανίζει ὁ πόνος διότι ἔχουα τὸν υἱόν μου· ἀλλὰ μοῦ μένει μιά παρηγοριά, πὼς τόσο μακρὰ ἀπὸ τὴν Πατρίδα βρέθησαν χέρια εὐλογημένα πού τὸν ἐφρόντισαν καὶ τοῦ ἐκλείσαν τὰ μάτια.»

Χιλιάδας ἐπιστολῶν λαμβάνει καὶ γράφει διὰ νὰ τηρῇ εἰς ἐπαφὴν τοὺς ἀσθενεῖς μὲ τὰς οἰκογενεῖας τῶν. Ἐν τούτοις ἡ κατάχρησις πού κάμνει τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν τῆς δυνάμεων εἶναι ὑπερβολικὴ, καὶ ἡ ὑγεία τῆς ἀρχίζει νὰ κλονίζεται.

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1855 ἡ Florence Nightingale ἀποφασίζει νὰ κάμῃ περιοδείαν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν νοσοκομείων τῆς Κριμαίας. Ἡ κατάστασις τῶν νοσοκομείων τοῦ Σκούταρι ἔχει σημαντικῶς βελτιωθῇ, ἔχουν συντελεσθῇ ὑγειονομικὰ ἔργα, τὸ ὑλικὸν εἶναι ἐπαρκές, ἔχει εἰσαχθῇ κάποιον σύστημα εἰς τὰς ὑπηρεσίας, χάρις εἰς τὴν ἀκάματον ἐπιμονὴν τῆς. Εἶχε κατορθώσει

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

νά καταβιάσῃ τὴν θνησιμότητα ἀπὸ 42% εἰς 22 ἐπὶ τοῖς χιλίοις.

Εὐθὺς μόλις ἀποβιβάζεται ἡ Florence Nightingale εἰς τὴν Κριμαίαν, ἐπιδεικνύει καὶ πάλιν ἀμέσως τὴν δραστηριότητα ποῦ ἔχει κάμει τόσα θαύματα εἰς τὸ Σκούταρι. Κτίρια, τροφή, ὑλικόν, νοσηλεία, ὅλα τὰ ἐξετάζει καὶ τὰ διαρρυθμίζει. Ἡ ὑπερκόπωση ἡμῶς ἔχει καταβάλει ὅλον τὸν ὄργανισμόν της, καὶ προσβάλλεται ἀπὸ κακοήθη πυρετόν. Κινδυνεύει, καὶ ἡ ἀγωνία τόσον τοῦ στρατεύματος ὅσον καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἀπερίγραπτος. Μόλις καθίσταται δυνατὸν νὰ μεταφερθῇ, οἱ ἰατροὶ συμβουλεύουν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ τὸ ἀπορρίπτει καὶ δέχεται μόνον νὰ μεταφερθῇ εἰς τὸ Σκούταρι πρὸς ἀνάρρωσιν. Ἡ ἐντύπωση τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς τοὺς στρατιώτας τὸ θέαμα τῆς Προϊσταμένης των μεταφερομένης ἐπὶ φορείου, αἱ περιγραφαὶ τῆς θλιβερᾶς αὐτῆς πομπῆς, ἀπεικονίζουν χαρακτηριστικώτατα τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν ἀγάπην, τὴν λατρείαν μετὰ τὴν ὁποίαν τὴν περιέβαλλον τὰ παιδιὰ της. Ὅταν γίνονται γνωστὸν ὅτι ἡ ἡρωὶς τῆς Ἀνατολῆς εὐρίσκεται πλέον ἐκτὸς κινδύνου καὶ ἐν ἀναρρώσει, ἀκατάσχετος ἐνθουσιασμός ἐκδηλοῦται πανταχοῦ. Διοργανοῦνται συλλαλητήρια «διὰ νὰ φανερωθῇ τὸ λαϊκὸν αἶσθημα, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι αἱ μεγάλαι ὑπηρεσίαι τῆς Miss Nightingale εἰς τὰ νοσοκομεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἀναγνωρίζονται ὡς ἔθνικαί ὑπηρεσίαι, ὅτι πρὸς αὐτὴν στρέφεται ἡ λαϊκὴ εὐγνωμοσύνη», καὶ γράφουν οἱ *Times*, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ συλλαλητηρίου, ὅτι οὐδέποτε πλέον αὐθόρμητος, πλέον ὀγκώδης καὶ ἐνθουσιώδης συγκέντρωσις εἶχε γίνεαι εἰς τὸ Λονδίνον.

Ἡ Βασίλισσα Βικτωρία τῆς ἀπονέμει ἀδαμαντοκόλλητον μετάλλιον φέρον τὸν Σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐξ ἔρυθροῦ σμάλτου, καὶ οἱ φίλοι της, γνωρίζοντες τὸν διακαέστερόν της πόθον, ἀναλαμβάνουν τὴν πρωτοβουλίαν νὰ διενεργήσουν ἐράνουσ πρὸς συλλογὴν ποσοῦ χρησιμοπονηθησομένου πρὸς ἴδρυσιν Σχολῆς Νοσοκόμων. Ἀπὸ ὅλας τὰς τιμὰς καὶ ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης, τὸ μόνον διὰ τὸ ὅποιον αἰσθάνεται πραγματικῶς χαρὰν εἶναι ἡ χειρονομία αὐτῆ τῶν φίλων καὶ θαυμαστῶν της.

Ἀπὸ τῆς ἀναρρώσεώς της μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Κριμαϊκοῦ Πολέμου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς της εἰς Ἀγγλίαν, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1856, ἡ Florence Nightingale εὐρίσκεται συνεχῶς μεταξύ Σκούταρι καὶ Κριμαίας. Σπεύδει ὅπου παρουσιάζονται αἱ μεγαλύτεραι ἀνάγκαι, ὅπου τὴν καλοῦν εἶτε διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἐπικίνδυνον ἐξάπλωσιν ἐπιδημίας χολέρας εἶτε διὰ νὰ διοργανώσῃ ἐπειγούσας ὑγειονομικὰς ὑπηρεσίας. Ὑποβάλλεται εἰς συνεχεῖς κακουχίας, ἐκτίθεται εἰς βροχὰς καὶ χιονοθύελλας, καίτοι ὀδυνηροὶ ρευματισμοὶ ἀρχίζουν νὰ τὴν βασανίσουν.

Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ, παρ' ὅλας τὰς ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας ἔχει προσφέρει, καὶ πάλιν βλέπομεν, ἀκόμη καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας, ὅτι ἡ ἀντίδρασις ὠρισμένων—μεμονωμένων ἀτόμων πλέον—δὲν ἔχει σιγήσει. Ἀνώτερος στρατιωτικὸς βλέπει τὴν ἀνάμειξίν της εἰς τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν μετὰ δυσἀρέσειαν, καὶ στέλλει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν μακροσκελὲς ἐγγραφοῦν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπιτίθεται δριμύτατα κατὰ τῆς εἰσχωρήσεως τῶν γυναικῶν εἰς τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα. Δριμύτατον ἐγγραφοῦν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον, μετὰ τὴν διαταγὴν ν' ἀναγνωσθῇ παντοῦ εἰς τὴν ἡμερησίαν διαταγὴν, βάζει καὶ πάλιν τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν τους: «Μοῦ φαίνεται, γράφει ὁ Ὑπουργός, ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀντιλαμβάνονται ἐπακριβῶς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Miss Nightingale, ὅπως ἔχει ἐπισήμως ὀρισθῇ ὑπ' ἐμοῦ. Συνεπῶς θεωρῶ σκόπιμον ν' ἀποταθῶ πρὸς ὑμᾶς πρὸς ὀδηγίαν των, καὶ ὅπως λάβῃ γινῶσιν τὸ στράτευμα ὀλόκληρον, ποία εἶναι ἡ θέσις τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς Κυρίας. Ἡ Miss Nightingale εἶναι ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α.Μ. ὡς ἡ Γενικὴ Προϊσταμένη τοῦ Σώματος τῶν Ἀδελφῶν, τοῦ ἀπεσπασμένου εἰς τὰς νοσοκομειακὰς ἐγκαταστάσεις. Ὁ Ἀρχηγός τῆς Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας ὑποχρεοῦται νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τὴν Miss Nightingale ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῶν ἐχόντων σχέσιν μετὰ τὸ Σῶμα τῶν Ἀδελφῶν, καὶ θὰ δίδῃ τὰς διαταγὰς του μόνον μέσῳ τῆς Κυρίας αὐτῆς.»

(*Συνεχίζεται*)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Πρὸς τὸν Κύριον Κ. Ἡλιοπούλου
Χειροῦργον Ὀρθοπαιδικὸν
Ἐν τὰ 50 θ

Κύριε,

Θερμῶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀπὸ 26ης Νοεμβρίου ἐπιστολήν σας σχετικῶς μετὰ τὴν παρατήρησίν σας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου «Κατάγματα, ἐκτοπίσεις καὶ ἔξαρθρήματα». Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν εἰς ὑμᾶς ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ *Spectrum* (τόμος 2ος, τεύχος 7), ἐτέθη δὲ ὑπ' ὄψιν εἰδήμονος συναδέλφου, ὅστις τὸ εὗρεν ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰ πράγματα.

Πάντως τὸ περιοδικὸν λίαν εὐχαρίστως θὰ κατεχώρει ὑμέτερον ἄρθρον συναφές πρὸς τὸ ὡς ἄνω θέμα, εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἐπεδεικνύοντο αἱ βάσιμοι ἐπ' αὐτοῦ ἀπόψεις.

* *

Ἐνα γράμμα ἀπὸ τὴν Ἡλιοκώμην Σερρών

Ὅσον βέβαιος καὶ ἂν εἶναι κανεὶς ὅτι ἐπιτελεῖ εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθήκον του, ὅσον καὶ ἂν πιστεύῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους ὑπηρετεῖ καὶ διὰ τοὺς ὁποίους ἀναλίσκει τὰς δυνάμεις του, πάντοτε ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸ «εὖγε» τῶν ἄλλων, ἰδίως ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἀγωνίζεται νὰ βοηθήσῃ. Διότι τὸ «εὖγε» αὐτὸ ἀποτελεῖ τρανήν ἐπιβεβαίωσιν ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον, καὶ συμβάλλει ἀφαντάστως εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς πίστεως πρὸς τοὺς σκοποὺς πού ὑπηρετεῖ.

Τὸ «εὖγε» αὐτὸ, δι' ὅσας μοχθοὺν διὰ τὴν τακτικὴν ἐκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐλευθῶ», μᾶς ἤλθε, βέβαια, ἀπὸ πολλοὺς τόπους καὶ πηγὰς μέχρι σήμερον, ὅμως μᾶς συγκινεῖ ἰδιαίτερος ὅταν προέρχεται ἀπὸ πρόσωπα, τὴν βοήθειαν τῶν ὁποίων ἡ «Ἐλευθῶ» ἔχει τάξει ἐκ τῶν πρώτων σκοπῶν τῆς.

Μία ἐπιστολή, ἀπὸ 16/11/1960, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν ἀπὸ τὴν Μαίαν Ἀποστολᾶ Τασουλᾶν, ὑπηρετοῦσαν εἰς Ἡλιοκώμην Σερρῶν, ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς τὸν καλύτερον ἔπαινον πού θὰ ἤδύνατο κανεὶς νὰ μᾶς ἀπονείμῃ. Ἴδου ἀπόσπασμα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης:

«...Δύο χρόνια διορισμένη σ' ἓνα ἀπόμερο χωριουδάκι τοῦ Νομοῦ Σερρῶν, ἀντιμετωπίζω ὅτι οἱ ἱεραπόστολοι σὲ παλαιότερες ἐποχὰς καὶ ἀπολιτιστες περιοχάς. Πρακτικὰ καὶ πεπαλαιωμένες Μαῖες, ἤθη καὶ ἔθιμα ὅλως ἀντίθετα μετὰ τὴς γνώσεις μας, ξεχωριστὴ κοινωνία τὸ κάθε σπῆτι πού μπαίνο. Μέσον μετακινήσεως ἀπὸ τὸ ἓνα χωριὸν σὲ ἄλλο, τρακτέρ, κάρρο, καὶ τὴς περισσότερες φορές οὔτε κι αὐτά, κι ἓνα σωρὸ δυσκολίες κάθε λεπτό, κάθε ὥρα, σὲ κάθε βῆμα. Κανένα φῶς ἀπὸ πουθενά, κανένα χέρι βοηθείας. Ἐνα περιοδικὸ ὁ μόνος συμπαράστατός, ὁ μόνος βοηθός. Ἐνα περιοδικὸ ἔρχεται, κάθε δύο μῆνες, νὰ τὸνῶσιν τὴς Μαῖες τῆς ὑπαίθρου, νὰ πλοτίσῃ τὴς γνώσεις μας μετὰ τὸ ἐξαιρετὸ περιεχόμενό του καὶ νὰ μᾶς κρατήσῃ συντροφιά σὰν καλὴ φίλη στὴς ὥρες τῆς ἀπο-

θάρρυνσης. Ἐν ὑπάρχῃ συνάδελφος διορισμένη σὲ Κοινοτικὸ ἢ Ἀγροτικὸ Ἰατρεῖον καὶ δὲν εἶναι συνδρομητριά τοῦ περιοδικοῦ, νὰ τῆς τὸ ἐπιβάλετε. Εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ κάθε Μαῖα...»

Πέραν ὅμως τοῦ ὅτι ἡ ἐπιστολογράφος μας διακρίνει τὴν προσπάθειάν μας, μᾶς δίδει, μετὰ χαρακτηριστικὴν λιτότητα ὕψους καὶ γλώσσης, μίαν ἰδέαν τοῦ τιτανεῖου ἀγῶνος τὸν ὁποῖον διεξάγουσιν αἱ Μαῖαι τῆς ὑπαίθρου. Ἡ «Ἐλευθῶ» εἶναι ὑπερήφανος, διότι συμβάλλει, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών τῆς, εἰς τὴν ἀμβλυσίν τῆς σκληρότητος τοῦ ἀγῶνος τὸν ὁποῖον διεξάγουσιν αἱ Μαῖαι εἰς τὴν ὑπαίθρου ὑπὸ τόσον καταθλιπτικὰς συνθήκας.

* *

Ἐνα γράμμα ἀπὸ τὰς Σπέτσας

Ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ νησί τῶν Σπετσῶν ἀντηγεῖ μιά φωνὴ Μαΐας νὰ ἐνώσῃ καὶ αὐτὴ μετὰ τὸ διάβασμα τοῦ ἄρθρου τῆς Κας Βιργινίας Ἀλ. Ζάννα τὴς θερμὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἐπετεῖῳ τῶν τριῶν χρόνων τοῦ ἀγαπητοῦ μας περιοδικοῦ «Ἐλευθῶ».

Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ δικό μας, γιὰ τὴν πλουσίαν ἄληθιν καὶ μᾶς φωτίζει εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μας πάλῃ τὴν μᾶς τροφόμενὴν μετὰ δυνάμιν μετὰ τὴν ὁποίαν θὰ μπορούμε ν' ἀνταποκριθῶμε στὸ ἐπίπονον ἔργον μας.

Ὅπως πολὺ ὀρθῶς ἡ Ἐρίτιμος Κυρία Ζάννα γράφει, «τὸ Ἡμερολόγιον αὐτὸ ἐπρεπε νὰ χρησίμευε σὰν ὁδηγὸς σὲ πολλὰ κορίτσια πού ἀσπαστρῆκαν τὸ ἐπάγγελμα τῆς Μαΐας. Ἡ διπλωματοῦχος πού πάγει εἰς τὴν μικρὴν ἀπόμερη ἐπαρχία δὲν καλεῖται νὰ φέρῃ στὸν κόσμον μόνον νέα ζῶη ἀλλὰ καὶ νὰ βελτιώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ περιβάλλοντος. Πείρα νοσηλείας, ὑγιεινῆς ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς, ἰδρυματικῆς καὶ κοινωνικῆς πρόνοιας ἔχει, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐφόδια γιὰ νὰ γίνῃ ἡ παρουσία τῆς Μαΐας ἓνα πραγματικὰ φωτεινὸ ἀστὲρ εἰς τὴν τόσο φτωχὴν ἐπαρχίαν», εἶναι ἡ πραγματικὸς κῆτος τῆς ζωῆς τῆς ἐπαρχιακῆς Μαΐας. Εἶναι βέβαιον ὅτι εἴμεθα ἐπιφορτισμένοι, πλὴν τῶν κυρίων καθηκόντων, καὶ μετὰ πλείστας ἄλλας ὑπηρεσίας. Ἐπισκέπτεται κατ' οἶκον μεταβαίνουσα δι' ἐνέσεις, συνόδους ἐπιτόκων μέχρις Ἀθηνῶν, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν πραγμάτων, παροχὴ συμβουλῶν κτλ. Ἐχομεν στὸ ἐνεργητικὸν μας τόσα πολλά, ἀναριθμητὰ καθήκοντα, καὶ ἀκόμα τὸ ζήτημα τῆς ὑγιεινῆς τοῦ τόπου μᾶς ἀπασχόλησε καὶ μᾶς ἀπασχολεῖ καθημερινῶς.

Ἐπὶ στὸ μοναδικὸν στὸ νησί μας Κοινοτικὸν Ἰατρὸν στεκόμεθα συνεργάτρια, καὶ μετὰ τὴν ἔγκρισίν του, βέβαια, βοηθοῦμε μετὰ ὅλην τὴν δυνάμιν μας καὶ κατορθώνομε νὰ πείσομε πολλοὺς πτωχοὺς οἰκογενειάρχας νὰ συμμορφωθοῦν μετὰ τοὺς κανόνες τῆς ὑγιεινῆς, ὥστε νὰ κατασκευάσουν βόθρους, ἀφοδευτήρια πού στεροῦνται καὶ πού ἴσως νὰ μὴν ἐγνώρισαν εἰς τὴν ζωὴν τους. Ἐπὶ πλέον προετοιμάζομε μετὰ κάθε τρόπο τὴν εἰσαγωγὴν τῶν βαρέως

άσθενῶν ἀπὸ ψυχικὰς παθήσεις, σχιζοφρενίας, νευρασθενείας, συντάσσοντες τ' ἀπαραίτητα δικαιολογητικά καὶ τοὺς ἐισάγουμε εἰς Δημόσια Ψυχιατρεία ἢ κλινικὰς τῆ συνοδεία μας.

»Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν μας ἔχουμε τέσσαρας τοιαύτας περιπτώσεις—τριῶν γυναικῶν καὶ ἑνὸς ἀνδρός.

»Ἀνάλογα μὲ τὶς θυσίες μας δὲν ἀμειβόμεθα, ἐφ' ὅσον εὐρισκόμεθα εἰς τὸν ἴδιον βαθμὸν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ μας, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐξελιξέως.

»Τὸ ἔργον τῆς ἐπαρχιακῆς Μαίας εἶναι βαρύτερον, καὶ ἴσως βαρύτερον ἀπὸ τοῦ τῶν συναδέλφων τῆς Πρωτευούσης, αἱ ὁποῖαι περιορίζονται εἰς τὰ κύρια καθήκοντά των, ἔχουσαι βέβαια καὶ ἅλα τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα.

»Ἡ ὑποφαινομένη δὲν εἶμαι Μαῖα τῆς σημερινῆς Σχολῆς, εἶμαι ἀπόφοιτος παλαιᾶς Σχολῆς μὲ 32 ἔτη εὐδοκίμου ὑπηρεσίας καὶ ἀριθμῷ 2.000 τοκετούς. Εἶναι ἀληθὲς ὅμως ὅτι ἡ Σχολὴ Μαίων τῆς σήμερον μᾶς χαρίζει στὴν κοινωσίαν νέας Μαίας ἀνταξίας τῶν προσδοκιῶν μας καὶ στὰς ὁποίας εὐχομαι νὰ μιμηθοῦν τὸ ἔργον μας καὶ νὰ εἶναι συμπαραστάτριαι σὲ κάθε ἀνακύπτον θέμα.

»Ἰδιαιτέρως συγχαίρω τὴν Ἀξιότιμον Καν Πρόεδρον τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. Δδα Χαρὰ Βογιατζάκη, ἡ ὁποία παραστέκεται στὸν κλάδον μας μὲ τόσην στοργὴν καὶ ἀγάπην καὶ καταναλίσκει ὅλας τὰς ἡθικάς

τῆς δυνάμεις πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ γοήτρου καὶ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου καθήκοντος τῶν Μαίων.

»Ἐπίσης ἐκφράζω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς τὸ Σὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου μας καὶ εἰς ἅπαν τὸ ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν δι' ὅλας τὰς ὑπὲρ τοῦ κλάδου μας ἐνεργείας.

»Θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐπανεῦθω εἰς τὸ ἱστορικὸν γεγονὸς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐπετείου τῆς τριετίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας «Ἐλευθὸν», εὐχομένη ἐκ βάθους καρδίας ὅπως ὁ Παντοδύναμος Θεὸς διδῆ ὑγείαν εἰς τοὺς συντάκτας αὐτοῦ καὶ συνεχίσουν τὸ ὠραῖο αὐτὸ ἔργον των.

»Ἡ παρουσία μου ἐπιθυμῶ ὅπως δημοσιευθῆ εἰς τὸ περιοδικόν.

»Μαρία Ἀνδρ. Δεδετσίνα
»Κοινοτικὴ Μαῖα Σπετσῶν.»

Πρόσκλησις πρὸς τὰς γλωσσομαθεῖς Μαίας

Ἐ Ο Σ.Ε.Μ. Ἀθηνῶν, ἐν τῇ προσπάθειά του ὅπως ἐξασφαλίσῃ παρὰ ξένων χωρῶν παροχὴν ὑποτροφίῶν μετεκπαιδευσεως Ἑλληνίδων Μαίων, εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ τίνας ἐκ τῶν Μαίων γνωρίζουν ξένας γλώσσας καὶ ποίας. Παρακαλοῦνται, ὅθεν, αἱ γλωσσομαθεῖς Μαῖαι νὰ γνωρίσωσι τοῦτο τὸ ταχύτερον εἰς τὸν Σ.Ε.Μ. Ἀθηνῶν.

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

«ΚΑΡΔΙΑ-ΠΝΕΥΜΩΝ»

ΤΟ ΝΕΟΝ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑ

Λονδίνον.— Εἰς δώδεκα τοῦλάχιστον χώρας, ἀπὸ τὴν Κίναν ἕως τὸν Καναδᾶν καὶ τὴν Ρωσίαν, ἕνα σπουδαῖον βρεττανικὸν μηχανήμα—τὸ «Καρδία-Πνεύμων»—χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ μάλιστα μὲ μεγάλην ἀναλογίαν ἐπιτυχίας, χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἐθεωροῦντο ὡς «ἀδύνατοι». Τὸ μηχανήμα αὐτὸ ἀναλαμβάνει τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας—τὴν ὅποιαν βραχυκυκλώνει—καὶ τῶν πνευμόνων, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐγχειρήσεως, διευκολύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ τὸ ἐφοδιάζει μὲ ὀξυγόνον.

Ἐ ἄφραυρῆτος του λέγεται Ἰνένις Μέλροουζ καὶ εἶναι Ἰατρικὴ τῆς εἰς τὴν Ἰατρικὴν Σχολὴν Μετεκπαιδευσεως τοῦ Λονδίνου. Τὴν ἐργασίαν του αὐτὴν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ μηχανήμα τοῦτο ἐπὶ ὥρας ἐνῶ ἐκτελεῖται τὸ δύσκολον ἔργον τῆς «ἐπιδιορθώσεως» τῆς καρδίας, ἡ ὁποία ἔχει παύσει νὰ κτυπᾷ. Τελευταίως ἐπραγματοποιήθη μία τελειοποίησις εἰς τὸ μηχανήμα: Προσετέθη δηλαδὴ εἰς αὐτὸ καὶ ἐξοπλισμὸς δι' ὑποθερμίαν. Δι' αὐτοῦ, τὸ αἷμα ψύχεται καὶ μειώνεται ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀσθενούς. Διὰ τῆς ψύξεως τοῦ αἵματος καὶ τοῦ σώματος, ὁ μεταβολισμὸς τοῦ ἀσθενούς μειοῦται, οὕτω δὲ ἐλλαττοῦται καὶ ἡ ποσότης τοῦ αἵματος ποῦ χρειάζεταιται νὰ κυκλοφορῇ.

Διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς μεθόδου τῆς ὑποθερμίας, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ μηχανήμα Καρδία-Πνεύμων, ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενούς βελτιοῦται

σημαντικῶς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγχειρήσιν. Τὸ μηχανήμα Μέλροουζ ἠμπορεῖ νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν τὸ αἷμα μὲ ρυθμὸν τεσσάρων λιτρῶν τὸ λεπτόν, ἔχει ὅμως σχεδιασθῆ διὰ νὰ ἠμπορῇ νὰ κάμῃ τὴν κυκλοφορίαν τοῦλάχιστον διπλασίας ποσότητος. Ἄλλο σπουδαῖον χαρακτηριστικὸν του εἶναι ὅτι, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν διακοπῆς τοῦ ρεύματος, αἱ ἀντλῖαι διοχευτέσεως τοῦ αἵματος ὁ ὀξυγονοπῆς ἠμποροῦν νὰ λειτουργήσουν διὰ χειρὸς.

Εἴκοσι μηχανήματα «Καρδία-Πνεύμων» χρησιμοποιοῦνται τακτικὰ εἰς τὴν Βρετανίαν, ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἀγοράσει τρία, καὶ μεταξὺ τῶν χωρῶν ποῦ τὸ χρησιμοποιοῦν εἶναι ἡ Αὐστράλια, ὁ Καναδᾶς, ἡ Κίνα, ἡ Δανία, ἡ Φιλανδία, ἡ Δυτικὴ Γερμανία, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Πολωνία, ἡ Ρωσία, ἡ Νότιος Ἀφρική καὶ ἡ Ἑλβετία.

Ἡ Ἑλλάς τί κάνει;

Ἐ φόβος τῶν ὑποψηφίων μητέρων, ὅτι ἡ ἐκθεσις εἰς τὰς ἀκτῖνας Χ ἠμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ λευχαιμίαν εἰς τὰ παιδιά των ἀργότερα, εἶναι ἀστηρικτος, συμφώνως πρὸς ἀνακοίνωσιν τοῦ Βρετανικοῦ Ἰατρικοῦ Συμβουλίου Ἐρευνῶν.

Μία ὁμάδα, ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν Μπράδφορντ Χίλλ, ἠρέυνησε τὰς περιπτώσεις 40.000 παιδιῶν, τῶν ὁποίων αἱ μητέρες εἶχον ὑποβληθῆ εἰς ἀκτινοσκοπήσεις ἢ ἀκτινογραφίας κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνη των, ἀλλὰ δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ λευχαιμία ἦτο συχνότερα μετὰξὺ αὐτῶν ἀπ' ὅ, τι εἰς τὰ ἄλλα παιδιά.

FISSAN

Τὰ ἰδιο-
σκευάσματα
ΦΙΣΣΑΝ

Ἀπαραίτητα διὰ τὴν
περιποίησιν τοῦ δέρματος
καὶ τὴν θεραπείαν τῶν
δερματοπαθειῶν

FISSAN

• Πούδρα • Ἀλοιφαὶ • Σάπων

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ
DEUTSCHE MILCHWERKE ZWINGENBERG / BERGSTR.

HESSEN - GERMANY

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ, ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Κ. ΚΑΝΑΡΟΓΛΟΥ - ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 612-421

«ΤΡΙΑΙΝΑ»

**ΜΙΑ είναι
ή συνταγή**

Για την υγεία, τη δια-
τροφή και την πλή-
ρη ανάπτυξη τών
παιδιών σας!

- ΑΝΘΟΣ ΟΡΥΖΗΣ
- ΑΝΘΟΣ ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΥ
- CORN FLOUR
- ΖΕΛΕ ΓΙΩΤΗ
- ΤΑΠΙΟΚΑ

Παιδικές Τροφές
" **ΓΙΩΤΗ** "

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΟΦΩΝ : ΓΡΑΦΕΙΑ : ΙΚΤΙΝΟΥ 3 — ΤΗΛ. 527.900 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1) Ποια τὰ αἷτια τοῦ συγγενοῦς καταρράκτης;

Συγγενῆς καταρράκτης, ἦτοι καταρράκτης παρὼν κατὰ τὴν γέννησιν ἢ γινόμενος ἀντιληπτὸς μετὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα, εἶναι σπάνιος. Ἀπὸ αἰτιολογικῆς ἀπόψεως, κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι κληρονομικός. Εἷς τὰς περιπτώσεις ὀφείλεται εἰς τὴν ἐρυθράν, ὅταν προσβάλλῃ αὕτη τὴν μητέρα κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τῆς κύσεως. Καὶ κατὰ τρίτον παρατηρεῖται ἐπὶ συγγενοῦς γαλακτοζαϊμίας, ἀλλὰ τότε ἐμφανίζεται συνήθως μετὰ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα τῆς ζωῆς.

2) Πῶς θὰ προφυλάξωμεν τὸ νεογνὸν ἐκ τῆς γονοκοκκικῆς μολύνσεως τῶν ὀφθαλμῶν;

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ὑπευθύνου αἰτίου τῆς γονοκοκκικῆς ὀφθαλμίας ὑπὸ τοῦ Neisser, ὁ Credé ἐφήρμοσε τὴν ἐνστάλαξιν μιᾶς σταγόνας εἰς ἕκαστον ὀφθαλμὸν διαλύματος νιτρικοῦ ἀργύρου 2%. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ περιώρισε τὴν συχνότητα τῆς γονοκοκκικῆς ὀφθαλμίας ἀπὸ 10% εἰς 0,5%. Ἀργότερον ἐχρησιμοποίηθη τὸ ἀνωτέρω διάλυμα εἰς ἀραίωσιν 1%, ὅτε τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν καλύτερα, καὶ ἕκτοτε ἐπεβλήθη ἡ ἐνστάλαξις διὰ νόμου εἰς ὅλας τὰς πολιτισμένας χώρας.

Ἐπειδὴ ὅμως περίπου τὰ 50% τῶν νεογνῶν τῶν προφυλασσομένων διὰ τῆς ἀνωτέρω μεθόδου τοῦ Credé ἐνεφάνιζον χημικὴν ἐπιπεφυκίτιδα, ἔτεροι ἐρευνῆται συνιστοῦν διάφορα κολλύρια ὡς καὶ ἀλοιφὰς ἐκ σουλφοναμιδῶν καὶ βιοθεραπευτικῶν φαρμάκων. Ἐξ αὐτῶν, τὸ συνήθως χρησιμοποιούμενον εἶναι τὸ κολλύριον πενικιλίνης περιεκτικότητος 50.000 μονάδων κατὰ γραμμάριον, ὡς καὶ ἀλοιφὴ τῆς αὐτῆς περιεκτικότητος.

3) Τί εἶναι ἡ δακρυοκυστίτις τῶν νεογνῶν;

Ἐὰν λάθῃ χώραν λοίμωξις ἐντὸς τοῦ αὐλοῦ τοῦ ἐστενωμένου δακρυϊκοῦ πόρου, τότε εἶναι δυνατὸν ἢ μόλυνσις νὰ ἐπεκταθῇ πρὸς τὸν δακρυϊκὸν αὐλόν.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι οἴδημα καὶ ἐρυθρότης τοῦ δέρματος κατὰ τὴν ἔσω γωνίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἡ δακρυοκυστίτις χρήζει συντηρητικῆς θεραπείας διὰ χορηγήσεως βιοθεραπευτικῶν ἀπὸ τοῦ στόματος ἢ παρεντερικῶς καὶ ἐνσταλάξεων ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐνῶ συγχρόνως συνιστῶνται θερμὰ ἐπιθέματα.

4) Τί εἶναι ὑπομηνόρροια;

Αὕτη χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐμμηνορροσίας.

Ἡ ὑπομηνόρροια μπορεῖ νὰ εἶναι ἰδιοσυστατική, δηλ. νὰ ἀποτελῇ ἐξ ἀρχῆς τὸν τύπον τῆς ἐμμηνορροσίας γιὰ μία γυναῖκα, ὅποτε δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ θεωρηθῇ παθολογικὴ καὶ νὰ ὑπαχθῇ σὲ θεραπευτικὴ ἀγωγὴ. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ εἶναι δευτεροπαθῆς, ὀφειλομένη στὶς ἴδιες αἰτίες ποὺ προκαλοῦν τὴν δευτεροπαθῆ ἀμηνόρροια.

Γιὰ τὴν ὑπομηνόρροια εὐθύνονται:

1) Ἡ ἡλικία τῆς γυναίκας. (Σὲ πολλὰς περιπτώσεις παρουσιάζεται μετὰ τὰ 34-35 ἔτη καὶ εἶναι ὁ πρόαγγελος τῆς κλιμακτηρίου.)

2) Οἱ συχνὲς ἀποξέσεις.

3) Ἡ κατάχρησις ὁρμονῶν.

4) Οἱ ψυχονευρικὲς ἐπιβαρύνσεις.

5) Λοιμῶξεις τοῦ ἐσωτερικοῦ γεννητικοῦ συστήματος.

6) Διαταραχὲς ἄλλων ἐνδοκρινῶν ἀδένων.

Ἡ θεραπεία θὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν αἰτίαν.

“ΕΛΕΥΘΩ,,

ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἀποκόψατε τὸ παρὸν καὶ ἀποστείλατέ το μετὴν ἐρώτησίν σας.

ΔΙΤΣ

**ΔΥΝΑΜΩΤΙΚΗ ΤΡΟΦΗ
ΔΙΑ ΒΡΕΦΗ, ΠΑΙΔΙΑ, ΑΝΑΡΡΩΝΥΟΝΤΑΣ
ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ**

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΙΣ ΒΙΤΑΜΙΝΑΣ Α, Β₁ & D

Το **Γαλακτούχον "Άλευρον Νεστέ**, στιγμιαίας παρασκευής, είναι προϊόν μεγάλης θρεπτικής αξίας, τελείως εύπεπτον, ή δέ σύνθεσις του (πάντοτε σταθερά) επιτρέπει την παρασκευήν ηηκτού γαλακτούχου χυλού, ό όποιοσ δύνάται νά δοθή εις τά βρέφη μέ τό κουταλάκι από τόν βον ήδη μήνα.

**ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ ΑΛΕΥΡΟΝ
ΝΕΣΤΛΕ
ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ**

ΣΥΜΒΟΛΟΝ

ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

**ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΡΙΤΣΑΣ & ΥΙΟΣ
ΑΚΤΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ 24 · ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ · ΤΗΛ. 40.220**